

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВ У СФЕРІ ДОМАШНЬОЇ ПРАЦІ

МЕТОД	ГЛИБИННІ ІНТЕРВ'Ю
ГЕОГРАФІЯ	КИЇВ, КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ, ДНІПРО, ХАРКІВ, ОДЕСА, ЖИТОМИР
ПРОВЕДЕННЯ ГІ ТА ОБРОБКА ІНФОРМАЦІЇ	29.03-10.04.2023
КІЛЬКІСТЬ ГІ	12
УЧАСНИКИ ГІ	Працівники і працівниці сфер домашньої зайнятості, зокрема: 4 прибиральниці, 4 няні, 4 сиділки

*погляди та окремі думки, висловлені в цьому дослідженні, не обов'язково відображають погляди Громадської організації "Трудові ініціативи" та команди Research.UA

**відповіді респондентів під час інтерв'ю наводяться мовою оригіналу

НЕОБХІДНО ДОСЛІДИТИ

- ✓ Причини і соціальні передумови вибору сфери праці домашніми працівниками
- ✓ Належність домашніх працівників до професійних спілок і об'єднань
- ✓ Оцінку домашніми працівниками соціальної значущості та перспектив своєї професії
- ✓ Співвідношення між офіційною та неофіційною зайнятістю серед домашніх працівників
- ✓ Проблеми з оплатою праці, з якими стикаються домашні працівники
- ✓ Стан реалізації права на відпочинок серед домашніх працівників
- ✓ Оцінку соціального статусу домашнього працівника
- ✓ Соціально-демографічний профіль домашнього працівника

ПАРАМЕТРИ ВИБІРКИ

ПОСЛУГИ З ПРИБИРАННЯ

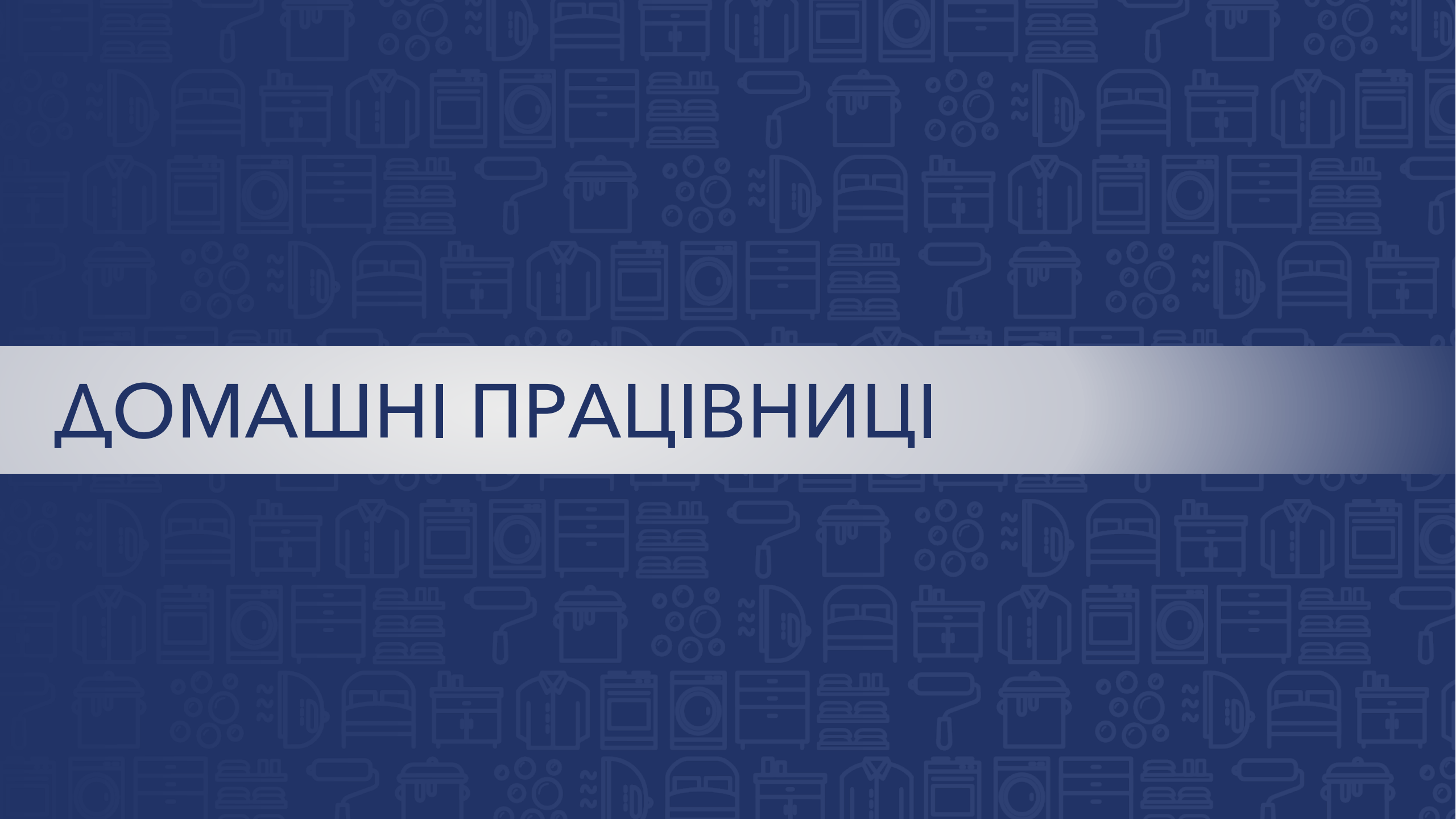
1. Послуги з прибирання, жінка, 56 років, с. Гатне (Київська обл.)
2. Послуги з прибирання, жінка, 33 роки, Дніпро
3. Послуги з прибирання, жінка, 53 роки, смт. Глеваха (Київська обл.)
4. Послуги з прибирання, жінка, 49 років, Київ

ДОГЛЯД ЗА ДІТЬМИ

1. Послуги по догляду за дітьми (гувернантка), жінка, 61 рік, Київ
2. Послуги по догляду за дітьми (няня-вихователь), жінка, 26 років, Одеса
3. Послуги по догляду за дітьми (няня-вихователь), жінка, 48 років, Одеса
4. Послуги по догляду за дітьми (няня-вихователь), жінка, 43 років, Харків

ДОГЛЯД ЗА ЛІТНІМИ І ХВОРИМИ ЛЮДЬМИ

1. Послуги по догляду за літніми і хворими людьми (сиділка), жінка, 63 роки, Житомир
2. Послуги по догляду за літніми і хворими людьми (сиділка), жінка, 59 років, Дніпро
3. Послуги по догляду за літніми і хворими людьми (сиділка), жінка, 59 років, Одеса
4. Послуги по догляду за літніми і хворими людьми (сиділка), жінка, 54 роки, Одеса

The background of the image is a dark blue field filled with a repeating pattern of white line-art icons. These icons represent various household items and tools, including a washing machine, a refrigerator, a microwave, a toaster, a coffee maker, a vacuum cleaner, a broom, a mop, a bucket, a sponge, a spray bottle, a paintbrush, a hammer, a screwdriver, a wrench, a pliers, a saw, a drill, a nail, a bolt, a nut, a washer, a dryer, a stove, a sink, a faucet, a showerhead, a bathtub, a toilet, a bed, a chair, a table, a lamp, a clock, a calendar, a notepad, a pen, a pencil, a ruler, a compass, a protractor, a level, a tape measure, a string, a rope, a net, a basket, a bag, a box, a container, a jar, a can, a bottle, a glass, a cup, a plate, a bowl, a spoon, a fork, a knife, a spatula, a whisk, a rolling pin, a grater, a zester, a peeler, a slicer, a dicer, a chopper, a blender, a juicer, a mixer, a kneader, a masher, a ricer, a strainer, a sieve, a colander, a funnel, a dropper, a syringe, a pipette, a brush, a comb, a hairbrush, a hair dryer, a curling iron, a straightener, a熨斗, a clothes iron, a steam iron, a clothes steamer, a clothesline, a clothes rack, a clothes basket, a clothes hamper, a clothes dryer, a clothes washer, a clothes washer-dryer, a clothes ironing board, a clothes ironing station, a clothes ironing cabinet, a clothes ironing rack, a clothes ironing basket, a clothes ironing hamper, a clothes ironing dryer, a clothes ironing washer, a clothes ironing washer-dryer, a clothes ironing board, a clothes ironing station, a clothes ironing cabinet, a clothes ironing rack, a clothes ironing basket, a clothes ironing hamper, a clothes ironing dryer, a clothes ironing washer, a clothes ironing washer-dryer.

ДОМАШНІ ПРАЦІВНИЦІ

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

ІМ'Я	ВІК	СІМЕЙНИЙ СТАН	МІСЦЕ І УМОВИ ПРОЖИВАННЯ	СТАЖ У СФЕРІ ПОСЛУГ	ПОПЕРЕДНЯ РОБОТА
ВІРА	56 років	Вдова. Має сина, доньку, 2-х онуків	с. Гатне (Фастівський р-н, Київська обл., 5 км. від Києва), власний будинок, проживає разом із сином	8 років	Прибиральниця у готелі
КАТЕРИНА	33 роки	Заміжня, чоловік – військовий, є донька 6-ти років	м. Дніпро, власний будинок, проживає разом із чоловіком та донькою	8 років	Продавець у магазині сирів, клінінг після ремонтів
ОКСАНА	53 роки	Вдова. Дві дочки, троє онуків	смт Глеваха (Фастівський р-н, Київська обл., 10,5 км. від Києва), проживає одна у власному будинку, діти живуть неподалік	7 років	Прачка у готелі
НАТАЛІЯ	49 років	Розлучена. Син 23-х років, студент, за навчання якого необхідно платити	м. Київ, після розлучення проживає разом із сином, невісткою та онуком у квартирі мамі	5 років	Офіс-менеджер з ненормованим графіком роботи

ПЕРЕДУМОВИ ВИБОРУ

Опитані респондентки приймали рішення почати роботу домашніми працівниками з прибирання квартир під впливом несприятливих життєвих обставин. З першим клієнтом були знайомі особисто або отримали його по рекомендації знайомих, які мали позитивний досвід роботи у сфері домашніх послуг. Всі респондентки починали діяльність у сфері домашніх послуг, поєднуючи її з основною роботою.

Потрібні були гроші, мабуть так. Основної роботи не хватало, раніше я працювала. І такий-от був підрібок. Спочатку було небагато, потім стало більше підрібок. (Віра, 56р.)

**ЖІНКИ 53+, СЕРЕДНЯ ОСВІТА, ВДОВИ,
ПРОЖИВАЮТЬ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ (2)**

Важкі захворювання близьких людей,
потреба у коштах на лікування

Низькооплачувана робота, пов'язана
з прибиранням і пранням

Висока завантаженість і ненормований
графік роботи, який залежить від керівництва

**ЖІНКА 49-ТИ РОКІВ,
ОСВІТА ВИЩА, РОЗЛУЧЕНА, КИЇВ (1)**

Важкий фінансовий стан родини як до,
так і після розлучення

Низькооплачувана робота офіс-менеджером
з ненормованим робочим днем

Потреба платити за навчання сина,
пошуки підрібок

**ЖІНКА 33-Х РОКІВ, ОСВІТА СЕРЕДНЯ
СПЕЦІАЛЬНА, ЧОЛОВІК ВІЙСЬКОВИЙ,
Є ДИТИНА, ДНІПРО (1)**

Повна сім'я, благополучний матеріальний
і житловий стан родини

Низькооплачувана робота в магазині,
щоденна потреба піднімати тягарі

Позитивний досвід роботи мами
у сфері домашніх послуг

Пропозиції людей з оточення, які мали досвід роботи домашніми працівниками

...Попала випадково. Захворіла моя онука на онко захворювання, прийшлося шукати підрібок. Потім чоловік захворів, у нього був інфаркт (Оксана, 53 р.)

...Захворів чоловік, потрібно було на лікування. (Віра, 56 р.)

...У меня мама работает няней и домработницей по совместительству в семье. И мне предложили, ее знакомая предложила. (Катерина, 33 р.)

...Не хватает денег, очень тяжело сейчас, поэтому приходится подрабатывать. Рекомендовали, и я пошла, а работала офис-менеджером. (Катерина, 49 р.)

ПОВСЯКДЕННА РОБОТА

Рівень заробітної платні напряму залежить від кількості клієнтів/замовників та кількості годин, які респонденти приділяють їх обслуговуванню.

У мене вихідних практично немає. Може, за 3 неділі один вихідний (Віра, 56 р.)

ІМ'Я	СТАЖ У СФЕРІ	КІЛЬКІСТЬ ПОСТІЙНИХ КЛІЄНТІВ НА ДАНИЙ ЧАС	РОБОЧИХ ДНІВ НА ТИЖДЕНЬ	РІВЕНЬ ЗАВАНТАЖЕНОСТІ	ПРИБЛИЗНИЙ ДОХІД НА МІСЯЦЬ
ВІРА	8 років	Сім постійних клієнтів, всі – по рекомендаціям	6-7 днів по 6-8 годин	Повна	20 тис. грн, розрахунок за кожне прибирання
КАТЕРИНА	8 років	Щоденна робота 5 днів на тиждень з 8:00 до 16:00 в одній заможній сім'ї	5 робочих днів	Повна	20 000 грн (1 тис. грн. за 1 вихід), розрахунок наприкінці тижня
ОКСАНА	7 років	«Хазяйка», яка об'єднує кілька роботодавців, пов'язаних родинними зв'язками: ...Вона живе з сином, другий син живе рядом у квартирі окремо, два кота, собака. Мама проживає окремо. Ще є сестра, до якої я теж ходила, але вона виїхала у Польщу у зв'язку з війною	3 дні по 5-6 годин в залежності від об'єму робіт	Готовність взяти ще 1-2 клієнтів	4,5-5 тис. грн, розрахунок за кожне прибирання (до війни було вдвічі більше)
НАТАЛІЯ	5 років	Три постійних замовника, всі – по рекомендаціям, часто робота у вихідні, коли господарі вдома, «генеральні прибирання» під наглядом замовника	3 дні по 6-7 годин в залежності від об'єму робіт, один замовник на один робочий день	Готовність взяти ще 1-2 клієнтів	5-6 тис. грн на місяць, розрахунок за кожне прибирання (10-12 тис. грн на місяць до війни)

РОБОТОДАВЦІ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Загалом респондентки позитивно оцінюють свої робочі обов'язки, вважають їх звичними і такими, які вони вміють робити. Робочі обов'язки визначаються спільно з роботодавцями при наймі домашнього працівника

...Ну, это хорошо, когда сарафанное радио хорошо работает. (Катерина, 33 р.)

ДЖЕРЕЛА ПОШУКУ РОБОТОДАВЦІВ ПРИ НЕОФІЦІЙНОМУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

ДОМАШНІ ПРАЦІВНИКИ З КОЛА СПІЛКУВАННЯ:

...Просто у меня знакомая, которая тоже работает, вот так вот убирает. Рекомендовала, и я пошла. (Наталія, 49 р.)

...у Києві одна людина вже займалась до того цим і одних клієнтів мені дала. (Віра, 56 р.)

ЗНАЙОМІ З ОТОЧЕННЯ:

...Вообще, самым первым клиентом были мои соседи. Мене просто соседка попросила, бо тільки мене знала рядом. (Віра, 56 р.)

...Так як подруга порекомендувала. Вони сказали, що подивляться на мене, якщо я їм сподобаюсь, вони мене залишать. (Оксана, 53 р.)

ФРІЛАНСЕРИ, ЯКІ НЕОФІЦІЙНО ЗАЙМАЮТЬСЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ДОМАШНІХ ПОСЛУГ:

...Не агентство, ну, как говорят, сарафанное радио. Одна из нас девочка себя зарекомендовала, и она как бы своих знакомых девочек подтягивала и организовывала эти уборки. (Оксана, 33 р.)

РОБОТОДАВЦІ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЮТЬ ПЕРЕВІРЕНОГО ПРАЦІВНИКА ЗНАЙОМИМ:

...одна семья сказала о другой семье, и так пошло, что вот меня взяла семья, которой посоветовала подруга, у которой я убирала. (Катерина, 33 р.)

...Ну а там вже, якби, один одному. По знайомству, той тому, той тому, і таким образом круг моїх клієнтів розширився. (Віра, 56 р.)

РОБОТОДАВЦІ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Жодна з опитаних ніколи не користувалась послугами агенцій з працевлаштування і не працювала в сфері домашніх послуг офіційно

...Мне кажется, что это не та работа, на которой нужно официально работать. (Катерина, 33 р.)

СТАВЛЕННЯ ДО ОФІЦІЙНОГО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

НЕПРЕСТИЖНА РОБОТА, ЯКУ НЕМАЄ СЕНСУ ОФІЦІЙНО ОФОРМЛЮВАТИ: ...Я не хочу, чтобы в трудовой книжке была написана домработница или кто там еще, старший по тряпкам. Я посчитала, что не нужно. (Катерина, 33 р.)

НЕДОВІРА ДО ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ: Послушайте, какая у нас будет пенсия? Дай Бог, чтобы она была, чтобы нам не сказали: откладываете себе сами в копилочку на свою старую жизнь. А рассчитывать на пенсию серьезно? Не знаю. (Катерина, 33 р.)

ВОЄННИЙ СТАН, ЯКИЙ СТАВИТЬ ПІД СУМНІВ СТАБІЛЬНІСТЬ ДОТРИМАННЯ ВСІХ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЛІКАРНЯНИХ ВИПЛАТ: ...Учитуя те, що зараз вокруг проїсходить, і больнічні, і все, то я не думаю, що багато щось там потіряю. (Віра, 56 р.)

НАЯВНІСТЬ ДОСТАТНЬОГО ПЕНСІЙНОГО СТАЖУ: ...Ну, стаж у мене вже є для пенсії. (Віра, 56 р.)

ОПЛАТА РОБОТОДАВЦЕМ ЛІКАРНЯНИХ І ВІДПУСТОК: ...мне оплачивает работодатель больничный. Если я болею, то я болею из-за того, что они там заболели. У нас обычно такая волна идет от них. Мою семью переколошматит и все... Когда я иду в отпуск, эти дни оплачиваются, как выход (Катерина, 33 р.)

У СИТУАЦІЇ ВИБОРУ МІЖ ОФІЦІЙНИМ І НЕОФІЦІЙНИМ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯМ УМОВИ НЕОФІЦІЙНОЇ ПРАЦІ ВИЯВЛЯЮТЬСЯ ПРИВАБЛИВИШИМИ: ...О пенсии, конечно, задумывалась. Но пока на данном этапе меня это больше устраивает. (Наталія, 49 р.)

СПОДІВАННЯ НА ПЕНСІЮ ЧОЛОВІКА: ...У меня муж военный, у него будет хорошая пенсия. (Катерина, 33 р.)

ОБОВ'ЯЗКИ

Загалом респондентки позитивно оцінюють свої робочі обов'язки, вважають їх звичними і такими, які вони вміють робити. Робочі обов'язки визначаються спільно з роботодавцями при наймі домашнього працівника

...якби як вдома, мию, все складаю, все по місцях розкладаю. Ну ось так. (Віра, 56 р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ

ПРИБИРАННЯ ОБ'ЄКТА

Комплексне генеральне прибирання в будинку або квартирі, у тому числі кухні, ванної кімнати, туалету, додаткових приміщень:
...Все-все, що можна убрати. Кімнати, ванна, кухня... (Віра, 56 р.)

ПРАСУВАННЯ І ДОГЛЯД ЗА РЕЧАМИ І КІМНАТНИМИ РОСЛИНАМИ

Зміна, прання і прасування постільної білизни, штор, одягу, сортування і прибирання білизни і речей у шафи, складання речей, догляд за кімнатними рослинами, миття посуду, приготування їжі:
...В основному уборка, гладка, міняється постіль. У цієї, що уїхала, ще і стірка була основне, а у другої я не стіраю, вона стірає сама. (Оксана, 53 р.)
...Помимо уборки, есть еще другие обязанности, допустим, там приготовить, поест, погладить (Катерина, 33 р.)
...стіраю машинкою, поки я там прибираю, воно стірається. Постірала, повішала, що вже висохло – погладила, склала на місце. А те залишається, сохне на наступний раз. (Віра, 56 р.)

ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ

СЕЗОННІ ПРИБИРАННЯ

Сезонне миття вікон (3-4 рази на рік), люстр, підвісних стель (1 раз на 2-3 місяці), щотижневе прибирання в шафах, впорядкування сезонних речей у гардеробній, миття холодильника, прибирання балконів, комор, альтанок, інших допоміжних приміщень у будинку, квартирі або на прибудинковій території

ДОГЛЯД ЗА ДІТЬМИ:

...Когда нужно, я могу посидеть с ребенком, допустим, когда няне нужно отойти или приготовить поест (Катерина, 33 р.)

ПІДГОТОВКА КВАРТИРИ ДО РЕМОНТУ, ПРИБИРАННЯ ПІСЛЯ РЕМОНТУ, ВПОРЯДКУВАННЯ І РОЗТАШУВАННЯ МЕБЛІВ:

...после ремонта, после строителя мы должны были убрать, то есть убрать от стройматериалов, убрать вот эту пыль строительную и потом по возможности мебель поставит, которая там есть. (Катерина, 33 р.)

ДОГЛЯД ЗА ТВАРИНАМИ:

...купаю собаку... (Катерина, 33 р.)
...оставляли мене з собакою на тиждень. (Віра, 56 р.)

УМОВИ ПРАЦІ

Загалом респондентки вважають умови праці цілком задовільним. Вони рутинні, нелегкі, але не передбачають надмірних фізичних навантажень, дозволяють самостійно будувати робочий графік і планувати робочий час. Взаємодіють з домашніми працівниками переважно жінки

...Тяжело, допустим, убирать каждый день. Но это не настолько прям такой колоссальный физический труд, что ну можно было очень сильно уставать. (Катерина, 33 р.)

УМОВИ ПРАЦІ І ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ

ЗВИЧНА ЖІНОЧА РУТИННА ДОМАШНЯ РОБОТА.

Також у однієї респондентки є досвід неофіційної роботи у клінінгу, у двох респонденток - досвід офіційної роботи у сфері послуг:

...Ну я працювала в готелі, це теж близько по духу. (Віра, 56 р.)

...А так - уборка і, якщо треба, то стірка і глажка, якби я як вдома.

(Віра, 56 р.)

«ЖИВИ ГРОШІ», ГНУЧКИЙ ГРАФІК, САМОСТІЙНЕ ПЛАНУВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ І ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ:

...Есть один такой дом великий. Я туда ходжу 2 рази в тиждень і більш-менш по графіку. Я должна там прийти 2 рази в тиждень, я так і ходжу. Звідти я уже віддаюся від всіх остальных.

...Если же я, допустим, вижу по времени, что я не успеваю, то я это просто перенесу на следующий день и все. (Катерина, 33 р.)

...То есть, ну, как бы это сразу деньги были. То есть пошла, убрала, получила, ну, в рабочий день тогда, когда мне удобно. На тот момент мне было это удобно. (Катерина, 33 р.)

...Это не каждодневная работа, и это не от звонка до звонка. Это можно обсуждать, договариваться. (Наталія, 49 р.)

РОБОТА ЗАЗВИЧАЙ НЕ ПЕРЕДБАЧАЄ ВАЖКИХ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ, ПІДЙОМУ ВАНТАЖІВ

На думку однієї з респонденток, при роботі в жіночих колективах жінки часто самі піднімають вантажі або виконують іншу «чоловічу роботу». У сім'ях подібна робота не входить в обов'язки домашніх робітниць, для цього запрошують чоловіків:

...я перед этим работала в магазине и, допустим, в магазине, там нужно было поднимать много всего тяжелого. Ну, то есть еще плюс какие-то задачи дополнительные. Допустим, когда ты работаешь, в семье для тяжелого есть мужчины, они могут принести, допустим, у нас не сильно тяжелый физический труд. (Оксана, 33 р.)

РОБОТОДАВЦІ – ПЕРЕВАЖНО ЖІНКИ:

.... Ну якщо це чоловік і жінка, то все одно жінка. Якщо це сім'я - то жінка. Ну просто в мене є, що чоловіки самі живуть, то там звісно чоловіки. А якщо це сім'я, то жінка, бо це якби її справа. (Віра, 56 р.)

...Да, мужчины редко этим интересуются. Им это не интересно, главное, чтобы было чисто. (Наталія, 49 р.)

Під час війни багато жінок з дітьми виїхали за кордон, і взаємодія з домашніми працівниками стала завданням чоловіків:

...є жінка уїхала, чоловік є. Ну то єсть, зараз так, ще не всі жінки вернулись. (Віра, 56р.)

МОТИВАЦІЯ & ГРАФІК РОБОТИ

Загалом респондентки вважають умови праці цілком задовільними. Вони рутинні, нелегкі, але не передбачають надмірних фізичних навантажень.

...Это зависит от того, сколько человеку нужно получать денег. (Наталія, 49 р.)

ГНУЧКИЙ ГРАФІК РОБОТИ, ЯКИЙ ПРАЦІВНИК ВИЗНАЧАЄ САМ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ВЛАСНОЇ МОТИВАЦІЇ

ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ЗАВАНТАЖЕНОСТІ

Щоденна робота по 6-8 годин на день, один вихідний на три тижні:
...загружена сильно, можна було й менше.
(Віра, 56 р.)

СТАНДАРТНИЙ РІВЕНЬ ЗАВАНТАЖЕНОСТІ

5-ти денний робочий тиждень, 8-ми годинний робочий день, два вихідні.
Часто - понаднормова робота.

ПОМІРНИЙ РІВЕНЬ ЗАВАНТАЖЕНОСТІ

3 дні на тиждень по 5-7 годин.
Пошук додаткових 1-2 клієнтів.

МОТИВАЦІЯ:

✓ Стабільний заробіток (20 тис. грн на місяць);
✓ Відповідальність, небажання відмовляти хорошим клієнтам.
...Ну не люблю, коли мене просять, якщо чесно. Ну якщо треба людині допомогти, то ти йдеш допоможеш. (Віра, 56 р.)

МОТИВАЦІЯ:

✓ Стабільний заробіток (20 тис. грн на місяць);
✓ Умови праці, які більше влаштовують у порівнянні з попереднім працевлаштуванням.

МОТИВАЦІЯ:

✓ Стабільний, але недостатній заробіток (4,5 - 6 тис. грн на місяць. До війни було вдвічі більше), що змушує шукати нових клієнтів для його збільшення;
✓ Гнучкий графік, можливість приділяти час домашнім і особистим справам, дітям і онукам.
...Можно 3-4 раза в неделю пойти поубирать и получить сразу же после первой уборки денежку, потом можешь заняться еще домашней работой у себя дома, это же тоже я. Сын и невестка учатся и работают, с внуком надо им помогать. Просто отдохнуть. (Наталія, 49 р.)

...Ну напевно від мого бажання, якби я не хотіла, я б просто відмовила клієнтам і все. (Віра, 56 р.)

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ & РЕКОМЕНДАЦІЇ

Опитані домробітниці вважають, що самостійний пошук клієнтів «по рекомендаціям» і неофіційне працевлаштування при наданні послуг прибирання мають переваги як для працівників, так і для роботодавців. Ці переваги стосуються роботи, спілкування, організації роботи, заробітної плати, зменшують можливі ризики, надають відчуття більшої захищеності.

...А йти куда попало я би не хотіла (Оксана 53 р.)

ДОМАШНІ ПРАЦІВНИКИ

БІЛЬШИЙ РІВЕНЬ ДОВІРИ ДО РОБОТОДАВЦЯ: ...Я так думаю, що краще по знакомству, тому що не знаєш, куди попадеш і які люди. Знаєте, страшно вато якось. (Віра, 56 р.)

ПРИСКОРЕНИЙ ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ: ...Клієнти до мене віднеслись, як до своєї, тому що знали, що я тоже чиясь знайома. (Віра, 56 р.)

ПЕРЕВІРЕНИЙ ДОСВІД: ...Звикла по знакомству, мені було так зручно. (Віра, 56 р.)

СВІДОЦТВО ПОЗИТИВНОЇ РЕПУТАЦІЇ, ВІДЧУТТЯ ОСОБИСТОЇ ЦІННОСТІ: ...Я себя зарекомендовала, и меня искали. (Катерина, 33 р.)

ВІДЧУТТЯ БІЛЬШОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ, ВПЕВНЕНІСТЬ У СТАБІЛЬНОСТІ ЗАРОБІТКУ: ...якщо всі твої хазяї знають одит одного, і їм спокійніше, і тобі. (Віра, 56 р.)

ОЧІКУВАННЯ БІЛЬШ КОМФОРТНИХ І ПРОГНОЗОВАНИХ РОБОЧИХ ВІДНОСИН

ПЕРЕВАГИ У ПЛАНУВАННІ РОБОТИ: ...Ну якщо вже там сильно, а хтось із клієнтів може почекати, то буває, що ось така заміна відбувається. Будем так казати, що за рахунок другого клієнта передвигаємось. Ну в основному вони всі згодні, що бувають такі перестановки, бо я всім так і кажу: «я не можу, бо багато» (Віра, 56 р.)

САМОСТІЙНІСТЬ У РІШЕННЯХ ЩОДО ВИБОРУ КЛІЄНТІВ І СПІВПРАЦІ З НИМИ: ...Я б з такою людиною просто б попрощалась вежливо і сказала, що я більше не можу до вас прийти (Оксана, 53 р.)
...у мене нема таких клієнтів, щоб був негатив. Я б в таких не робила. (Віра, 56 р.)

РОЗУМІННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КЛІЄНТА, ВІДПОВІДНІСТЬ ПОСЛУГ ЙОГО ПОТРЕБАМ: ...В когось якщо десь щось там лежить – я не трогаю, бо люди самі кладуть на своє місце, а в когось – все складаю, все по місцях розкладаю. (Віра, 56 р.)

РОБОТА «НА СЕБЕ», БЕЗ ВИПЛАТ ПОДАТКІВ І ВІДСОТКІВ АГЕНЦІЇ: ...думаю, в агенціях менше, ніж я, получают (Віра, 56 р.)
...минус налоги, которые при официальном трудоустройстве 19%. (Наталія, 49 р.)

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ & РЕКОМЕНДАЦІЇ

З точки зору домашніх працівників, рекомендації знайомих у виборі домашнього працівника є важливим аргументом і для роботодавця. Переваги роботодавців також ґрунтуються на більшій довірі, адже роботодавець теж ризикує, коли впускає у власний будинок і довіряє свій побут сторонній людині. Також він економить на податках і має більше шансів отримати знижки та зменшити вартість послуг, ніж у співпраці з агенцією.

...От уже людина ходє до них – вони не хочуть, щоб хтось там другий був. (Віра, 56 р.)

РОБОТОДАВЦІ

БІЛЬШИЙ РІВЕНЬ ДОВІРИ ДО ПРАЦІВНИКА, ЯКИЙ ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ПОЗИТИВНОМУ ДОСВІДІ ЗНАЙОМИХ: ...Как такового собеседования не было. Ну, естественно, у нас там была неделя, что мы, грубо говоря, присматривались, сможем мы работать вместе или не сможем. (Катерина, 33 р.)

ОЧІКУВАННЯ ВІДПОВІДНОЇ ЯКОСТІ РОБОТИ: ...нужны такие, которые нормально, адекватно могут убирать. Которые не поцарапают мебель, не испортят кафель. (Катерина, 33 р.)

ЗВИЧНІСТЬ, СТАБІЛЬНІСТЬ, ПЕРЕВІРЕНІСТЬ ВІДНОСИН: ...Я часто пропоную когось іншого прислати, клієнти, в основном, не хотят. (Віра, 56 р.)

НЕОБТЯЖЛИВЕ СПІЛКУВАННЯ ЛЮДЕЙ, ЯКІ МАЮТЬ СПІЛЬНИХ ЗНАЙОМИХ: ...Ну ми общаемось нормально, можем кофе попить з кимось. Вони там чимось поділяться, я могу чимось поділитись. (Віра, 56 р.)

ВІДСУТНІСТЬ ПОДАТКІВ, СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ, НАРАХУВАНЬ АГЕНЦІЇ І ГОТОВНІСТЬ ПРАЦІВНИКА НАДАТИ ЦІНУ НИЖЧУ РИНКОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ НА ПОСЛУГУ: ...бо там нада ще комусь платить. Не тільки тому, хто прибирає. (Віра, 56 р.)
...Конечно я сбрасываю, если они говорят, что дорого (Наталія, 49 р.)

МЕНШІ РИЗИКИ ДОЛУЧЕННЯ СТОРОННЬОЇ ЛЮДИНИ ДО ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ: ...все на виду. (Оксана, 53 р.)

ПОГОДИННА ОПЛАТА

Оплата праці трьох респонденток, які працюють на погодинній оплаті, складається з вартості виконання основних обов'язків, тобто визначеного об'єму обов'язкових домашніх робіт, і надання додаткових послуг, узгоджених з роботодавцем. Якщо виконання основних обов'язків, як правило, тарифікується погодинно відповідно до узгодженого тарифу, додаткові послуги часто оплачуються на розсуд клієнта або, у деяких випадках, не оплачуються взагалі.

...Зараз на день виходить не більше двох об'єктів. Не більше двох, це якщо невеликі об'єкти. А є великі, не більше одного – більше ну ніяк не можу. (Віра, 56 р.)

ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Погодинна оплата

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ – погодинна оплата на договірних умовах, вартість години – приблизно 60-70 грн, в залежності від об'єму робіт на «об'єкті». Оплата здійснюється після кожного прибирання

ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ, ЯК ПРАВИЛО, ОБГОВОРЮЮТЬСЯ ЗАЗДАЛЕГІДЬ. Зазвичай це передбачає додаткові оплачувані години, вартість яких обговорюється окремо, при цьому ініціювати обговорення і визначати вартість додаткових послуг частіше може не працівник, а роботодавець:

...Вона сама мені предложила, я їй і не казала, що це оплачуємо окремо. Вона мені казала, оце, вікна помити. Ми оговарювали. (Оксана, 53 р.)

...Клієнти самі просто добавляють і все. Вони розуміють, що це «добавочні» роботи. Просто добавляють якби самі. (Віра, 56 р.)

...Если компенсировали, это чья была идея? - Работодателя. (Наталія, 49 р.)

Дві з трьох опитаних працівниць, які отримують погодинну оплату за прибирання, повністю задоволені рівнем оплати додаткових послуг: ...В мене нормальні клієнти, вони мені нормально добавляють, і мені не приходить у них «клянчить» гроші. (Віра, 56 р.)

Одна з респонденток мала негативний досвід, коли її додатковий робочий час не був оплачений, тому що роботодавець не вважав за потрібне доплачувати: ...Обсуждали с хозяевами. Подумаешь, на час задержался. Если Вас не устраивает, можете увольняться. (Наталія, 49 р.)

ОБ'ЄКТИ ПРИБИРАННЯ: ВЕЛИКІ, СЕРЕДНІ, НЕВЕЛИКІ

Об'єкти, прибирання яких потребує 7-8 годин

...Великий – це якщо будинок в 3 этажа, то це великий. Це якщо я на об'єкті знаходжусь з 10 і до 17 чи 18. То вже зрозуміло, що я нікуди більше не піду (Віра, 56 р.)

Об'єкти, прибирання яких потребує 5-6 годин

...Обично там прибирати 5-6 часов. Додаткові завдання – ще 2 часа. (Оксана, 53 р.)

Об'єкти, прибирання яких потребує 2-4 години

...Найменший в мене це 44 м, це 2 години роботи. (Віра, 56 р.)

ПОГОДИННА ОПЛАТА

Вартість послуг за годину прибирання обговорюється після того, як домашня працівниця безпосередньо на місці оцінить об'єм робіт за критеріями, які визначають час, потрібний для прибирання (площа, стан, вид об'єкту), і актуальної середньої вартості послуг прибирання на ринку, яка, зазвичай, зменшується в процесі перемовин з клієнтом

...Ну в основному, время уборки. Якщо я там цілий день, то понятно, що більше. Якщо менше – то менше (Віра, 56 р.)

КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Вартість роботи не обговорюється по телефону в період знайомства, а визначається після того, як домашня працівниця безпосередньо на місці оцінить об'єм робіт і загальний стан «об'єкту» з точки зору часу, який потрібен на його прибирання: ...Перед тим, як говорить ціну, я спочатку приходжу і дивлюсь, що мені треба робити. Я так по телефону не договарююсь за ціну. (Віра, 56 р.)

Береться до уваги середня вартість подібних послуг на ринку: ...В інтернеті я просмотрела, сколько люди берут, а потом выходила уже из этого.. И хозяйева интересуются. Приходим к компромиссу. (Наталія, 49 р.)

Береться до уваги площа об'єкту: ...Понятно, что 100 м2 убрать проще, чем 200 (Наталія, 49 р.)

НАЗВАНІ ВИДИ ОБ'ЄКТІВ

«ПРОСТЕНЬКІ ОБ'ЄКТИ»: мінімалізм, мало меблів і речей: ...Квартира свободна і простенька, без ніяких нагрузок. (Віра, 56 р.)

«ОБ'ЄКТИ ПІСЛЯ РЕМОНТУ»: будівельний бруд і пил: После строителя мы должны были убрать, то есть убрать от стройматериалов, убрать вот эту пыль строительную. (Катерина, 33 р.)

«ЗАХАРАЩЕНІ ОБ'ЄКТИ»: багато речей, меблів, предметів декору: ...багато статуєток, всякого такого. Квартира загромождена. (Оксана, 53 р.)

«ЗАПУЩЕНІ ОБ'ЄКТИ»: приміщення, за якими тривалий час з різних причин не доглядали.

ПРИМІЩЕННЯ КАФЕ І ОФІСІВ: ...В офісе легче, например, убирать, чем в квартире и в доме. (Наталія, 49 р.)

ПРИБУДИНКОВА ТЕРИТОРІЯ: ...Еще есть дорожка, беседка, еще какие-то помещения технические, которые тоже раз в неделю, но их нужно убирать (Катерина, 33 р.)

СТАВКА

Респондентка, яка працює на ставці, вважає умови праці задовільними, відносини з роботодавцями – близькими і такими, що майже унеможливають питання окремої оплати додаткових послуг. Понаднормові робочі години також не оплачуються, але респондентка вважає, що має справедливую компенсацію у вигляді виплати повної ставки за дні хвороби та відпусток.

...Ну меня и раньше могут отпустить, если мне это необходимо. И у меня не забирают ставку, если, допустим, я заболела, или в отпуск уехала. (Катерина, 33 р.)

ОСОБЛИВОСТІ ОПЛАТИ НА СТАВЦІ

Фіксована ставка за один вихід при 5-ти денному робочому тижні

Респондентка протягом 5-ти років працює у роботодавця 5 днів на тиждень, визначений робочий час – з 8:00 до 16:00, договірна ставка – 1000 грн на день. Оплата наприкінці тижня.

Додаткові доручення, зі слів респондентки, заздалегідь не плануються, виникають спонтанно, і тому про них не попереджають: ...Это идет по ходу дела. (Катерина, 33 р.)

Час, приділений додатковій роботі, не оплачується окремо, а зараховується до оплачуваного робочого часу, при цьому виконання прямих обов'язків переноситься на інший час: ...Естественно, если я посижу с ребенком, или погуляю с собакой, то я что-то не сделаю из того, что я должна сделать. Тогда, если я что-то не успела сделать из своих обязанностей, ко мне претензий нет. Свою работу доделаю потом. (Катерина, 33 р.)

Респондентка не піднімала тему оплати послуг, які не входять в її безпосередні обов'язки, мотивуючи це тим, що за п'ять років співпраці відносини з роботодавцем стали майже сімейними: ...когда уже давно работаешь в коллективе, в семье, то это уже более переходит на...я не знаю. Но это все равно, что я попрошу мужа: «Слушай, давай я помою чашку, а ты мне заплатишь 50 грн. (Катерина, 33 р.)

Респондентка припустила, що, якби вона порушила цю тему, їй би заплатили, але до неї більше б не звертались з подібними проханнями. Так як респондентка цінує відносини з роботодавцями, вона вважає недоцільним піднімати питання оплати додаткових послуг.

Понаднормові робочі години

Зі слів респондентки, часто тривалість її робочого дня перевищує встановлені 8 годин: ...Не всегда до четырех.. Чаше всего приходится задерживаться, потому что не всегда что-то можно успеть, работа всегда есть. (Катерина, 33 р.)

Понаднормові робочі години не оплачуються, але респондентка вважає, що отримує справедливую компенсацію, яка полягає у тому, що в інші дні, якщо дозволить завантаженість, вона може звільнитись раніше. Окрім того, вона отримує повну ставку за дні, коли хворіє або бере кілька днів відпустки.

ГНУЧКІСТЬ У ВИЗНАЧЕННІ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Досвід респондентів дозволяє їм проявляти гнучкість у визначенні вартості послуг – вони намагаються компенсувати недоотримання вартості послуг за рахунок часу, проведеного на об'єкті, але, як правило, більшість компромісних домовленостей на користь роботодавців.

...Конечно, да, я немножко сбрасываю, чтобы это было выгодно и им, и мне, и не потеряют работу, если они говорят, что дорого. (Наталія, 49 р.)
...Коли буває більше, коли менше, ну вже ніхто нічого не віднімає і не добавляє, просто ця сума, про яку ми говорили. (Віра, 56 р.)

ОПЛАТА ПРАЦІ І ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ

ЩОБ ОТРИМАТИ ЗАМОВЛЕННЯ І НЕ ВТРАТИТИ РОБОТУ, РЕСПОНДЕНТКИ ГОТОВІ ПРАЦЮВАТИ ЗА ЦІНУ, НИЖЧУ ЗА РИНКОВУ

...Я приняла решение взять немножко дешевле. Поэтому их устроило. (Наталія, 49 р.)
...Я поняла, что мало просила, можно было бы больше. (Катерина, 33 р.)

ОПЛАТА ЗА ПРИБИРАННЯ ОДНОГО ОБ'ЄКТА НЕ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ, НАВІТЬ ЯКЩО З ПЕВНИХ ПРИЧИН ЦЕ ЗАЙМАЄ БІЛЬШЕ ЧАСУ

Посилаючись на досвід, респонденти вважають, що при систематичному прибиранні час на прибирання одного об'єкта (без додаткових послуг) приблизно однаковий, тому, незалежно від реального часу прибирання, беруть оплату, погоджену на початку роботи:

...Все одно береться середнє. В основному квартири завжди однакові, рідко коли там буває, що щось добавляється. Якщо я її прибираю там систематично, то время не міняється (Віра, 56 р.)

...Обичный визит це 5-6 часов (Оксана, 53 р.)

У якості справедливої компенсації, якщо при наступному прибиранні це дозволить стан об'єкту, час, приділений прибиранню, може зменшитись, а вартість лишиться незмінною.

НАЯВНІСТЬ ДОМАШНІХ ТВАРИН НЕ ВПЛИВАЄ НА ВАРТІСТЬ ПОСЛУГ, ХОЧА З РІЗНИХ ПРИЧИН ПРИБИРАННЯ МОЖЕ ЗАЙМАТИ БІЛЬШЕ ЧАСУ

...обычно в квартирах живут животные, яких дуже люблять, і я до цього нормально відношусь, в мене в самої 5 котів. (Віра, 56 р.)

...Ні, я їх дуже люблю. У мене вдома тожє дві собаки, кицька в хаті. Вони мені допомагають прибирати, бігають за мною, постіль стілити допомагають. Так, може, швидше б прибрав, а так треба погладить, погратись. (Оксана, 53 р.)

ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Одна респондентка з опитаних має досвід домовленості з роботодавцем про збільшення вартості своїх послуг у відповідності до ринкових цін. Ще одна має негативний досвід – відмову з пропозицією звільнення.

...Когда у нас работодатель сам решает, что нужно поднять зарплату? Если мы молчим, значит, все устраивает. (Катерина, 33 р.)

ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Погодинна оплата

РЕСПОНДЕНТИ НЕ ЗГАДУВАЛИ ПРО СПРОБИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОГОДИННОЇ ОПЛАТИ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО РИНКОВИХ ЦІН НА ПОСЛУГИ

Навпаки, мова йшла про потребу зменшувати ціну: ...Я сбрасываю, если они говорят, что дорого, иду на уступки, чтобы не потерять работу. Люди сейчас каждый ищут, где ему выгодно. (Наталія, 49 р.)

Респонденти вважають, що важлива не тільки грошова винагорода, але й моральне задоволення від роботи. ...Я оцінюю свій труд так, що я, по-перше, думаю, щоб було людині добре, чисто, і мені приємно, як у людини чисто. (Оксана, 53 р.)

Було висловлено думку, що, коли клієнт потребує допомоги у прибиранні, потрібно надати цю допомогу: ...якщо треба людині допомогти, то ти йдеш допоможеш. (Віра, 56 р.)

Негативний досвід домовитись з роботодавцями щодо збільшення оплати за послуги при погодинній оплаті праці мала одна респондентка, яка отримала відмову: ...Подумаешь, на час задержалась. Не нравится – увольняйтесь. (Наталія, 49 р.)

Ставка

СТАВКА ЗБІЛЬШУВАЛАСЬ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД РИНКОВИХ ЦІН НА ПОСЛУГИ

Ініціатором перегляду заробітної платні була домашня робітниця, але роботодавець не заперечував проти збільшення заробітної плати:

...естественно, я поднимала эту тему. Относились без возражений. Я думаю, что мало просила, можно было бы больше. (Катерина, 33 р.)

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

Всі респонденти працюють у своїх роботодавців тривалий час і більшість із них (3) вважають, що не мали негативного досвіду у взаємовідносинах.

...Дуже хороші люди, мені не попадалося поганих. Хороших людей набагато більше. (Оксана, 53 р.)

ПОЗИТИВНІ РОБОТОДАВЦІ

ДОБРОЗИЧЛИВО ДОПОМОГАЮТЬ АДАПТУВАТИСЬ, НАВЧАЮТЬ ОСОБЛИВОСТЯМ ПРИБИРАННЯ СВОЇХ ДОМІВОК: ...трошки напевно страшно, тому що багато чого нового в квартирі, якого я не бачила. Але нормально, клієнти віднеслись як до своєї, коротко розказали, що там як, що чим мить. (Віра, 56 р.)

РОБЛЯТЬ ПОДАРУНКИ НА СВЯТА І ДНІ НАРОДЖЕННЯ ДОМРОБІТНИЦІ, ЧЛЕНІВ ЇЇ СІМ'Ї: ...Могут подарки подарити на праздники. Это приятно, что тебя помнят на день рождения, даже на день рождения ребенка. (Катерина, 33 р.) ...Подарунки на праздники, на дні народження, ну да, є і такі клієнти. (Віра, 56 р.)

ДОПОМАГАЮТЬ У ВИРІШЕННІ ОСОБИСТИХ ПИТАНЬ, БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ЖИТТІ СІМ'Ї ПРАЦІВНИКА, ІНОДІ САМІ ПРОПОНУЮТЬ ДОПОМОГУ: ...коли хворів чоловік, хазяйка предлагала, якщо у вас проблеми з грошима, то я допоможу з грошима, з врачами. (Оксана, 53 р.)

ЦІКАВЛЯТЬСЯ СПРАВАМИ, ПРОЯВЛЯЮТЬ НЕБАЙДУЖІСТЬ, ПІДТРИМУЮТЬ ОСОБИСТІ ЗВ'ЯЗКИ: ...Я другого разу дома. Вона може подзвонити і спитати, як здоров'я. Я можу приїхати, вона приболіла, я через пару днів дзвоню, питаю, як її здоров'я. (Оксана, 53 р.)

ПІДТРИМУЮТЬ З ПРАЦІВНИКАМИ ДОБРОЗИЧЛИВІ ДОВГОТРИВАЛІ СТОСУНКИ, ЯКІ ВИЙШЛИ ЗА РАМКИ РОБОЧИХ І СТАЛИ БІЛЬШ СХОЖІ НА СТОСУНКИ ДРУЗІВ АБО РІДНИХ ЛЮДЕЙ: ...Не просто як клієнт з помічницею, а як рідні. (Оксана, 53р.) ...понятно, що вони мені якби й не друзя, но з усіма по-дружески общаємось. (Віра, 56 р.)

ДОВІРЯЮТЬ ДОМАШНІМ ПРАЦІВНИКАМ КЛЮЧІ ВІД СВОЇХ КВАРТИР І БУДИНКІВ, ДОЗВОЛЯЮТЬ РОБИТИ ПРИБИРАННЯ У СВОЮ ВІДСУТНІСТЬ І ЗАЗДАЛЕГІДЬ ПЛАТЯТЬ ЗА НЕЇ: ...бо є багато квартир, де в мене є ключі, я зайшла – оплата вже лежить і все. (Віра, 56 р.)

ПОВТОРНО ЗВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПОСЛУГ ДОМАШНІХ РОБІТНИЦЬ, ЯКЩО З ОБ'ЄКТИВНИХ ПРИЧИН СПІВПРАЦЯ БУЛА ПРИПИНЕНА: ...вони уїхали, і я до них не ходила. А зараз повернулись, і знову почала. (Віра, 56 р.)

НЕ ЗВИНУВАЧУЮТЬ, ЯКЩО ПРИ ПРИБИРАННІ ТРАПЛЯЄТЬСЯ НЕНАВМИСНЕ ПСУВАННЯ НЕДОРОГИХ РЕЧЕЙ: ...поки за мій рахунок нічого не рішали. Якщо щось случалось, то ну що ж. Це життя, це робота. (Віра, 56 р.) ...Работодатель повел себя спокойно, слава Богу, вещь была дешевая, не фарфор. Мне сказали: это – всего лишь вещь. (Наталія, 49 р.)

ВВІЧЛИВІ І ВДЯЧНІ: ...Мені дуже подобається, як я йду, мені всігдa дякують. Я йду с піднятим настроєнієм додому. (Оксана, 53 р.)

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

Незважаючи на те, що респонденти не мали негативного досвіду у взаємовідносинах з замовниками, у них є приклади такого досвіду від їх колег, які також працюють у сфері домашніх послуг.

...Смотря какие разные люди. Бывают разные работодатели. Катерина, 33 р.

НЕГАТИВНІ РОБОТОДАВЦІ

ПРИСКІПЛИВІСТЬ, ЖАДІБНІСТЬ, НЕБАЖАННЯ ОПЛАЧУВАТИ ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ:

...там клієнтка дуже жадна, надівала білі перчатки і скрізь провіряла, то там не витерла, то там, і платила дуже мало. Іще й плюс, там надо приготувить то вареники, то блінчики, і нічого не доплачувала. (Оксана, 53 р.)

НЕЗРОЗУМІЛІ ПРЕТЕНЗІЇ, ВЗАЄМНЕ НЕПОРОЗУМІННЯ, МОРАЛЬНО ВАЖКІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ:

...как у некоторых, там ужасные хозяева, начальство какое-то непонятное, вредное. (Катерина, 33 р.) ...всякі бувають клієнти. Так як я багато чула відгуків, есть такі тоже люди нехороші, вредні, придираються, можна сказать, скандальні. Но мені, слава Богу, не попадалися. (Оксана, 53 р.)

БЕЗПІДСТАВНІ ЗВИНУВАЧЕННЯ У КРАДІЖКАХ:

...вона боїться, щось пропаде, скажуть на неї. (Оксана, 53 р.)

ВІДМОВА В ОПЛАТІ НАДАНИХ ПОСЛУГ, ЗМЕНШЕННЯ СУМИ ВИПЛАТ, ШТРАФИ, ВИРАХУВАННЯ КОШТІВ ІЗ ПЛАТНІ:

...У меня как бы и нет проблем, но бывает у людей. Что-то не понравится, могут не заплатить. Высчитать или еще что-нибудь. (Наталія, 49 р.) ...Я не помню, как там это было. Знаю, что какую-то часть денег ей не заплатили. (Оксана, 33 р.)

ЗВЕРХНІСТЬ, НЕПОВАГА, ПРИНИЖЕННЯ ОСОБИСТОЇ ГІДНОСТІ, ОБРАЗИ, НЕКОРЕКТНІ ВИСЛОВИ

...Бо як морально важко працювати, то не хочеться туди йти . (Оксана, 53 р.)

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

Респонденти цінують своїх роботодавців, з повагою ставляться до їхньої конфіденційності, не розголошують особисту інформацію, пов'язану з ними. Вони не завжди знають, де і ким працюють роботодавці, насамперед оцінюють їх людські якості і комфорт при співпраці з ними. Також вони ставляться до роботодавців як до місця роботи, яке має бути успішним і комфортним, позиціонують як своїх керівників, прагнуть вибудовувати довготривалі відносини або шукати кращі пропозиції залежно від умов праці.

...Это наш доход, они работают, процветают, мы тоже. (Катерина, 33 р.)

СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ РОБОТОДАВЦІВ

Домашнім працівникам не завжди відомо місце роботи їх роботодавців. Насамперед вони оцінюють їх людські якості, оскільки комфорт від співпраці залежить у першу чергу від цього. Респонденти позиціонують своїх роботодавців як хороших, порядних людей, з якими легко і приємно співпрацювати:

...вони хороші люди, всі вони добрі, добродушні. (Віра, 56 р.)

...Деякі я навіть не знаю, чим вони займаються. Вони мені не розказують, я їх і не питаю.

...Двірників точно нема. (Віра, 56 р.)

БІЗНЕС
СФЕРА ПОСЛУГ
МЕДИЦИНА
БАНКІВСЬКА СФЕРА
ІТ-ІНДУСТРІЯ
ТОРГІВЛЯ

ДОМАШНЯ ПРАЦЯ ЯК МІСЦЕ РОБОТИ

СТАВЛЕННЯ ДО РОБОТОДАВЦІВ ЯК ДО «НАЧАЛЬСТВА» І ДЖЕРЕЛА ЗАРОБІТКУ. РОБОТОДАВЕЦЬ - ЦЕ, У ТОМУ ЧИСЛІ, МІСЦЕ РОБОТИ, ЯКЕ МАЄ БУТИ УСПІШНИМ І КОМФОРТНИМ

КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ РОБОТОДАВЦІВ: ...мы не можем говорить про своих хозяев. Все, что происходит в доме, меня не касается. Я ничего не вижу и не слышу. (Катерина, 33 р.)

ВИКОНАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ, ДОДАТКОВИХ І ПОНАДНОРМОВИХ РОБІТ, ВИХІДНІ І ВІДПУСТКИ

ПЛАНУВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ПРІОРИТЕТНОСТІ КЛІЄНТІВ І ЗАДАЧ

НАВЧАННЯ, ОПАНУВАННЯ НОВИХ НАВИЧОК У ПОВОДЖЕННІ З ЕЛІТНИМИ МЕБЛЯМИ, РЕЧАМИ ПРЕМІУМ-КЛАСУ, ДОРОГОЮ ПОБУТОВОЮ ТЕХНІКОЮ: ...нова була поверхня кухні там, така вона вся стікляна, я такої ніколи не бачила. Вони розказали, що це як скло. Ну і все. А так, та людина, що мені їх рекомендувала, дала мені багато цінних советів, якими користуватися ганчірочками, як-чим-що-куди лить, що менше, що більше. Ну от вона мені підказками трохи допомогла. (Віра, 56 р.)

ВИМОГИ РОБОТОДАВЦІВ ДО ОСОБИСТИХ ЯКОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ, ДОСВІДУ РОБОТИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ

ГОТОВНІСТЬ ДЕЯКИХ РОБОТОДАВЦІВ ОФІЦІЙНО ПРАЦЕВЛАШТОВУВАТИ ДОМАШНІХ ПРАЦІВНИКІВ: ну как, мне предложили. То есть, если мне необходимо официально трудоустройство, то как бы мне предложили, что могут меня оформить. (Катерина, 33 р.)

РИНОК ПРАЦІ ДОМАШНІХ ПОСЛУГ, РОЗГЛЯД ПРОПОЗИЦІЙ У ПОШУКУ КРАЩИХ УМОВ РОБОТИ І ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ: ...це просто робота і все. Люди, мої клієнти, теж, я думаю, якщо їм щось краще запропонують, покинуть ту роботу і підуть на іншу, правда? Ніхто ж не образиться. Це те ж саме. (Віра, 56 р.)

РОБОТА & ДОСВІД

Респонденти з попереднім досвідом роботи у сфері побуту і послуг, швидко адаптуються до роботи з прибирання та обслуговування у приватних осіб, не відчують дискомфорту.

...Знаєте, ці дві клієнтки у мене, ну як вам сказати, ми з ними зійшлися, як рідні.. Не просто як клієнт з помічницею, а як рідні. (Оксана, 53 р.)

...відносини більше дружескі, ніж офіційні. (Віра, 56 р.)

РЕСПОНДЕНТКИ З СЕРЕДНЬОЮ І СЕРЕДНЬО-СПЕЦІАЛЬНОЮ ОСВІТОЮ, ПОПЕРЕДНІ МІСЦЯ РОБОТИ ЯКИХ У СФЕРІ ПОСЛУГ І ТОРГІВЛІ: ПРИБИРАЛЬНИЦЯ, ПРАЧКА У ГОТЕЛІ, ПРОДАВЕЦЬ, ЯКА ЗА СУМІСНИЦТВОМ НЕОФІЦІЙНО ПРАЦЮВАЛА У КЛІНІНГУ

ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ПРИ ПЕРШИХ ЗУСТРІЧАХ З РОБОТОДАВЦЯМИ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ ЗА РЕКОМЕНДАЦІЯМИ

Респонденти цієї групи мають досвід роботи у сфері надання послуг, у тому числі послуг з прибирання і прання, ставляться до домашніх послуг як до звичайної роботи, починають працювати суто по-діловому, без зайвих співбесід, роздумів, хвилювань: ...Обично, коли приходять такі, як я, в дом, то показывают де пилосос, де швабра, де хімія стоїть. Якщо їм мене рекомендують, люди їх знають, вони між собою знають один одного, то їм немає що там питать. (Віра, 56 р.) ...Ну так как меня порекомендовали, то есть я пришла, ну, мы просто ну как познакомились и все, я начала убирать. Как такового собеседования не было. (Катерина, 33 р.)

Деякі респонденти отримують моральне задоволення, долучившись до життєвого простору своїх клієнтів, прагнуть спілкування, з готовністю підтримують особисті стосунки. Для них є важливим, що роботодавці уважні, ставляться до них з повагою, цікавляться самопочуттям, справами членів їх родин. Окрім цього, вони розуміють, що особисте життя клієнта – це також джерело інформації про те, якого ставлення можна очікувати до себе як до найманого працівника:

...не надо бояться чужой квартиры, чужих людей. Ты удивишься, у тебе все на виду.

...Ні, я б двір не пішла мести. Я б краще пішла квартиру прибирати, мені це подобається. Знаєте, робота повинна приносити задоволення. Якщо вона не приносить задоволення, краще не працювати. Я йду до хозяйки, мене там ждуть котики. Коли там морально добре, ти не так втомлюєшся. (Оксана, 53 р.)

Про те, що робочі стосунки переходять у більш особисту площину, свідчить також те, що деяким респондентам важко відмовити у послугах постійному клієнту, якщо з'являються нові, більш вигідні замовлення. Причиною відмови, як правило, стає перезавантаженість, критична нестача часу для відвудувань і прибирань. У таких випадках респондентка відчуває дискомфорт, провину перед клієнтом, необхідність пояснити своє рішення, залишитись з клієнтом у гарних людських стосунках:

...Сприймають хто нормально, хто обідився до глубини души, но в ітозі потім вирівнялося, і все одно я з усіма ними в якісь моменти, десть все одно ми спілкуємось. Тобто нормально, як люди. Я ж не те, що там «іду, бо ви погані», а тому що мені так зручніше на даний момент. Це не із-за того, що хтось поганий, хтось кращий, а хтось гірший. Ні, це просто обставини, це просто робота і все. (Віра, 56 р.)

РОБОТА & ВИЩА ОСВІТА

Респондентка з вищою освітою має інші стратегії спілкування з роботодавцями, більше комунікативних і психологічних бар'єрів в адаптації до роботи домашньою працівницею, особливо на початку роботи у сфері домашніх послуг.

...Кто-то ищет новых уборщиц или домохозяек, как это правильно говорят (Наталія, 49 р.)

НАТАЛІЯ, 49 РОКІВ, ОСВІТА ВИЩА ТЕХНІЧНА, ПОПЕРЕДНЕ МІСЦЕ РОБОТИ - ОФІС-МЕНЕДЖЕРКА

ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ПРИ ПЕРШИХ ЗУСТРІЧАХ З РОБОТОДАВЦЯМИ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ ЗА РЕКОМЕНДАЦІЯМИ

Респондентка починала трудові відносини у сфері домашньої праці, не маючи досвіду з надання послуг домашньої робітниці. При перших візитах до роботодавців вона проходила співбесіди, надавала документи і особисту інформацію для підтвердження безпеки співпраці з нею: ...При первой встрече спрашивали, конечно же, паспорт, смотрели, где живу, какая семья, людям же интересно впустит чужого человека в дом, надо ж хотя бы немножко знать. Сколько лет? С кем живу? Где живу?

Перші прибирання відбувались виключно у присутності роботодавця: ...Естественно, первый, второй раз присутствие в доме было обязательно.

Максимально дискомфортним для себе у роботі домашньою працівницею респондентка вважає необхідність знаходитись у особистому просторі своїх роботодавців. На її думку, саме це є головним аргументом не на користь роботи у сфері домашніх послуг: ...Поначалу було, конечно, тяжело прийти в чужую семью, в чужой дом. ...Долго привыкаешь, потому что это лично для каждого человека и, пока не притрешься, пока с хозяевами не раззнакомишься... У зв'язку з цим респондентка вважає за краще прибирати приміщення офісів і кафе.

Стосунки з роботодавцями розцінює переважно як офіційно-ділові: ...Больше официальных. Дружеских ни я, ни они, нет. Как дела может быть, спросят, как в семье, и все. Такого особо панибратства у нас нет. Пришла, отработала и ушла. Одна выгода - получить зарплату. Респондентка зверталась до роботодавців з особистими проханнями і отримувала допомогу: ...Было такое, что могла попросить денег немного наперед, на учебу сыну, если мне не хватало, например, какой-то суммы. Лекарства для внука. Да, мне помогали, потом я отработывала.

Оберігаючи особисті кордони, демонструючи офіційність поведінки і відстороненість від особистого простору клієнтів, респондентка, тим не менш, підкреслює, що поважає своїх роботодавців і цінує можливість працювати у них: ...Работодатели хорошие, я могу говорить за своих. Может, потому, что мне повезло найти таких неплохих людей и с ними уже столько лет работать. Это тоже очень важно.

З досвідом, протягом 5-ти років роботи у сфері домашніх послуг, самовимоги і обмеження зменшувались:

...А сейчас с этим уже проще, люди уже знают за столько лет, поэтому...

РОБОТА & ВІЙНА

Війна торкнулася як життєвого укладу замовників, так і родин респонденток. Перші 3-4 місяці від початку війни надання послуг з прибирання практично припинилось для трьох респондентів, які працюють погодинно у різних клієнтів, але лишилось без змін для працівниці, що постійно працює в родині, яка не покидала будинку. Заробітки двох працівниць скоротились приблизно у 2 рази. На даний час ситуація стабілізується і для однієї з респонденток фактично вийшла на довоєнний рівень.

Почалась війна. І зовсім другі були якось так... А робота, гроші одійшли на задній план. (Віра, 56 р.) Этот год очень тяжелый. (Наталія, 49 р.)

Син однієї з респонденток був мобілізований, воював на передовій, був поранений та потрапив до шпиталю. Клієнти підтримали та пропонували свою допомогу, не чекаючи прохань респондентки: ...даже пропонуять свою помощь клієнти, якщо знають, що там син в госпіталі, син там на передову, то самі пропонували свою помощь, не треба было їх просить. (Віра, 56 р.)

У СИТУАЦІЇ З РОБОТОЮ МОЖНА УМОВНО ВИДІЛИТИ ТРИ ВАРІАНТИ РОЗВИТКУ ПОДІЙ

СИТУАЦІЯ ЗНАЧНО ПОГІРШИЛАСЯ (2 респондентки)

Дві респондентки втратили клієнтів, а також суттєву частку робочих годин у клієнтів, які залишились:

- ✓ Клієнти виїхали за кордон;
- ✓ Клієнти скоротили кількість прибирань;
- ✓ Клієнти зменшили рівень оплати послуг домашніх працівників.

Це стало причиною того, що заробіток респондентів зменшився більш ніж у двічі:

...До початку війни було дві сестри. Та, що жила на Шовковичній, коли почалась війна, виїхала. Я до однієї до другої ходила двічі на тиждень. Мені вистачало. А зараз залишилася одна, і до неї я ходжу зараз один раз на тиждень. (Оксана, 53 р.)

...Держимся за то, что есть, потому что очень много тех, кто выехали. ...Дохода у меня было тысяч десять, скажем так, 11-12, по-разному. Сейчас 5-6. (Наталія, 49 р.)

СИТУАЦІЯ ПОГІРШИЛАСЯ, АЛЕ ВИПРАВИЛАСЬ (1)

У перші три місяці від початку війни роботи практично не було, проте тепер ситуація налагодилася і респондентка вийшла на довоєнний рівень завантаження, працюючи по три тижні з одним - двома вихідними:

- ✓ Частина клієнтів повернулася до Києва;
 - ✓ Чоловіки, жінки яких виїхали, поновили послуги з прибирання;
 - ✓ За рекомендаціями з'явилися нові клієнти, тому числі з-поміж тих, хто переїхав до Києва з інших міст у зв'язку з війною.
- ...Ну сначала да, как бы все раз'їхались, злякались, а сейчас уже как бы больше-меньше пришло в норму (Віра, 56 р.)
- ...Появились новые. Я ж говорю жінки, повиїжджали, а чоловіки самі пооставались і от їм важко з цим всім управляться. (Віра, 56 р.)

СИТУАЦІЯ НЕ ЗМІНИЛАСЬ (1)

Роботодавці респондентки лишились у своєму будинку і змогли зберегти звичний спосіб життя, включаючи послуги домашніх працівників:

...с 24-го февраля как работали, так работаем. (Катерина, 33 р.)

РОБОТА & ВІДПОЧИНОК

Респондентки мають суттєві обмеження, щоб дозволити собі повноцінний відпочинок. При тому, що роботодавці, як правило, з розумінням ставляться до відпусток, але невиконання щоденних домашніх справ настільки впливає на якість їх життя, що не дозволяє респонденткам розраховувати на тривалий відпочинок з родиною.

Одна респондентка отримує повну ставку за всі дні відпустки, інша – одиничні грошові подарунки у розмірі 500 грн перед відпусткою.

...Всі соглашаються, бо всі понимают, що треба відпочивати. (Віра, 56 р.)

...У них есть выбор? Либо у них будет злая уставшая домработница... С негативом в доме никто не хочет. (Катерина, 33 р.)

...Нагружают меня до моего отпуска, чтобы у них все было чисто, красиво. (Наталія, 49 р.)

...зразу після моря - до нас (Оксана, 53 р.)

ВІДПУСТКА: ПЛАНУВАННЯ, ФІНАНСУВАННЯ, ПОВЕРНЕННЯ

Відпустка планується заздалегідь, про що клієнтам повідомляють не пізніше, ніж за 3-4 тижні, у випадку гарячої путівки – за тиждень.

Напередодні відпустки відбувається максимальна підготовка будинку до відсутності на деякий час домашньої робітниці, що потребує часу, зусиль, передбачає інтенсивний і часто ненормований графік роботи.

Відпустка, як правило, береться або частками протягом року, або вкрай рідко:

- ✓ Частками протягом року по 3 - 4 дні (+ 2 вихідні у складі відпустки);
- ✓ Один раз на рік або на 1 раз на кілька років на період до 2-х тижнів;
- ✓ На період, коли сам роботодавець їде у відпустку і виїжджає на відпочинок.

Одна з респонденток обговорювала можливу тривалість своєї відпустки з роботодавцем, було визначено максимальний строк – 10 днів. Цей час клієнти були готові самотійно пілососити будинок, а потім планували знову повернутися до послуг домробітниці.

Респондентка, яка працює на ставку, ніколи не просила у роботодавця відпустку більше, ніж на 4 дні, усвідомлюючи, який обсяг робіт їй треба буде надолжувати після повернення. Вона єдина з опитаних, кому роботодавці оплачують відпустку, зберігаючи у ці дні ставку оплати праці, як за вихід на роботу.

Інша респондентка отримала від роботодавця за його ініціативи на відпустку 500 грн.

Допустим, у мужа отпуск. Я об этом сообщаю заблаговременно, что я уеду, но у меня нет такого отпуска чтобы, допустим, на неделю уехала. У меня обычно отпуск разбивается на несколько по четыре дня, по три дня. И поэтому предупредила с такого-то по такой-то день меня не будет, и все. Ну, подогнала работу, сделала, допустим, что может понадобится за эти четыре дня. Сделала и все, свободна. (Катерина, 33 р.)

...Понятно, что за 10 дней жена может пропылесосит, а все остальное уже остается на после моего отпуска. (Наталія, 49 р.)

Ну, я, наверное, могу, но я просто никогда даже и не заикалась об этом, потому что приезжаю после четырех дней - ух, сколько работы, после недели, я бы, наверное, на неделю бы туда переехала. (Катерина, 33 р.)

РОБОТА & СОЦІАЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ

Описуючи свою роботу, респондентки часто вживають слова «допомога», «звичайна робота». Професійні послуги з прибирання, які вони надають, полегшують життя їх клієнтів, порядних і корисних для суспільства людей, роблять його більш комфортним, вивільняють час для інших особистих і професійних справ - це корисно як для людини, якій вони в цьому допомагають, так і для суспільства, вважають вони. Респондентки сприймають свою роботу як неофіційне працевлаштування в сфері домашньої праці, яка об'єднує людей різних професій, приносить прибуток, дозволяє підтримувати звичний рівень життя.

...Судя по спросу, то как би
це важний момент.
(Віра, 56 р.)

**РЕСПОНДЕНТИ ВВАЖАЮТЬ, ЩО РОБЛЯТЬ ВАЖЛИВУ, СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩУ СПРАВУ.
ЦЕ ПІДТВЕРДЖУЄ ПОПИТ, ЯКИЙ БАЧАТЬ НА СВОЮ РОБОТУ В СУСПІЛЬСТВІ**

ЗВІЛЬНЕННЯ ЖІНОК ВІД РУТИННОЇ ДОМАШНЬОЇ РОБОТИ, ЯКА ЗАЙМАЄ БАГАТО ЧАСУ І СИЛ: ...многих женщин освобождает от того, что не хочется делать. Есть возможность нанять человека, который это сделает.
(Наталія, 49 р.)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОМАШНЬОГО КОМФОРТУ, ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ СВОЇХ КЛІЄНТІВ: ...Роблю їх життя комфортнішим, будемо так казати. (Віра, 56 р.)

ВИВІЛНЕННЯ ЧАСУ КЛІЄНТА ДЛЯ ОСОБИСТИХ І ПРОФЕСІЙНИХ СПРАВ: ...Ну людина займається, може, другими своїми якимись, важними ділами в то время, коли я займаюсь їхнім домашнім господарством, будемо так казати.
(Віра, 56 р.)

СФЕРА ДОМАШНЬОЇ ПРАЦІ ОБ'ЄДНУЄ БАГАТО ПРОФЕСІЙ, НАЛЕЖАТИ ДО НЕЇ НЕ ПРИНИЗЛИВО І НЕ СОРОМНО: ...Ну, це якщо тобі стидно, а я нормально до цього відношусь, робота, як у всіх. (Віра, 56 р.)

ДОМРОБІТНИЦЯ
ВОДІЙ
ОХОРОНЕЦЬ
КУХАР
САДІВНИК
НЯНЯ
СИДІЛКА

Я считаю, что, в принципе, помощники по дому, няня, или будь-то шофер, или домработница, или повар, но это важно, это упрощает нам жизнь, потому что женщина может спокойно прийти, поиграть со своими детьми, или в нормальном внешнем виде прийти домой после работы или заняться своим же бизнесом, опять же. (Катерина, 33 р.)

РОБОТА & СОЦІАЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ

На початку роботи деякі з респонденток мали побоювання, що будуть почуватись приниженими. Респондентки не зараховують себе до нижчих щаблів соціальної драбини, оскільки мають хороші сім'ї, впорядкований побут, люблять своє життя, свої домівки, мають роботу, яка на даний час їх задовольняє і допомагає підтримувати звичний рівень життя.

...Зразу дуже боялася, якось зразу як раби, що вона - пан. А зараз я не важаю, що це зазорно. (Оксана, 53 р.)

ДЕЯКІ РЕСПОНДЕНТКИ МАЮТЬ СПІЛЬНІ РИСИ З ДЕЯКИМИ СВОЇМИ РОБОТОДАВЦЯМИ

ВЛАСНІ БУДИНКИ, НАЛАГОДЖЕНИЙ ПОБУТ, В ЯКИЙ ВКЛАДАЮТЬСЯ ЗНАЧНІ КОШТИ: ...Новий будинок, ми самі його строїли. Але все одно, то треба його утеплити, то треба ще щось там, поставити другий котел, всякі ремонти. ...В селі жить недешево. (Віра, 56 р.)

...Живу у власному домі у селищі міського типу Глеваха. Мені дуже подобається моє село: я тут народилася і виросла. І від Києва недалеко. (Оксана, 53 р.)

...Ну, нова була поверхня кухні там, така вона вся стікляна вся. А так більш такого нічого страшного не було нового, мабуть. Таке, як кругом, як вдома. (Віра, 56 р.)

РОБОТА, ЯКА ПРИНОСИТЬ ПРИБУТОК, ЗАБЕЗПЕЧУЄ САМОДОСТАТНІСТЬ, СВОБОДУ ДІЙ: ...Ні, ну такого не буває, бо я ж не в рабстві, я просто працюю. «Категорическі» ніхто не може мені возражать. (Віра, 56 р.)

ДОСТОЙНІ ПОВАГИ ЛЮДСЬКІ ЯКОСТІ, ЯКІ ВАЖЛИВІШІ ЗА ГРОШІ У ВИЗНАЧЕННІ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ: ...Я не знаю, різні є люди. Повинна бути добра, чесна, отзывчива. Не має значення, чи в неї багато грошей, чи мало. Я не скітаю, що вона їздить на мерсі, то вона краще за мене. (Оксана, 53 р.)

СІМЕЙНИЙ ДОБРОБУТ: ...Ну как, у меня муж военный, он нормально зарабатывает. Дом наш смужем. (Катерина, 33 р.)

ЛЮБОВ ДО ЧИСТОТИ, КОМФОРТУ: ...Я думаю, что это важно, чтобы был уют, чистота в доме. По моему мнению, это должно присутствовать. Я тоже люблю, чтобы у меня дома было чисто, красиво, уютно. (Наталія, 49 р.)

ПОТРЕБА ДОПОМОГИ У ДОМАШНІХ СПРАВАХ: ...Но я бы себе не против такую помощницу дома иметь, потому что я на работе знаю лучше, что где лежит, чем дома. (Катерина, 33 р.)

Можно иметь шикарный дом и хорошую машину и оставаться не очень хорошим человеком. Поэтому я не думаю, что деньги как-то должны повышать в этом плане людей. Для меня больше значат человеческие качества, как для меня. (Наталья, 49 р.)

РОБОТА & ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Респонденти не знають про існування організації, яка б об'єднувала домашніх працівників і відстоювала їх трудові права. Вони вважають, що неофіційне працевлаштування позбавляє їх можливості звертатись за допомогою у будь-які організації. З іншого боку, респонденти вважають, що ніколи не мали потреби і намірів звертатись у сторонні організації для пошуку роботи або відстоювання своїх прав. Висловлено припущення, що під час війни потреба в такій організації може збільшитися.

Нет. В принципе. Нет же таких. Работаем же нелегально. К кому обратиться? (Наталія, 49 р.)
...Если они есть, то, значит, они нужны.
(Катерина, 33 р.)

ІСНУЮЧІ САМООРГАНІЗОВАНІ СПІЛЬНОТИ

ІСНУЄ ОРГАНІЗАЦІЯ СЕРЕД СПІВТОВАРИСТВА ДОМАШНІХ РОБІТНИЦЬ ДНІПРА, АЛЕ РЕСПОНДЕНТКА НЕ ЗНАЄ ЇЇ НАЗВИ І, ВІДПОВІДНО, НІКОЛИ НЕ ЗВЕРТАЛАСЯ: ...Я честно не помню, как она называется. Я просто знаю, что у нас внутри есть такая организация. То есть, ну, как бы я, грубо говоря, слышана. То есть, что там можно выбрать себе работодателя и как бы и тебе найдут работу. (Катерина, 33 р.)

НАДАЄ ПОСЛУГИ ПОШУКУ РОБОТОДАВЦЯ, ОСОБЛИВО ДЛЯ ТИХ, ХТО НЕ МАЄ ДОСВІДУ РОБОТИ І РЕКОМЕНДАЦІЙ. ПІД ЧАС ВІЙНИ АКТУАЛЬНІСТЬ ЇЇ ПОСЛУГ ЗРОСЛА: ...Когда человек, допустим, приехал, даже во время войны, то есть, его здесь никто не знает, естественно, куда ему пойти? В другое время, в центр занятости по клинингу, или в те же няни, чтобы ему нашли работу подходящую. (Катерина, 33 р.)

ПРЕДСТАВНИЦТВО У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ:
...у них есть группа в вайбере.
(Катерина, 33 р.)

ІНШІ

**ФРІЛАНСЕРИ З
ОРГАНІЗАЦІЇ
ДОМАШНІХ ПОСЛУГ**

**АГЕНЦІЇ З
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ**

САМООРГАНІЗОВАНІ ОБ'ЄДНАННЯ ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ:
Это поселковая группа обычных людей. И тех, кто работает, и тех, кто ищет. (Наталія, 49 р.)

РОБОТА & ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Мотиви звернення в організацію респонденти, в першу чергу, пов'язують із захистом свої прав, які можуть бути порушені в процесі трудових відносин із роботодавцями. Але звернення відбудеться лише у випадку, коли всі можливості вирішити проблему мирним шляхом вичерпані.

Може десь і треба. Може й нада такі організації, для таких людей, які міняють клієнтів кожний день, коли ти один раз там приходиш, убрав і тебе клієнт може чим-то обідити. А так лічно мені, я якби вроді би не нуждаюсь в якійсь там заціті. (Віра, 56 р.)

...Но если ты уже решил обратиться в организацию, я думаю, меня бы уже ничего не остановило. (Катерина, 33 р.)

РЕСПОНДЕНТИ НЕ МАЮТ ДОСВІДУ ЗВЕРНЕНЬ В ПОДІБНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

НЕ БУЛО ПОТРЕБИ: ...Я не сталкивалась нікогда с такими ситуациями, чтобы, допустим, обращаться за помощью к кому-то, как-то у себя на месте все решалось. (Катерина, 33 р.)

Ну, наверно, причины немає до них звертатись, будемо так казати. Для того, щоб звертатись в такі організації, треба чогось обращаться. В мене нема такого. (Віра, 56 р.)

НЕГОТОВНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА ОПІКУВАТИСЬ ПРОБЛЕМАМИ ПРАЦІВНИКІВ: ...Возможно, мы еще немножко подрастем, мы к этому придем, что важно, там комната стресса и тому подобное. (Катерина, 33 р.)

НЕГОТОВНІСТЬ ВІНОСИТИ ОСОБИСТІ ПИТАННЯ НА РОЗГЛЯД СПІЛЬНОТИ, ЗВИЧКА ВІРІШУВАТИ ПРОБЛЕМИ САМОСТІЙНО АБО ЗА ДОПОМОГОЮ СІМ'Ї: ...я не испытываю такой необходимости куда-то обратиться. Ну, как-то мы привыкли сами все решать, либо сами, либо семья помогает. (Катерина, 33 р.)

ЗВЕРНЕННЯ - ЛИШЕ У ВИПАДКУ, КОЛИ ВСІ МОЖЛИВОСТІ ВІРІШИТИ ПРОБЛЕМУ В ЗАКРИТОМУ КОЛІ ВІЧЕРПАНІ:

...Увольнение... Но если бы я уже обратилась в эту организацию, то, наверное, это уже было увольнение. (Катерина, 33 р.)

...Чтобы доказать, что моей вины нет. (Наталія, 49 р.)

...Ну, наверное, мы еще к этому не пришли, потому что я не понимаю, как это нужно. Ну, допустим, я работаю у себя на работе, я к кому-то обращаюсь, для меня это немножко пока непонятно. (Катерина, 33 р.)

РОБОТА & ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Основні функції, які має виконувати організація, як вважають респонденти, в наданні юридичної, психологічної допомоги, навчанні і обміні досвідом.

Також вони передбачають можливі ризики, пов'язані з недотриманням умов конфіденційності роботодавця, що негативно для професійної репутації домашньої працівниці

...У мене вже наче і опит великий. Може б я чимось поділилась, не знаю пока.
(Віра, 56 р.)

ПОТРЕБИ

ПОШУК РОБОТОДАВЦІВ, ЮРИДИЧНА І ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА:

...Мабуть, і такі і такі можуть бути. Такі, які допомагають знайти клієнтів, знайти юриста (Оксана, 53 р.)

НАВЧАННЯ, ОБМІН ДОСВІДОМ:

...багато чого нового в квартирі, якого я не бачила. Десь мене не навчали, як з чим поводитись, з якимись там поверхнями, з меблями якимись.

(Віра, 56 р.)

...Ну, допустим, если есть какая-то новинка, что мне помогает убирать, могу более-менее обзвонить своих знакомых и сказать, какую классную штуку попробовала. То есть, когда сейчас супер, легко в уборке.

(Катерина, 33 р.)

РИЗИКИ

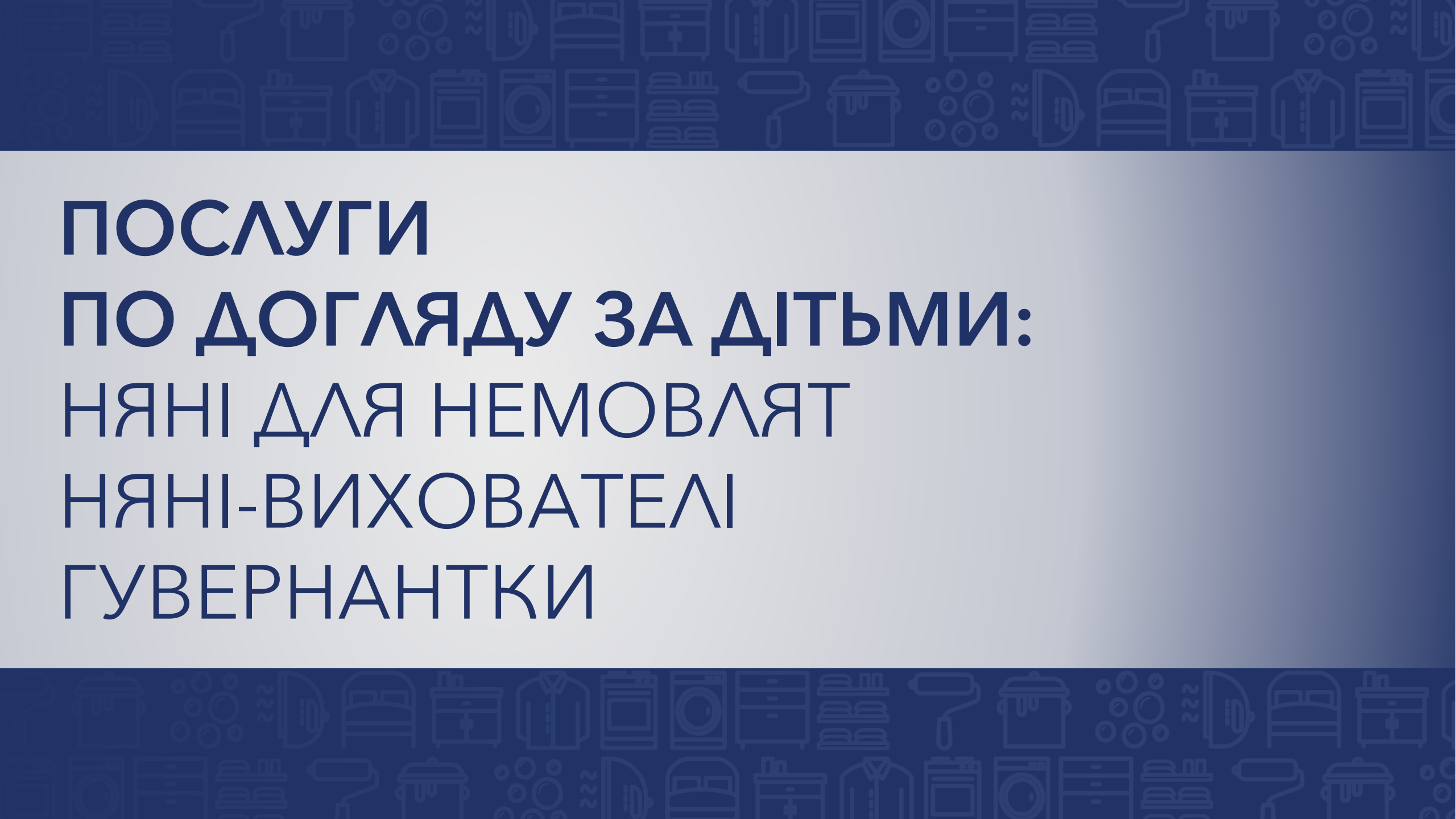
РОЗГолошення може нанести шкоду близьким, які мають інший соціальний статус:

...из-за того, что муж военный, то, что он работает в организации, возможно, это чтобы меньше, допустим, ему, возможно, какой-то вред был на его репутацию. Возможно, это. (Катерина, 33 р.)

НЕБАЖАНА УВАГА, ПОВ'ЯЗАНА З ДЕКЛАРУВАННЯМ ДОХОДІВ

ПУБЛІЧНІСТЬ МАЄ РИЗИКИ НЕДОТРИМАННЯ ГАРАНТІЙ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ КЛІЄНТІВ:

...я работаю в чужой семье и выношу, допустим, какие-то обсуждения, в любом случае, начнутся какие-то обсуждения. То есть, как бы, ну, есть правило: все, что происходит в чужой семье, это не обсуждается. То есть, я ничего не вижу, ничего не слышу. Поэтому создание этих групп... (Катерина, 33 р.)

ПОСЛУГИ
ПО ДОГЛЯДУ ЗА ДІТЬМИ:
НЯНІ ДЛЯ НЕМОВЛЯТ
НЯНІ-ВИХОВАТЕЛІ
ГУВЕРНАНТКИ

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

ІМ'Я	ВІК	СІМЕЙНИЙ СТАН	МІСЦЕ І УМОВИ ПРОЖИВАННЯ	СТАЖ У СФЕРІ ПОСЛУГ	ПОПЕРЕДНЯ РОБОТА
ВІРА	62 роки	Вдова. Дітей немає.	смт. Святопетрівське (Святошинський р-н Київської області, 20 км. від Києва), власний будинок.	5 років	Викладач університету
ЛЮДМИЛА	43 роки	Заміжня, син студент першого курсу медичного університету м. Харкова	Харків, проживає з чоловіком і сином в орендованій квартирі. Евакуйована з м. Ізюм Харківської обл.	3,5 місяці	Викладач у школі
АНАСТАСІЯ	26 років	Заміжня, донька 1 рік 2 місяці	Одеса, проживає з чоловіком і донькою у власній квартирі	10 років	Не працювала офіційно
ЛІЛІЯ	48 років	Розлучена. На цей час має гостьовий шлюб, але не веде спільне господарство з чоловіком. Син 25 років.	Одеса, свого житла не має. Проживала з сином в орендованій квартирі. Син з початку війни проживає за кордоном. В теперішній час проживає в квартирі сестри.	14 років	Працівник у сфері торгівлі, пов'язаною із винарством

ПЕРЕДУМОВИ ВИБОРУ

У всіх респондентів були різні шляхи прийняття рішення почати роботу по догляду за дитиною. З першим клієнтом були знайомі особисто або отримали його по рекомендації знайомих, які знали про педагогічну освіту та досвід роботи на педагогічній ниві.

Я работала в колледже и работала последние годы в школе. Но поскольку у нас такая ситуация, у нас физически школа была разрушена, и нашу школу присоединили к школе, к другой, и частично персонал пришлось сократить начальству. И поэтому уже с января месяца получается, что я официально не работаю, поэтому мне пришлось пойти на подработку. (Людмила, 43 р.)

**ЖІНКА 62 РОКИ, ВИЩА ОСВІТА, ВДОВА, ПРОЖИВАЄ В СМТ
У ВЛАСНОМУ БУДИНКУ, КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ**

Цікава основна робота, але заробітна плата не влаштовувала; працювала одна, чоловік не міг знайти роботу.

Додаткова робота за сумісництвом з основною роботою заради додаткового заробітку.

Задоволення від роботи з дитиною та оплатою своєї праці.

Пропозиції знайомих, які знали про педагогічну освіту та досвід роботи на педагогічному терені, місцеві сайти з послуг, спеціальні пошукові сайти

**ЖІНКА 43 РОКИ, ОСВІТА ВИЩА, ЗАМІЖНЯ,
ПРОЖИВАЄ В ОРЕНДОВАНІЙ КВАРТИРІ ЯК ПЕРЕСЕЛЕНКА, м. ХАРКІВ**

Школу в м. Ізюмі, де працювала, було зруйновано під час бойових дій, вчителів перевели до школи в м. Харкові, частину вчителів з м. Ізюму скоротили. Залишилася безробітною. Чоловік, який працював у банківській сфері, також потрапив під скорочення.

Не бачила сенсу ставати на облік на біржу праці, тому що планує повернутися до роботи в школі.

...Столкнулась с такой ситуацией: у меня в нашем районе жила достаточно обеспеченная семья. Так как они занимались бизнесом, заниматься дочерью не было совершенно у них ни сил, ни возможности. Я тогда уже работала не полный рабочий день, поэтому они меня попросили, чтобы я помогла сначала с уроками им немножечко...таким интеллектуальным развитием ребёнка занялась. Мне настолько это понравилось и устраивало на тот момент финансово, что я решила, что я буду продолжать эту деятельность. (Віра, 62 р.)

...Материальная была подоплека - не буду скрывать. Да, потому что в этой сфере, принципе неплохо платят. (Лілія, 48 р.)

ПЕРЕДУМОВИ ВИБОРУ

Почему я решила – я мечтала стать воспитателем, а мечтала я..., потому что у меня в детском саду моём была воспитательница очень хорошая. И она всех очень любила, я никогда не слышала от неё плохого слова, она говорила «милые мои хорошие», очень нежно обходилась. И когда я уже в школу пошла, перед тем, как выбрать себе профессию, я чётко подумала: «Боже, я хочу стать воспитателем», - чтобы также показывать детям, как можно с нежностью вот этой вот отдавать и любовь, чтобы они понимали, что они в безопасности. А если они понимают, что они в безопасности, что к ним с любовью, то они сразу захотят... Они же как пластилин: захотят сразу ближе стать, выучиться... (Анастасія, 26 р.)

**ЖІНКА 48 РОКІВ, ВИЩА ОСВІТА, ГОСТЬОВИЙ ШЛЮБ,
ПРОЖИВАЄ САМА В КВАРТИРІ СЕСТРИ, ОДЕСА**

До роботи нянею долучилась випадково. Працювала на приватному підприємстві, хазяїн підприємства попросив доглянути свою дитину упродовж тижня.

Любов до маленьких дітей.
Інтерес до медицини (після школи було бажання здобувати медичну освіту), можливість застосовувати свої знання з медицини на практиці, що, в деякій мірі, дає відчуття здійснення мрії.

Задоволення від роботи з дитиною та оплатою своєї праці.

Можливість працювати тиждень через тиждень або 4/3, що дає час для відпочинку та для особистих справ.

Пропозиції знайомих, які знали про педагогічну освіту да досвід роботи на педагогічній ниві, місцеві сайти з послуг, спеціальні пошукові сайти.

...Я всегда любила детей, однозначно! У меня любовь детям была просто с рождения. Я видела маленьких детей и тряслась, я до сих пор такая.
(Лілія, 48 р.)

**ЖІНКА 26 РОКИ, ОСВІТА СЕРЕДНЬО-СПЕЦІАЛЬНА (ПЕДАГОГІЧНЕ
УЧИЛИЩЕ ЗА ФАХОМ «ВИХОВАТЕЛЬ»), ЗАМІЖНЯ, ПРОЖИВАЄ З
ЧОЛОВІКОМ І ДОНЬКОЮ У ВЛАСНІЙ КВАРТИРІ, ОДЕСА**

Любов до маленьких дітей з підліткового віку респондента. Мрія зі шкільного віку стати вихователем в дитячому садочку.

Здобула середньо-спеціальну педагогічну освіту за фахом вихователь.

Робота в родині, виховуючи одну дитину, легша, затишніша, фінансово привабливіша, дає можливість більше приділяти уваги розвитку дитини.

...поняла, что если работать в детском саду, то зарплата не особо такая, которая мне нравится, плюс, там минимум 15 детей. Мне легче работать няней у кого-то дома в уюте, где я смогу с одним ребёнком чётко, индивидуально заниматься..., где ребёнок ко мне привыкнет, где в момент отдыха я смогу спокойно выпить кофе..., ну и вот по развитию...продолжить это всё. (Анастасія, 26 р.)

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Рівень заробітної платні напряду залежить від рівня освіти, досвіду роботи, кількості робочих годин

Если учитывать то, что у меня пара в университете оплачивалась где-то порядка 200 гривен, то я точно так же сейчас час этот, который я занимаюсь с ребенком, я тоже говорю 200 гривен. (Віра, 62 р.)

ІМ'Я	СТАЖ У СФЕРІ ПОСЛУГ	КІЛЬКІСТЬ ПОСТІЙНИХ КЛІЄНТІВ НА ДАНИЙ ЧАС	ЗАЙНЯТІСТЬ У ТИЖДЕНЬ	РІВЕНЬ ЗАВАНТАЖЕНОСТІ	ПРИБЛИЗНИЙ ДОХІД У МІСЯЦЬ
ВІРА	5 років	Дві дитини шкільного віку, 10 і 12 років, всі – об'ява на місцевому сайті з послуг	4-5 днів по 3-4 години	Повна	12000 грн., розрахунок в кінці тижня
ЛЮДМИЛА	3,5 місяці	Одна дитина, 4 роки. Рекомендація друга сина респондента	Щоденна робота по 5-6 годин залежно від графіку роботи мами-стоматолога. 5 робочих днів (зрідка, на прохання мами, вихід в вихідний день на 2-3 години)	Повна	12000 грн. розрахунок в кінці дня
АНАСТАСІЯ	10 років	3-4 дитини від 1 до 3 років	3-5 днів на тиждень по 4-5 годин в залежності від пропозиції	Неповна, оскільки у респондента маленька дитина	6-7 тис. грн в залежності від зайнятості
ЛІЛІЯ	14 років	Одна дитина постійних клієнтів (працювала нянею у старшої дитини)	4/3 дні на тиждень цілодобово, позмінно з іншою нянею	Повна	1500 грн. на день, розрахунок в кінці кожної зміни (6000 грн. за зміну, 24000 грн. на місяць)

РОБОТОДАВЦІ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Респонденти називали різні шляхи пошуку клієнтів. Більшість респондентів віддають перевагу рекомендаціям знайомих або батьків, з якими вони працювали. Позитивне ставлення до пошуку роботодавців через місцевий сайт з послуг.

...в основном, меня по сарафанному радио находили, и вот именно с этими детками, с которыми мамочки меня советовали, ну наверное мамочек 7 точно или 8 даже...так находили, и я у них в семье минимум полгода работала, у всех почти (Анастасія, 26 р.)

ДЖЕРЕЛА ПОШУКУ РОБОТОДАВЦІВ ПРИ НЕОФІЦІЙНОМУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

ЗНАЙОМІ З ОТОЧЕННЯ:

...я не так, чтобы решила, мне предложили... это... моего сына одноклассник, у него есть тетя, которая работает стоматологом, и он спросил его: «А ты не хочешь предложить маме? Тете нужно, ну вот сейчас садик не работает, а она никак не может состыковать работу и ребенка, надо или постоянно бабушку вызывать, или подстраиваться и на смену брать ребёнка, ...она (тетя) будет платить». И вот так вот я случайно попала. (Людмила, 43 р.)

РОБОТОДАВЦІ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЮТЬ ПЕРЕВІРЕНОГО ПРАЦІВНИКА ЗНАЙОМИМ АБО ЯКІ ЗВЕРТАЮТЬСЯ ЗА ПОСЛУГОЮ ВДРУГЕ:

.... Ну у меня такое вот очень часто, что я работаю в семье, например, с первым там ребёнком, или не важно там, со средним, и потом, если ещё рождается ребёнок, у меня уже наверное раз 5 такое было, что меня приглашали ...опять. (Лілія, 48 р.)

МІСЦЕВИЙ САЙТ З ПОСЛУГ:

Я сейчас поменяла место жительства, я сейчас живу в пригороде, и у нас есть здесь в пригороде наш сайт по услугам. Я дала объявление ... кому требуются услуги гувернантки. И отозвались два клиента. (Віра, 62 р.)

РОБОТОДАВЦІ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Ставлення до пошуку через спеціалізовані агентства неоднозначне, частіше респонденти мали негативний досвід

...я когда работала с детками которые находили меня в OLX или где-то там, у меня с ними как-то не получалось, то есть с ребёнком, с которым я вижу, что у меня не будет контакта, я не буду с ним работать (Анастасія, 26 р.)

ПОШУК РОБОТОДАВЦІВ ЧЕРЕЗ СПЕЦІАЛІЗОВАНІ АГЕНТСТВА АБО САЙТИ З ПОШУКУ РОБОТИ

ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД:

- наявність великої бази роботодавців
- більша соціальна захищеність працівника
- вища заробітна плата

...моя знайома посоветовала одно агентство, ...я пошла в это агентство, я им очень понравилась, и они мне вот начали предлагать... К сожалению сейчас оно уже не работает с нянями, ...это было моё самое первое агентство, оно мне очень нравилось, такие хорошие семьи мне всегда. (Лілія, 48 р.)

...агентство устанавливает суммы и суммы немаленькие. (Віра, 62 р.)

НЕГАТИВНИЙ ДОСВІД:

- відсутність права вибору роботодавця
- агентство завжди, у першу чергу, захищає інтереси роботодавця
- необхідність відпрацювання за контрактом навіть у конфліктних ситуаціях з роботодавцем

...есть агентства которые вечно подтасовывают чё-то там ... например, некоторые агентства я не воспринимаю... (Лілія, 48 р.)

Я должна обязательно дорабатывать. Я должна соглашаться со всеми, что происходит там. Потому что клиент всегда прав. Меня это не устраивает. (Віра, 62 р.)

...вот агентство, оно вот как ни крутите, все равно всегда на стороне работодателей, потому что большую сумму они получают от работодателей. (Лілія, 48 р.)

НЕДОВІРА АГЕНТСТВУ З БОКУ РОБОТОДАВЦЯ

Респондент з Харкова відмітила, що з боку батьків маленької дитини є побоювання щодо пошуку няні через агентство. У першу чергу – це страх залишити дитину одну з незнайомою людиною, яка може скривдити дитину.

...«У меня было много вариантов. Я обращалась, и мне рекомендовали вот эти агентства ... Но ...я как-то смотрю ролики в интернете, как вот няня там может луснуть и подзатыльник, и кинуть ребенка, я всегда этого боялась» (Людмила, 43 р.)

РОБОТОДАВЦІ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Жодна з опитаних ніколи не працювала в сфері домашніх послуг офіційно

...работая сама на себя, ...если меня что-то не устраивает, я могу сказать это своим работодателям и совершенно спокойно уйти без всяких последствий. (Віра, 62 р.)

СТАВЛЕННЯ ДО НЕОФІЦІЙНОГО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

ПЕРЕВАГИ

РОБОТА НА СЕБЕ

- відчуття незалежності
- можливість обирати роботодавця
- можливість зробити перерву в роботі

...я же работаю на себя, а не на чужого дядю... (Віра, 62 р.)
...если я понимаю, что мне нужно выходной, хотя у меня в этот день могла бы быть работа, то есть я сама как бы себе делаю выходной.
(Анастасія, 26 р.)

ВІДСУТНІСТЬ ОПОДАТКУВАННЯ

...И, естественно, я не плачу налоги. (Віра, 62 р.)

Ну, я не плачу налоги, ...о том, что я работаю, никто не знает, кроме моего близкого круга общения. Я вот сколько заработала, столько получила. И это, конечно, для меня это плюс. (Людмила, 43 р.)

Основні переваги, які бачать для себе респондентки в неофіційному працевлаштуванні, це відсутність оподаткування та відчуття незалежності і відносної свободи коригувати свій робочий та вільний час, обирати роботодавця.

Але більшість з них, а це жінки віком 43-62, все ж віддають перевагу офіційному працевлаштуванню, яке дає соціальну захищеність: безперервний стаж, надбавка до пенсії, оплата лікарняних та відпустки.

РОБОТОДАВЦІ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Жодна з опитаних ніколи не працювала в сфері домашніх послуг офіційно

...работая сама на себя, ...если меня что-то не устраивает, я могу сказать это своим работодателям и совершенно спокойно уйти без всяких последствий. (Віра, 62 р.)

СТАВЛЕННЯ ДО НЕОФІЦІЙНОГО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

НЕДОЛІКИ

ВІДСУТНІСТЬ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

- залежність працівника від порядності роботодавця
- соціальна незахищеність працівника

Если бы у меня был такой договор на руках с моими теми работодателями, которые уехали, ...не заплатил, не наказал меня так сильно. А так то, все это сейчас происходит на словах. Например, была тоже такая ситуация, когда урезали мне плату, потому что не могли больше платить. Если бы у меня был договор, я бы сказала: «Вот мы же с вами заключили этот договор».

(Віра, 62 р.)

ПЕРЕРВА У СТАЖІ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ПЕНСІЮ

...Это же влияет на мою будущую пенсию вообще-то. Этот момент простоя.

(Людмила, 43 р.)

ВІДСУТНІСТЬ НАДБАВКИ ДО ПЕНСІЇ

...я бы с удовольствием еще поработала официально, потому что это прибавка к пенсии, хорошая бы пошла. Они же пересчитывают это все.

(Віра, 62 р.)

ВІДСУТНІСТЬ ОПЛАТИ ЛІКАРНЯНОГО

- Відсутність оплати лікарняного по хворобі працівника
- Відсутність оплати невиходу на роботу у зв'язку з хворобою дитини або сімейними обставинами роботодавця

Если, например, ...заболел вот человек, то по стандарту, насколько я знаю, платят хотя бы 50% няне, больничный, но это же не везде... А есть такое, что она мне может написать или позвонить «Вы там завтра не выходите на работу, вот выйдете потом...», это тоже по ихнему личному, то есть они вообще должны не 50, а 100% оплатить, потому что это по вашей вине я не вышла на работу и не получу свои деньги, а я на них, например, рассчитываю. (Лілія, 48 р.)

ВІДСУТНІСТЬ ОПЛАТИ ВІДПУСТКИ

... Нет, отпуск не оплачиваемый. (Лілія, 48 р.)

ОБОВ'ЯЗКИ

Загалом респондентки позитивно оцінюють свої робочі обов'язки, вважають їх звичними і такими, які вони вміють робити.

...все, что касается, допустим, домашней маминой работы, то касается и меня... (Людмила, 43 р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ

НЯНЯ

(дитина 4 роки, денна робота позмінно в залежності від робочого графіку мами-стоматолога)

ДОГЛЯД ЗА ДИТИНОЮ

- підйом дитини вранці – якщо у мами перша зміна;
- ранковий туалет дитини (вмивання, чищення зубів, розчісування, заплетення косичок, одягання);
- годування сніданком (якщо у мами перша зміна);
- прогулянки на свіжому повітрі (якщо дитина здорова);
- годування обідом;
- заняття з дитиною;
- вечірній туалет дитини (вмивання, чищення зубів, переодягання у піжаму) – якщо у мами перша зміна;
- укладання дитини спати;
- виконання приписів лікаря (якщо дитина має проблеми зі здоров'ям, яке не потребує присутності матері на лікарняному, наприклад, кон'юнктивіт. Якщо дитина хворіє більш серйозно, мама бере лікарняний або звертається за допомогою до бабусі. В такій ситуації роботодавцю матеріально не вигідно звертатися до послуг няні)

...или мама берет больничный, или они бабушку вызывают, потому что это очень накладно, чтобы целый день я была. (Людмила, 43 р.)

ДОМАШНЯ РОБОТА, ПОВ'ЯЗАНА З ДИТИНОЮ

- приготування сніданку (підігріти молоко з пластівцями);
- заправлення ліжка дитини;
- прибирання кімнати дитини після підйому;
- прибирання на кухні після дитячого сніданку;
- приготування повноцінного обіду дитині;
- прибирання на кухні після обіду;
- прибирання в кімнаті після творчих занять з дитиною;
- складання дитячих речей до шафи після прання.

ОБОВ'ЯЗКИ

Робочі обов'язки визначаються спільно з роботодавцями при наймі няні або гувернантки, але часто працівниці роблять для своїх вихованців більше, ніж обумовлено спочатку.

Ой, у нас широкий круг роботи. Когда мы уже поели уже заплелись, я говорю, так ты немножко в телевизоре, я пока приготавливаю, допустим, начищу картошки или сделаю зажарку на обед, чтобы у меня там что то готовилось или поставлю бульон варить... допустим, какой-то час я должна провести на кухне. (Людмила, 43 р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ

НЯНЯ

(дитина 4 роки, денна робота позмінно в залежності від робочого графіку мами-стоматолога)

ЗАНЯТТЯ З ДИТИНОЮ

В першу чергу няня вважає, що з дитиною треба займатися, розвивати її, розмовляти з нею, чого сучасні батьки, на жаль, не роблять, а замінюють спілкування з дитиною гаджетами.

- вивчення букв, цифр;
- творчі вправи (розмальовування, малювання, ліплення з пластиліну);
- читання дитині.

...это надо читать, это же надо было включать артистку. Там вот как зайчик сказал, пискляво, там как ежик, там, сопел и так далее...

(родина дівчинки російськомовна, няня також російськомовна, але намагається заняття з дитиною проводити українською мовою, щоб адаптувати дитину до школи)

...я понимаю, что ребенку все-таки надо будет идти в школу или в садик, и ей будет просто тяжело перейти на украинский. (Людмила, 43 р.)

Вся робота в родині пов'язана виключно з дитиною, ніяких додаткових обов'язків няня не виконує.

Якщо вона залишається з дитиною понаднормово або на ніч, ці години роботодавець оплачує додатково.

Іноді, за домовленості з нянею і батьками, сусідка приводить свою дівчинку 3-х років на 2-3 години. Ця додаткова робота також компенсується.

ОБОВ'ЯЗКИ

Няні немовлят і маленьких дітей дуже відповідально ставляться до своєї роботи. В першу чергу ними керує любов до діточок.

... безопасность ребёнка в первую очередь - это самое главное, вообще, ну вот в этой профессии, безопасность ребёнка. (Лілія, 48 р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ

НЯНЯ

дитина півтора рочки (доглядає дитину з його 6 днів), цілодобова робота позмінно 4/3. Працює в парі з нянею, робочий час якої також позмінний по буднях з 9.00 до 18.00. Друга няня не має чіткого графіку у зв'язку із сімейними обставинами, тому вони іноді співпадають у зміну, але не завжди. До війни в родині працювала ще няня-гувернантка середньої дитини, яку звільнили.

ДОГЛЯД ЗА ДИТИНОЮ

- з народження дитини проводила з немовлям час цілодобово;
- до війни тільки догляд за дитиною, тому що, на думку няні, головне її завдання – безпека дитини;
- розвиток дитини за віком.

...если это маленький ребёнок, ты просто не успеаешь (делать другую домашнюю работу).
(Лілія, 48 р.)

...а ребенок маленький, к примеру год-полтора, ну извините, не дай бог он где-то что-то на себя опрокинет или где-то что-то сделает, а я тут вам готовлю кушать, кто будет отвечать? (Лілія, 48 р.)

ДОДАТКОВІ ОБОВ'ЯЗКИ

До війни няня займалася тільки дитиною і домашньою роботою, пов'язаною з дитиною. Роботу по дому виконувала няня середньої дитини, поки дитина була в школі. З початку війни родина виїхала до Молдови, няня молодшої дитини супроводжувала родину, дві інші няні відмовились їхати за сімейними обставинами.

...она просила: «Вы же поедете с нами, вы же поедете, мы же без вас просто никак, ну никак не сможем». (Лілія, 48 р.)

В евакуації няні довелося взяти на себе турботу за середню дитину і допомогу по дому, додатково ця робота не оплачувалася.

Після повернення до Одеси няню середньої дитини було звільнено, і хатні клопоти лягли на плечі двох нянь молодшої дитини.

Додатково ця робота не оплачується. Роботодавець пояснює це кризою, яка спричинена війною.

Она сказала, мы урезали всем работникам зарплату на 30% , а вам, нет. (Лілія, 48 р.)

ОБОВ'ЯЗКИ

Няні немовлят і маленьких дітей дуже відповідально ставляться до своєї роботи.
У першу чергу ними керує любов до діточок.

... безопасность ребёнка в первую очередь - это самое главное, вообще, ну вот в этой профессии, безопасность ребёнка. (Лілія, 48 р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ

НЯНЯ-БЕБІСІТЕР:

на даний час виховує власну дитину 1 рік 2 місяці, чоловік не працює, тому вимушена виходити на декілька годин на день на роботу, залишаючи власну дитину з чоловіком. Має 3-4 вихованців від 1 до 3 років залежно від попиту з боку батьків (підміняє батьків на декілька годин на день)

ДОГЛЯД ЗА ДИТИНОЮ

- прогулянки на свіжому повітрі;
- годування дитини їжею, яку приготували батьки;
- приготування простої їжі для дитини (дуже рідко);
- гігієна дитини (змінити памперс, слідкувати за чистотою дитини);
- розвиток дитини за віком;
- дозвілля дитини.

...от года уже начинается период, когда ребёнок как пластилин, когда он развивается, когда он учится ходить, когда он учится держать ложку, когда книжечки читать, уже видно его интерес к игрушкам, полностью развитие. (Анастасія, 26 р.)

Родина чітко домовляється з нянею на кількість годин, які потрібно провести з дитиною.

Ніяких додаткових обов'язків для няні не передбачено.

Але вона за власної ініціативи взяла собі за правило залишати дитячу кімнату в порядку, не беручи за це додаткову платню.

...Убрать в комнате, я в основном прихожу когда убрано уже изначально: игрушки в стеллажах, всё в шкафчиках. ...в процессе того, как я работаю с ребёнком, все эти игрушки раскладываются, мы играем, всё рассматриваем, и для меня всегда было обычным делом потом после себя красиво всё вернуть на место, чтобы всё было чисто. Во-первых, я показываю пример ребёнку, что нужно убирать ...То есть он не через наставление берёт игрушки потом сам складывает, ему уже становится интересно. А мамочка потом рада что все чисто, мне абсолютно не сложно, потому что это мое рабочее время, ну то есть я могу убрать и оставить после себя чистый дом, ...я не думаю, что нужна дополнительная плата. (Анастасія, 26 р.)

ОБОВ'ЯЗКИ

Гувернантка, на відміну від няні, більше опікується інтелектуальним розвитком дитини і свої прямі обов'язки вбачає саме в цьому. Задоволення від своєї роботи одержує, коли бачить її результат в хороших шкільних оцінках дитини.

...хорошие дети - это настолько позитивные эмоции, что когда приходишь домой, да, уставший, да, вымотанный, но когда ребенок на следующий день приходит и рассказывает тебе, что он получил там 12, 10, 11, то... да просто эйфория. (Віра, 62 р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ

ГУВЕРНАНТКА

(2 вихованців шкільного віку - 10 і 12 років)

ОПІКУВАННЯ ВИХОВАНЦЯ:

- зустріч дитини із школи біля дому (в смт школа поруч з домом, дитина приходить сама);
- контроль прийому обіду (обід готовий, дитина сама розігріває у мікрохвильовій печі);
- перевірка засвоєного матеріалу в школі;
- допомога у виконанні домашнього завдання;
- супровід дитини на додаткові заняття;
- інтелектуальний розвиток дитини;
- творчі заняття (малювання, мозаїка, вишивання).

...это тоже оговаривается, обязательно, чтобы была какая-нибудь такая познавательная беседа с ребенком о чем-нибудь интересном, которая бы развивала мозги ребенку. Поднимала его интеллект. (Віра, 62 р.)

Респондент відмітила тенденцію, що з сучасними дітьми дуже багато часу витрачається на виконання шкільних завдань та повторення засвоєного матеріалу. Вона вважає, що до цього призвело дистанційне навчання. Дітям майже не залишається часу займатися чимось цікавим для себе поза шкільною програмою.

Батьки, своєю чергою, дуже мало приділяють уваги дитині через свою зайнятість, тому гувернантка вважає своїм обов'язком займатися всебічним розвитком своїх вихованців.

...Она (мама) даже мало интересуется, что у нас вообще с ребенком происходит. (Віра, 62 р.)

Вся робота гувернантки пов'язана виключно з розвитком дитини, ніяких додаткових обов'язків по дому вона не виконує. В її обов'язки навіть не входить годування вихованців обідом, тому що вони можуть розігріти їжу собі самі.

Одного разу батьки звернулися з проханням взяти дитину на екскурсію, додаткову оплату за це гувернантка не брала.

...это как бы был подарок такой и вообще хотелось, потому что я видела, что ребенок... ему интересно было бы там побывать, и я для себя решила, что я действительно это сделаю. Просто в качестве подарка. (Віра, 62 р.)

УМОВИ ПРАЦІ

Загалом респондентки вважають умови праці цілком задовільними. Не зважаючи на те, що робочий графік і завантаженість планують роботодавці, вони узгоджують час і зручність з працівницями. Взаємодіють з нянями жінки, мами або бабусі дитини.

...бывает что вот она (клиентка) мне звонит и говорит, что я завтра буду работать с 9 до 15. Но я хочу еще зайти, допустим, в магазин или, там, на маникюр, или еще куда-нибудь. Вы сможете? Я говорю, что да, я смогу. (Людмила, 43 р.)

УМОВИ ПРАЦІ І ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ

РОБОТА «МАМОЮ»

Всі респондентки, які працюють нянями у дітей від народження до 4-х років, мають власних дітей і досвід виховання й плекання немовля і маленької дитинки. Вони розуміють, що коли залишаються з маленькою дитиною - це не тільки виховання і розвиток, але й домашня робота по догляду за дитиною:

- гігієнічні процедури;
- одягти/передягти дитину;
- змінити памперс;
- застелити ліжко;
- навести порядок у дитячій кімнаті: прибрати іграшки/речі дитини;
- приготувати їжу дитині;
- нагодувати дитину;
- прибрати на кухні після приготування/прийому їжі;
- прогулянки на свіжому повітрі (якщо дитина здорова);
- розвиток дитини відповідно до її віку.

Для них ця робота звична і не потребує додаткового навчання.

...А она спросила, мол, вы с маленькими детьми работали. Я говорю, что с сыном работала. Это максимум мой маленький ребенок был. Поэтому, в принципе, я имею представление о детях, как воспитывать. (Людмила, 43 р.)

«ЖИВІ ГРОШІ»

Для всіх респонденток важливо в роботі те, що вони отримують гроші відразу після надання послуг в кінці дня або зміни.

Респондент, яка працює гувернанткою віддає перевагу оплаті наприкінці тижня.

Розрахунок здійснюється готівкою або перерахуванням на банківську карту працівника.

...оплата труда сдельная, отработал, получил, сразу же. (Лілія, 48 р.)

УМОВИ ПРАЦІ

Всі респондентки наголошують на комфортних умовах праці. У всіх завжди є можливість харчування, перебування в теплі і затишку.

...Поэтому занятость, общение, работа материальная сторона вопроса тоже немаловажный факт в нашем случае... (Людмила, 43 р.)

УМОВИ ПРАЦІ І ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ, ОСОБЛИВО ЗА УМОВ ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ РОБОТИ

...Ну, во-первых, занятость. Это преимущество большое, когда человек не занят. ...говорят, когда ты ничем не занимаешься, то много свободного времени порождает много дурных мыслей в голове. Поэтому, если ты чем-то занят, если ты что-то делаешь, это уже хорошо. (Людмила, 43 р.)

ЗНАЙОМСТВО З НОВИМИ ЛЮДЬМИ, ЯКЕ МОЖЕ ПЕРЕРОСТИ В ДРУЖБУ

Во-вторых, это уже новое знакомство с новой семьей. (Людмила, 43 р.)

...мы с этой девочкой много очень посетили всяких интересных мест, стали приглашать потом и маму. А потом и папа подключился, и очевидно, вот это все. Очень интересно делали праздники для ее одноклассников. И, наверное, вот это все и стимулировало развитие нашей дружбы. (Віра, 62 р.)

ГРАФІК РОБОТИ

Враховуючи специфіку роботи, у всіх респонденток графік роботи різний, він залежить, в першу чергу, від потреб роботодавців. Але він обговорюється відразу з працівником і затверджується з його згоди. Всі респонденти мають вихідні та час на відпочинок упродовж тижня.

КОМФОРТНІ УМОВИ

...везде предоставляется питание, ...если ты с ребёнком, ты в тепле, ну, то есть условия как бы как для ребёнка, вот как бы очень-очень благоприятные. (Лілія, 48 р.)

...ты пришел, ты поел, в конце концов, ты прибежал даже утром, если я не успела выпить кофе... то я прихожу, говорю: «Так, мы будем с тобой есть, но я хочу выпить кофе. Я достаю чашку и пью кофе, и я понимаю, что я прихожу, ну, не то, что прямо к себе домой, но я прихожу туда, где я могу это себе позволить. (Людмила, 43 р.)

ВАРТІСТЬ ПОСЛУГ

Оплата праці трьох респонденток, які працюють на погодинній оплаті, складається з вартості виконання основних обов'язків, узгоджених з роботодавцем. Якщо виконання основних обов'язків, як правило, тарифікується погодинно відповідно до узгодженого тарифу, додаткові послуги часто оплачуються на розсуд клієнта або, у деяких випадках, працівниці не беруть додаткову оплату.

...я посмотрела по сайтам вообще, сколько стоят услуги няни. Ну, разбежности были, в общем, разные. Я ей сказала, что я хочу 70 гривен в час. Она сказала: Меня это вполне устраивает. (Людмила, 43 р.)

ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Погодинна оплата

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ – погодинна оплата на договірних умовах, вартість години роботи няні – приблизно 70 грн. – це середня сума, на яку орієнтуються працівниці, прописана на сайтах з пошуку роботи. Оплата здійснюється після кожного візиту няні.

Позмінна оплата (ставка)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ – позмінна оплата на договірних умовах, вартість зміни роботи няні (зміна – 4 доби) – 1500 грн за добу. Оплата здійснюється після кожної зміни няні.

Щотижнева оплата

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ – щотижнева оплата на договірних умовах, вартість години роботи гувернантки – 200 грн, виходячи з вартості пари в університеті. Оплата здійснюється щотижнево

ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ, ЯК ПРАВИЛО, ОБГОВОРЮЮТЬСЯ ЗАЗДАЛЕГІДЬ:

Зазвичай працівниці, які займаються доглядом чи вихованням дітей (няня, гувернантка) не стикаються з проханням про додаткові послуги, тому що головна сфера їх роботи – це дитина.

Іноді няня/гувернантка може зробити якусь додаткову послугу для дитини або для родини за своєї ініціативи, не вимагаючи за це винагороди, тому що вона цінує ставлення до себе:

...скажем так, я не перечисляла, что я там сделала. Ну, во-первых, они ко мне хорошо относятся. А во-вторых, они мне говорят: берите все, что вы видите в холодильнике, пожалуйста, без вопросов. Вот все, что вам нравится, все берите. (Людмила, 43 р.)

При цьому батьки дитини впевнені, що вони можуть покластися на няню/гувернантку в ситуації, коли їм буде потрібна додаткова допомога:

- доглянути дитину понад обумовлений час;
- залишити дитину на декілька діб під наглядом няні;
- організувати дитині цікаву екскурсію.

Це передбачає додаткові оплачувані години, вартість яких обговорюється окремо. При цьому роботодавець ініціює обговорення і визначає вартість додаткових послуг, які задовольняють працівницю.

ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

В цілому, респонденти вважають адекватним співвідношення обов'язки-оплата. Роботодавці цінують їхню працю і проблем з оплатою не виникає.

Я ей сказала, что я хочу 70 гривен в час...Я понимаю, что там есть, конечно, и большие суммы - 100 гривен, и 120 там есть, и 80. (Людмила, 43 р.)

ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Погодинна оплата

РЕСПОНДЕНТИ НЕ ЗГАДУВАЛИ ПРО СПРОБИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОГОДИННОЇ ОПЛАТИ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО РИНКОВИХ ЦІН НА ПОСЛУГИ

При обговоренні оплати перед початком надання послуг респонденти ознайомилися з розцінками подібної роботи на сайтах з пошуку роботи. Загалом, оплата години роботи коливається від 70 грн до 120 грн, але респонденти назвали мінімальну суму оплати своєї роботи, щоб вона влаштувала роботодавця.

При цьому, няня, яка працює погодинно на постійній основі в одній родині, зазначила, що роботодавець їй завжди перераховує на картку трошки більше домовленої суми.

...Ну, в среднем, у нас получается, там 400 грн в сутки, в день у меня там выходил заработок 450, но она мне всегда накладывала сверху, так сказать, как чаевые, наверное. Допустим, если там насчиталось 420 грн, она мне кидает 450 на карточку и так далее. (Людмила, 43 р.)

У відповідь на таке ставлення роботодавця респондент вважає гарним тоном не тільки доглядати дитину, але й навчати і розвивати її.

...Вот ребенку нужно внимание. ...к сожалению, современные родители тыкнули планшет, тыкнули телефон, и все, ребенок где-то завис на час, поэтому все равно хочешь-не хочешь ...с ним надо разговаривать, ему что-то надо показывать, убрать эти гаджеты. (Людмила, 43 р.)

ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

При роботі на ставку, на думку респондента, є переваги і недоліки. В ситуації роботи на ставку респондент вважає необхідним підписання договору.

Список обязанностей конкретных, что ты должен выполнять, и вот за такую-то оплату, если там меняется что-то как-то, ...жизнь течёт, все меняется в нашей жизни. Вот, например, если мы вам добавляем какую-то дополнительную работу, это будет оплачиваться так-то... (Лілія, 48 р.)

ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Позмінна оплата (ставка)

СТАВКА ЗМЕНШИЛАСЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

На початку роботи було обговорено визначену суму в доларах, яку, за домовленістю, роботодавець виплачував працівниці в гривні в еквіваленті до долара.

З початком війни вартість долара значно зросла, але оплата роботи не змінилась. Це дуже занепокоїло працівницю, і вона підняла питання про підвищення заробітної плати, але роботодавці відмовили їй, мотивуючи тим, що вони скоротили заробітну плату всім своїм працівникам на 30% (роботодавці - власники заводу), а зарплату няні залишили незмінною. Роботодавець запропонував шукати іншу роботу, якщо няню не влаштовує оплата.

В обставинах воєнного часу, коли, на думку респондента, зменшився попит на послуги нянь у зв'язку з від'їздом родин з маленькими дітьми за кордон, важко знайти іншу роботу, тому доводиться задовольнятися тим, що є.

...Ну а цены поднялись в 2-3 раза сейчас, вы ж понимаете... Поэтому нам тут, конечно, не выгодно, вообще не выгодно, но, так как вот такой форс-мажор, вот такие обстоятельства... как мне вот говорили подружки, которые остались без работы, они говорили: «Спасибо скажи, что ты вообще при работе осталась». (Лілія, 48 р.)

ОБ'ЄМ РОБОТИ ЗБІЛЬШИВСЯ

За умов воєнного часу, роботодавці звільнили няню середньої дитини (хлопчику 12 років, наразі достатньо самостійний), яка за сумісництвом виконувала домашню роботу по прибиранню і приготуванню їжі.

Ці обов'язки лягли на плечі няні молодшої дитини, але додаткову оплату вона не отримує.

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

У всіх респондентів по-різному складаються взаємини з роботодавцями. Як правило, вони ввічливо-дистанційовані або нейтрально-ввічливі.

Я всегда с родителями говорю на вы, ну там первично. Я могу сказать там на ты, если она со мной уже на ты начала и мы согласовали это вместе. Если с папочками, я всегда говорю на вы какая бы ситуация ни была. Всегда на вы, потому что это чужой человек, чужая семья, я воспитываю ребёнка. Я тут не для того чтобы общаться с тобой, а для ребёнка, вот. (Анастасія, 26 р.)

ПОЗИТИВНІ РОБОТОДАВЦІ

Деякі роботодавці намагаються зробити взаємодію з нянею найбільш комфортною для няні:

- забезпечують таксі на роботу/з роботи;
- пропонують харчування, яке знаходиться в холодильнику;
- пропонують комфортні умови перебування в квартирі з дитиною;
- допомагають в вирішенні питань, з якими звертаються працівниці.

...они заходять в квартиру, мне говорят: «Ваша машина будет через пять минут». (Людмила, 43 р.)

....они мне говорят берите все, что вы видите в холодильнике, пожалуйста, без вопросов. Вот все, что вам нравится, все берите. Поэтому, допустим, я могу взять тот же сыр, тот же хамон, ту же колбасу, сделать бутерброд, съесть. И они говорят, что без вопросов, это мы даже не считаем. (Людмила, 43 р.)

Іноді ввічливо-дистанційовані, офіційні взаємини встановлюють самі працівниці, особливо якщо вони працюють з дітьми шкільного віку.

...больше официальные. Как-то я сама стараюсь держать дистанцию. ...это мой жизненный принцип. Я работу не смешиваю с личными отношениями. (Віра, 62 р.)

...если это перерастет в дружбу, для меня будет очень тяжело выставлять свои требования. Ну и, во всяком случае, даже брать деньги. (Віра, 62 р.)

З мамами стосунки у працівниць складаються більш дружні, вони можуть іноді спілкуватись поза робочим часом.

...мама любит со мной сесть, выпить кофе, поговорить о том, о сем, как говорится, о женском, она прям мне часто названивает и на выходных даже. (Лілія, 48 р.)

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

На жаль, деякі працівниці мали негативний досвід у взаємовідносинах із замовниками. Цей досвід залишився в минулому, але респонденти його пам'ятають і намагаються уникнути таких ситуацій в майбутньому.

...я попала в одну семью, это просто был кошмар и ужас, я еле оттуда убежала, у меня было такое ощущение, что я попадаю в тюрьму. Вот просто тупо в тюрьму. (Лілія, 48 р.)

НЕГАТИВНІ РОБОТОДАВЦІ

РОБОТОДАВЕЦЬ НЕ ЗАПЛАТИВ ЗА ВИКОНАНУ РОБОТУ

На початку війни роботодавець виїхав за кордон, не розрахувавшись з працівницею.

Відносини будувалися на довірі, і оплата послуг гувернантки оплачувалась раз на місяць за домовленістю.

Свої дії роботодавець пояснює форс-мажорними обставинами.

...они сказали: «сейчас такая ситуация. Мы там, ты сидишь у себя, мы за границей, а мы тут каждую копейку считаем. Будет возможность, мы заплатим». (Віра, 62 р.)

Після цієї ситуації працівниця змінила своє ставлення до оплати, зараз вона отримує оплату потижнево.

НЕПОВАГА З БОКУ РОБОТОДАВЦЯ

- невічлива поведінка;
- зверхнє ставлення;
- ставлення як до «прислуги».

Таке ставлення до працівниць, як правило, в дуже заможних родинах. Таке ставлення ображає працівниць, і вони в таких родинах довго не затримуються.

...иногда просто бывает, когда к тебе относятся просто как к прислуге. Меня немножечко... самолюбие ущемляет. Я не могу сказать, что меня как-то оскорбляли или говорили какие-то неприятные вещи. Но вот это вот отношение, когда на тебя смотрят, как на пустое место, ну, оно немножечко задевает. (Віра, 62 р.)

...это так все чувствовалось, вот это вот такое вот, отношение, вот этот вот взгляд, как будто я, извините меня, бомжиха какая-то, алкоголичка ...никогда у меня такого не было. Вот был первый и последний мой опыт, и дай бог, чтобы он больше не повторился, я с такими людьми даже просто не буду вступать в разговор. (Лілія, 48 р.)

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

Одна респондентка має досвід часткового проживання на території роботодавця (вахтова робота 4/3). В такому розпорядку респондент вбачає більше переваг, а ніж недоліків.

...мне комфортно, потому как я уже у них второй раз, и знаю...(Лілія, 48 р.)

ПРОЖИВАННЯ НА ТЕРИТОРІЇ РОБОТОДАВЦЯ

ПЕРЕВАГИ:

- не треба витрачати час на дорогу – основна перевага;
- харчування за кошт роботодавця (наприклад, родина часто замовляє їжу з ресторанів, часто бувають делікатеси);
- користування сауною в домі;
- користування басейном у дворі влітку.

Няня проживає в кімнаті з дитиною, в неї є своє спальне місце, постільна білизна, телевізор, інтернет.

Великий санвузол з ванною та душовою кабіною вона ділить з середнім сином роботодавців та з денною нянею. Взагалі умови проживання вважає комфортними для себе.

...я там такой себя прям чувствовала, я не знаю, какой-то VIP-персоной, какой-то королевой, что просто... они настолько были рады, что я вернулась к ним, ну вообще, там такое чувствовалось. (Лілія, 48 р.)

Коли дитина була зовсім маленькою, вона дуже погано спала уночі, няня практично не спала вночі, роботодавці давали їй можливість поспати декілька годин вранці, коли приходила денна няня.

НЕДОЛІКИ:

- дитина часто погано спить вночі, няня не висипається;
- няня знаходиться з дитиною 24 години на добу, батьки дуже рідко проводять час з дитиною;
- родина оберігає спокій батька, тому іноді няні забороняють виходити з дитиною зі своєї кімнати;

«»

...«И вот сидите там и не показываетесь пока», - как бы для меня вот это немножко странновато, если честно. (Лілія, 48 р.)

- не зважаючи на відносний комфорт, все одно є відчуття чужого дому;

...Бывает иногда хочется кушать поздно вечером, из-за того, что ты не спишь, малый не спит, и мне, например, стыдно спуститься на кухню что-то там взять. (Лілія, 48 р.)

- іноді няня не відчуває високої оцінки своєї праці.

...и тогда было неплохое как бы отношение, и сейчас, но немножко где-то как-то, я не знаю, как-то привыкли, мне кажется, недооценивают что ли сейчас. (Лілія, 48 р.)

РОБОТА & ОСВІТА

Три з чотирьох респонденток мають вищу або середню педагогічну освіту, що, по-перше, допомагає їм у спілкуванні з дітьми, а по-друге, викликає довіру батьків.

...она узнала, что я работаю учительницей, потому что ее племянник сказал, что я учительница. (Людмила, 43 р.)

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА Є СВОЄРІДНИМ «ПРОПУСКОМ» ДЛЯ РОБОТИ НЯНЕЮ І , ОСОБЛИВО, ГУВЕРНАНТКОЮ

Батьки цікавляться освітою працівниць, яким вони довіряють виховання своїх дітей.

Педагогічна освіта, досвід викладання у школі або вищому навчальному закладі є важливою перевагою претендента. Особливо це стосується роботи гувернантки, головні задачі якої – навчання та інтелектуальний розвиток дитини.

В цій ситуації батьки готові заплатити за рівень і статус людини, яка буде займатися з їх дитиною.

Не зважаючи на вищу педагогічну освіту, гувернантка дуже багато працює з додатковою інформацією по вихованню і розвитку дитини, тому що вважає, що час не стоїть на місці, і сучасні діти потребують сучасного ставлення до них.

Інформацію шукає в інтернеті на різноманітних ресурсах через пошукові системи.

Для догляду за немовлям або дитиною дошкільного віку найголовнішими вважаються досвід роботи в родині з маленькою дитиною і рекомендації або особисте знайомство з претендентом.

Це пов'язано з тим, що більшу частину часу няня проводить з дитиною без присутності батьків, і батьки повинні бути впевнені в безпеці своєї дитини.

...А я без этого образования, получается я сама, со своими как бы какими-то наработками, со своими человеческими качествами, потому что у меня какие-то есть человеческие качества, ...что я люблю детей, я готова им отдавать себя, я готова их учить, я готова с ними играть, развиваться, и уход и все такое. (Лілія, 48 р.)

...я почему-то думала: ну что такое там позаниматься с ребенком? Это ж ради Бога... Что же мне не хватит интеллекта объяснить то, се, пятое 10-е. Да нет. А видите, эта работа заставила меня вообще пересмотреть свои взгляды на эту проблему. Я стала учиться. Я стала менять себя. Я стала более толерантной, более спокойная, более терпеливая. Очень много приходится читать, очень много приходится нового узнавать. Ну и, кроме того, сейчас для того, чтобы заинтересовать ребенка, мало открыть просто учебник или книжечку. Тут надо такую информацию давать, чтобы действительно им было интересно с тобой. (Віра, 62 роки)

РОБОТА & ВІДПОЧИНОК

Роботодавці, як правило, з розумінням ставляться до відпусток, але родини з маленькими дітьми дуже неохоче відпускають своїх помічників. Роботодавці відпустку не оплачують і не шукають заміну помічникам на час відпустки.

...ну они бы вообще не хотели, чтоб я ни одного дня, ну как вам объяснить, чтоб можно было, чтоб я вообще там всегда у них жила, круглосуточно чтоб я у них была, чтоб постоянно я выполняла свою работу, вот они бы были бы этому рады. (Лілія, 48 р.)

ВІДПУСТКА: ПЛАНУВАННЯ, ОПЛАТА, ПОВЕРНЕННЯ

Чим менша дитина, яку доглядає працівниця, тим з більшим небажанням її відпускають у відпустку. Відпустки бувають дуже короткі і рідко. Родина з нетерпінням чекає повернення няні до роботи.

...она мне пишет: «Люда, когда же вы вернетесь, мы же вас очень ждем». (Людмила, 43 р.)

...Вы знаете, я даже что-то не могу вспомнить вот, какой у меня отпуск был... Было по-моему это... что-то на Новый год, где-то, может быть, дней 5 от силы, и когда мне надо было вот куда-то уехать, я тоже на пару дней отпрашивалась...ну за свой счёт соответственно, это никто ничего не оплачивает. Ну такого отпуска, чтобы там 2-3 недели, нет, у меня такого не было. (Лілія, 48 р.)

Респондентка, яка доглядає дитину з його 6 днів, не може собі дозволити не тільки повноцінну відпустку, але й лікарняний, тому що мама не бажає залишатися з дитиною сам на сам. Респондентка поділилася історією, коли її не відпустили хвору додому після закінчення зміни, тому що мама також захворіла.

...я должна была вот ехать вечером домой, и она меня просила, умоляла, что б я вот осталась, потому что вот ей и страшно, и ей тоже плохо, а мне настолько было плохо, что это просто был ужас. И вот она меня просила, она меня настолько умоляла, я все таки осталась ещё на сутки... я вообще не знаю, как я тогда выжила. Сказать что это тяжело - это ничего не сказать, просто ничего. Мне что умереть на этой работе? (Лілія, 48 р.)

При роботі з дітьми шкільного віку відпустку планувати легше. Як правило, під час літніх канікул дитина не займається додатково, тому гувернантка може спокійно планувати свою відпустку.

...Летом ребенку не сильно тоже нужно заниматься. Ему тоже когда-то нужно отдыхать. Поэтому я совершенно спокойно беру себе этот отпуск. (Віра, 62 р.)

Одноразова ситуація, коли респондент переносила свою заплановану відпустку на прохання роботодавця. Це прохання було пов'язано із святкуванням дня народження дитини. Роботодавець був дуже вдячний і щедро винагородив працівницю.

...ко мне обратились очень по-человечески даже сверх моих проработанных часов, это была как бы премиальная. (Віра, 62 р.)

РОБОТА & ВІДПОЧИНОК

Ставлення до спільного відпочинку з родинами вихованців залежить від віку дитини. Якщо це немовля, або дитинка до 1-2 років, то такий відпочинок сприймається як тяжка праця... Якщо дитина старшого віку, респонденти бачать можливість відпочинку і для себе.

Меня пригласили чисто для того, чтобы я была с ребенком, пока родители будут отдыхать, я могла не соглашаться, потому что это уже скорее не гувернантка, а няня. Ну вот, согласилась, поехала. (Віра, 62 р.)

ВІДПОЧИНОК З РОДИНОЮ ВИХОВАНЦЯ

ВІДПОЧИНОК З ДИТИНОЮ СТАРШОГО ВІКУ

Відпочинок з родиною вихованця тривав 4 дні і був недалеко від місця проживання родини і гувернантки.

Оплата за роботу проводилася так само, як і завжди.

Відпочинок за рахунок роботодавця (проїзд, проживання, харчування).

Респондентка дала згоду на спільний відпочинок, тому що розуміла, що батьки будуть відпочивати в компанії дорослих, а дитина залишиться без належного догляду.

...Просто я подумала, да, ребенок останется там один. Будет неприкаянным. Я знаю, что такое выезжать на отдых в домик, на шашлычки, чем будет заниматься ребенок? Я приветствую это решение родителей, потому что, ну, действительно, а что там будет делать ребенок во взрослой компании?

(Віра, 62 р.)

Досвід такого відпочинку респондент оцінила як позитивний для себе, тому що в компанії з дитиною у неї був спокійний відпочинок на природі, на свіжому повітрі.

Дитина була вже не маленька, яка вимагає постійного догляду. Вони дотримувались режиму харчування і сну, тому гувернантка змогла також відпочити.

...мы очень хорошо отдыхали, мы уходили дальше, брали с собой пледы, расстелили их. Мы читали очень много. Мы смотрели фильмы с ребенком. Я не во взрослой компании была, а была именно с ребенком. И причем мы соблюдали режим, поэтому я и высыпалась, и я так долго не высыпалась.

(Віра, 62 р.)

ВІДПОЧИНОК З МАЛЕНЬКОЮ ДИТИНОЮ

Сім'я, яка їде на відпочинок з маленькою дитиною, розглядає відпочинок для себе. Для няні це тяжка праця.

...Я была как на работе. Там если забирали ребёнка, буквально так, ну, на полчаса пусть так, такое. Ну это вечером, в основном. (Лілія, 48 р.)

Няня дитини 4-х років позитивно розглядає можливу пропозицію спільного відпочинку зі своєю вихованкою і її родиною. Вона розуміє, що цей відпочинок буде, в першу чергу, для родини і дитини, однак для себе вона також бачить перспективу відпочинку, тому що пам'ятає, як вона відпочивала з власною маленькою дитиною.

...Ну, я так думаю, что это, наверное, будет и отдых, и работа. Ну, вот как я с ребенком со своим ездила, вроде бы я уже отдыхала, но, тем не менее, это была какая-то ответственность, это была какая-то задача: и отдохнуть, и проследить, и накормить, и спать, уложить, и поднять. (Людмила, 43 р.)

РОБОТА & СОЦІАЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ

Описуючи свою роботу, респондентки часто вживають слова «допомога», «звичайна мамина робота». Послуги з догляду за дитиною, які вони надають, не просто полегшують життя їх клієнтів, а в деяких випадках роблять його набагато кращим.

Это обычная домашняя работа, понимаете? Это все равно, что я приехала к кому-то в гости, меня попросили посидеть там...(Людмила, 43 р.)

СТАВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ДО РОБОТИ НЯНІ / ГУВЕРНАНТКИ

СТИГМАТИЗАЦІЯ РОБОТИ НЯНЕЮ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Не зважаючи на те, що респондентки вважають свою роботу важливою, вони не мають бажання афішувати її серед своїх знайомих.

...Ну почему-то у нас такое общество, такой менталитет у нас людей, которые как-то: «Ты няня?», ну, например, там одноклассницы, если слышат, это для них просто кошмар, потому как я была ...отличница была в классе, вот, я и ещё одна девочка. Кстати, она тоже няней работает, и что? (Лілія, 48 р.)

ВІДЧУТТЯ ЗНИЖЕННЯ ВЛАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ

Респондентці з вищою освітою, яка почала працювати нянею в силу обставин, психологічна адаптація до нових умов праці давалась важко.

...Нет, я не афишировала то, что я работаю, скажем так. Говоря честно, вначале я чувствовала себя немножко униженной в такой ситуации, потому что я была педагог, я была, так сказать, на сцене, я заходила в класс, передо мной вставали...То есть, я была на каком-то уровне...И я понимаю, что, ну, елки-палки, но у меня же высшее образование. Но я же работала, так сказать, педагогом, я была еще главой цикловой комиссии. Это какие-то были симпозиумы, какие-то конференции... это ты всегда была накрашенная, с прической, это всегда был макияж и так далее. И тут на тебе – бабах – и ты попадаешь ниже своего уровня. То есть ты готовишь, подаешь, убираешь и кормишь с ложки. И вот, конечно, во-первых, это было немножко психологически тяжело. (Людмила, 43 р.)

СТАВЛЕННЯ ПРАЦІВНИЦЬ ДО РОБОТИ НЯНІ / ГУВЕРНАНТКИ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО ДОГЛЯДУ І РОЗВИТКУ ДИТИНИ

...по сути, можно сказать, что мы заменяем мам. (Лілія, 48 р.)

ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД РОБОТИ

...если ты любишь ребёнка, ты вот хочешь, я хочу ехать, да, у меня много других обязанностей, но я хочу ехать вот на эту работу из-за этого ребёнка, я его хочу увидеть, я хочу с ним вот пообщаться, поиграться, вот ну, для меня это такие эмоции, просто вот, я вам передать не могу. (Лілія, 48 р.)

ПІДТРИМКА РІДНИХ

...у меня сын и муж с огромным чувством юмора... когда я приходила домой, я так понимаю, что мой взгляд был немножко потухший, и мне говорили: «Фрекен Бок, вы любите детей?». Я говорю: «Как вам сказать, безумно». И вот как-то вот это переключение, наверное, от состояния. (Людмила, 43 р.)

ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД НАЯВНОСТІ РОБОТИ

...Ну, наверное, я бы послушала людей, которые вообще остались без заработка. У нас много знакомых, которые ищут, которые стали жить на ВПОшные деньги. Я еще, вроде, как и ничего устроилось как-то случайно, так сказать, гневить Бога грех, потому что, ну, все-таки что-то лучше, чем ничего. Ну, вот это, наверное, сыграло свою роль. (Людмила, 43 р.)

РОБОТА & СОЦІАЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ

Респондентки сприймають свою роботу як соціально значущу. Вони вбачають свою задачу не тільки в створенні комфорту дитині і її батькам, але й в вихованні та розвитку дитини, оточенні її любов'ю.

Я считаю, что если родители работают много и не могут уделить ребенку достаточное количество времени, то моя работа просто необходима. (Віра, 62 р.)
...я очень даже где-то счастлива от этого, особенно если я люблю, обожаю ребёнка. (Лілія, 48 р.)

РЕСПОНДЕНТИ ВВАЖАЮТЬ, ЩО РОБЛЯТЬ ВАЖЛИВУ, СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩУ СПРАВУ. ЦЕ ПІДТВЕРДЖУЄ ПОПИТ, ЯКИЙ БАЧАТЬ НА СВОЮ РОБОТУ В СУСПІЛЬСТВІ

ДОПОМОГА БАТЬКАМ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ НА ВИРОБНИЦТВІ, У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я І НЕ МОЖУТЬ ЗАЙМАТИСЬ ДОГЛЯДОМ ЗА ДИТИНОЮ

...Вообще, это очень нужная вещь. Хочу сказать, сейчас много богатых людей, которые могут себе это позволить.

...Во-вторых, нет возможности детей водить в садик. Ну а ребенка куда не выкинешь, на дерево его не посадишь, пока ты на работе. Поэтому, конечно, это нужно. И я вижу по родителям этой девочки, что это им нужно, потому что они зарабатывают деньги, они не могут себе позволить сидеть дома. А я не могу, допустим, сейчас по своей специальности работать в связи со сложившимися обстоятельствами. (Людмила, 43 р.)

СУЧАСНІ БАТЬКИ ДУЖЕ МАЛО ПРИДІЛЯЮТЬ УВАГИ ДИТИНІ. НЯНЯ АБО ГУВЕРНАНТКА БАЧАТЬ СВОЮ РОЛЬ В ТОМУ, ЩОБ КОМПЕНСУВАТИ ДИТИНІ БРАК УВАГИ БАТЬКІВ

...Как-то вот я смотрю, что как-то нету желания у родителей провести время с ребенком. Нет такого. Или они устают, или могут себе позволить этого не делать, я не знаю. (Людмила, 43 р.)

...Так как они занимались бизнесом, заниматься дочерью не было совершенно у них ни сил, ни возможности. (Віра, 62 р.)

...Нашим детям, к сожалению, очень не хватает и внимания, и человеческого отношения, и всего остального. (Віра, 62 р.)

РОБОТОДАВЦІ ПЕРЕВАЖНО Є ПРИВАТНИМИ ПІДПРИЄМЦЯМИ АБО ПРАЦЮЮТЬ НА ВИСОКООПЛАЧУВАНИХ ПОСАДАХ

Жінки, які займаються доглядом за дітьми, не вважають статус своїх роботодавців вищим за свій. Вони вважають, що виконують дуже важливу роботу не тільки для конкретної людини, але й для суспільства взагалі, тому що діти – це майбутнє суспільства, і їх виховання та інтелектуальний рівень – це рівень держави: ...Когда занимаешься с ребенком, он больше социализируется, он становится более развит, он становится более воспитан, ему хочется узнавать что-то новое, а не сидеть с телефоном только или с игрушкой какой-то и больше ничем не интересоваться. (Віра, 62 р.)

РОБОТА & ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Респонденти не знають про існування організації, яка б об'єднувала домашніх працівників і відстоювала їх трудові права.

Єдине, про що вони знають, це агентства, які допомагають при пошуку роботи або місцеві сайти.

...Я о таких не знаю. (Лілія, 48 р.)

...Не знаю, такого я точно не знаю, поєтому не скажу. Не сталкивалася с таким по крайней мере. (Анастасія, 26 р.)

...Я интересовалась этим вопросом, но ничего толкового, ничего такого серьезного я не нашла. (Віра, 62 р.)

...Нет, нет таких. (Людмила, 43 р.)

ІСНУЮЧІ САМООРГАНІЗОВАНІ СПІЛЬНОТИ

ЯК ПРИКЛАД РЕСПОНДЕНТКА НАВЕЛА САМООРГАНІЗОВАНУ СПІЛЬНОТУ БУДІВЕЛЬНИКІВ

Ця організація створена для захисту прав будівельників, які приїзджать на заробітки з різних куточків країни і працюють неофіційно. Вони можуть звернутися до цієї організації по юридичну або фінансову допомогу: ...они создали такую организацию, такую маленькую организацию, в которую входит финансист, юрист, и они всегда могут обратиться...

ПОТРЕБИ

ЮРИДИЧНА ДОПОМОГА

Протягом своєї роботи працівниці стикаються з різноманітними ситуаціями, які потребують юридичної допомоги. Ці ситуації пов'язані з недотриманням договірних зобов'язань з працівницями.

...И как бы там ни было, бывает такое, что няня права, а родители не правы, они все равно будут говорить, что родители правы, и вот как здесь быть? (Лілія, 48 р.)

...защита прав няни, у няни же тоже, это же тоже живой человек, у неё же тоже должны быть свои какие-то права. (Лілія, 48 р.)

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА

Респондентка згадала ситуацію, з якою стикнулася її знайома: няню, яка доглядала дівчинку 2-х років, батьки попросили приготувати обід для них. Під час готування дитина перевернула на себе пательню з зажаркою з плити і отримала тяжкий опік обличчя. Няню було звільнено, і вона знаходилася в тяжкій депресії від ситуації з дитиною.

...она просто прям находилась в состоянии депрессии очень долгое время, ну, я представляю, потому что, мне кажется, я точно так же в глубочайшей депрессии была бы, потому что я получается как бы, по моей вине... Это же, это ж девочка, это на всю жизнь... Одно дело когда это родители не досмотрели... Ну а как вот с этим вот быть? (Лілія, 48 р.)

ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ І ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

ІМ'Я	ВІК	МІСТО ПРОЖИВАННЯ І РОБОТИ	СІМ'Я	СТАЖ РОБОТИ СИДІЛКОЮ	ПОПЕРЕДНЄ МІСЦЕ РОБОТИ	ОСВІТА
НАТАЛІЯ	63 роки	Житомир	Розлучена, два доросли сини, невістки, дві онуки	28 років	Житомирська обласна клінічна лікарня, стаж роботи санітаркою – 47 р.	Незакінчена вища освіта - Київський національний університет культури і мистецтв Учасниця ансамблю пісні і танцю «Льоноцвіт», фольклорно-хореографічного ансамблю «Родослав».
ТАМАРА	59 років	Дніпро	Дочка і двоє онуків	5 років	Самозайнятість, підприємницька діяльність: ...Я никогда не работала по специальности.	Вища будівельна освіта, але ніколи не працювала за спеціальністю: ...Я по образованию строитель. Мой возраст уходит назад, хотят более новых технологий.
ОЛЕНА	59 років	Дніпро	Чоловік, заміжня дочка і двоє онуків, проживають у 3-кімнатній квартирі	7-8 років	...Больше 15 лет я отработала в детском садике. Работала на аккумуляторном заводе уборщицей. А потом завод обанкротился. И я осталась без работы. Останні 10 років - безробітна: ...практически, около 10 лет я, наверное, дома, на домашнем, так сказать, обеспечении.	Вища технічна освіта, працювала не за спеціальністю: ...Я – техник-технолог по металлоконструкциям
ЛЮБОВ	60 років	Кіровоградська обл., Працює в Одесі, Києві	Вдова, чоловік помер 6 років тому, дві одружені дочки, онуки, другий чоловік останні 1,5 роки		Агенція по догляду за хворими і літніми людьми у Москві (до 2010 р.)	Не має медичної освіти, але багато років доглядала власних батьків: ...всё это я проходила со своей мамой и отцом. Маме я даже капельницы сама ставила.

ПЕРЕДУМОВИ ВИБОРУ

Опитані респондентки приймали рішення професійно доглядати за хворими і літніми людьми під впливом несприятливих життєвих обставин: розлучення, безробіття, нестача коштів. Дві респондентки починали цю діяльність, поєднуючи її з основною роботою, дві інші відразу розглядали догляд як спосіб заробітку: якщо дві перші респондентки отримали перших клієнтів за рекомендаціями колег і сусідів, дві інші звертались до агенцій з працевлаштування або реєструвались на відповідних інтернет-ресурсах. Жодна з респонденток не має медичної освіти, одна з них має 47-річний досвід санітаркою у лікарні, інша – досвід багаторічного догляду за хворою мамою. Також одна з респонденток має досвід роботи з дітьми у дитячому садочку, займалась переважно підприємницькою діяльністю.

...Работа есть работа... Что делать, хоть какая-то копейка нужна.
(Олена, 59 р.)

ДОСВІД РОБОТИ У ЛІКАРНІ

Робота санітаркою в обласній лікарні. Пропозицію роботи сиділкою отримала від колег по роботі у віці 37 років: ...Але я так попала в лікарню працювати, і там люди шукали сиділок для своїх родичів. І я там з дівчатами ішли на сутки працювати.

Графік роботи, який дозволяв працювати додатково: ...Сутки працювала – троє дома. Ось у мене був вільний час, ...працювала я там на дому...ну, як хто просив.

Розлучення з чоловіком, потреба додаткового заробітку у зв'язку з необхідністю самостійно виховувати двох синів: ...Тобто, я виховувала сама 2-х синів, одному було 9 років, іншому десь 15 на той час. (Наталія, 63 р.)

ДОСВІД РОБОТИ З ДІТЬМИ І ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

...Около 10 лет я, наверное, дома, на домашнем, так сказать обеспечении, нигде не была оформлена, по состоянию, что у нас в стране творилось, поэтому получилась у меня такая нехорошая ситуация с работой.

В сфере обслуживания людей я начала в своем подъезде, помогала пожилой паре, потом бабушка вообще слег, я помогала бабушке. Короче говоря, с этого все и началось.

(Олена, 59 р.)

...Самым первым моим пациентам я помогала, когда работала еще на заводе. У меня была посменная работа: два дня на работе, два дня дома. (Олена, 59 р.)

...С детками я обращалась нормально. И так же работать с пожилыми людьми. Это – те же дети. (Олена, 59 р.)

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

...Где мы только не работали...был свой магазин, мы постоянно что-то меняем.

...Сейчас многие люди пытаются работать в такой сфере. Нужно приспособиться к этому.
(Тамара, 59 р.)

...Первого нашла через фирму. Он был не очень хорошим. Потом я стала смотреть, чтобы не очень трепали нервы. (Тамара, 59 р.)

...Работа очень специфическая, готовы ли терпеть или не терпеть, всякого от человека можно ожидать.
(Тамара, 59 р.)

ПОВСЯКДЕННА РОБОТА

Сейчас многие люди пытаются работать в такой сфере. (Тамара, 59р.)
...Я как-то сравнивала со своими подругами, которые работают на работах. У меня даже было получше. (Олена, 59 р.)

ІМ'Я	СТАЖ РОБОТИ СИДІЛКОЮ	КІЛЬКІСТЬ ПОСТІЙНИХ КЛІЄНТІВ НА ДАНИЙ ЧАС	ЗАЙНЯТІСТЬ	ПРИБЛИЗНИЙ ДОХІД	ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ
НАТАЛІЯ	28 років	Через втому відмовляється вести постійних клієнтів, працює, підміняючи колег: ...Я таке більше уже відмовляю. Бо не те, що не хочемо, втомилася.	5 днів на тиждень, переважно будні дні. ...5 днів, ось я ходжу з понеділка по п'ятницю. Кажу, я вже не піду, а єсть таке, що люди просять - іду.	300 гривень за 6 годин, 900 грн. за добу	...Вигідно! Це це ж зарплата, що б я працювала. ...Буде рік, як я звільнилася з роботи. Пенсія - було 2 тисячі 600 - добавили 100 гривень. За 47 років стажу. Так що мусила взяти у своєму будинку ще: голова ОСББ предложила мені 2 під'їзди убирать. То мені платять 1 200 грн. в місяць.
ТАМАРА	5 років	Один клієнт: ...Один. Я ніколи не брала більше.	Графік роботи - доба через добу	...500-800 грн. за добу	Заробіток - до 8-10 тис. грн. у місяць
ОЛЕНА	8 років	Три клієнти: ...мы находили таких людей, которые поблизости. Чтобы я могла в любое время по просьбе клиента подъехать.	4-6 днів на тиждень по 4 години: ...два раза я езжу, сижу по 4 часа. А двух я смотрю именно через агентство тоже так.	...Почасова оплата - 60 грн.	...Один раз посчитала, выходило, до войны, 10-12 тысяч, без налогов.
ЛЮБОВ	18 років	Один клієнт, могла б взяти ще одного, як би він проживав не далеко від першого клієнта	Догляд з проживанням: два через два тижні	350-400 и выше, 800-1200 грн. за добу	14-15 тис. грн. у місяць

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

На основі досвіду опитаних, стаж роботи яких в сфері догляду 28, 18, 8 і 5 років, можна зробити припущення, що доглядальниці з більшим стажем і досвідом роботи працюють виключно у колі рекомедантів і мають можливість не звертатись до агенцій і будь яких інших джерел пошуку роботи. Доглядальниці з меншим досвідом (5, 8 років) користуються послугами агенцій і інтернет-ресурсів, але також напрацьовують власну базу клієнтів, намагаються вибудовувати з ними хороші відносини і починають отримувати своїх перших клієнтів по рекомендаціям.

Я починала с фірми, а потім уже оно пошло. У нас свое «сарафанное радио» (Тамара, 59 р.)

ДЖЕРЕЛА ПОШУКУ І ПРОПОЗИЦІЙ РОБОТИ

КОЛЕГИ З ПРОФЕСІЙНОГО МЕДИЧНОГО ОТОЧЕННЯ:

...Ну мені запропонували...от наші дівчата з лікарні – будеш? Ну я спробую. Перший раз було так - трошки страшнувало. А чому я пішла? Ну це плюс доходи, додатковий заробіток.

...Дівчата там уже казали: Наташа, от будемо виписувати хвору, або хворого - родичі шукають сиділку. Вони до мене направляють і я вже з родичами домовляюся. (Наталія, 63 р.)

ПРИВАТНІ ПАНСІОНАТИ ДЛЯ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ:

...Дочка дала объявление на OLX, сразу же начали звонить пансионаты. (Любов, 60 р.)

ЗНАЙОМІ, СУСІДИ, ЛЮДИ З БЛИЗЬКОГО ОТОЧЕННЯ:

...В сфере обслуживания людей я начала в своем подъезде, помогала пожилой паре, потом дедушка вообще слег, я помогала бабушке. Короче говоря, с этого все и началось. (Олена, 59 р.)

ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ У ЛІКАРНЯХ:

Буває, іду в обласну лікарню, просять у відділенні. Багато в нейрохірургію мене запрошують. То я там з хворими сиджу. (Наталія, 63 р.)

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

Во-первых, мне стало легче искать клиентов, потому что интернет. Дочка мне помогала, находила клиентов. (Олена, 59 р.)

АГЕНЦІЇ З ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ:

... Первое трудоустройство было официальное. Подписывали договор. (Тамара, 59 р.)

РОБОТОДАВЦІ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЮТЬ ПЕРЕВІРЕНОГО ПРАЦІВНИКА:

...Оці родичі десь комусь своїм знайомим, якщо треба, потім мене пропонують. Кажуть, що есть така-то сиделочка хороша. От і так - працюю. А через агентство - ні. (Наталія, 63 р.)

...Меня порекомендовали эти родственники. У них были соседи, вот они меня порекомендовали, у них там бабушка была. (Олена, 59 р.)

А так, як у мене зараз, офіційно не працюю, пенсія мала, то я мушу іти, якщо мені хтось запропонує, пропонує цю роботу. От і родичі просять, розумієте? (Наталія, 63 р.)

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ

В залежності від досвіду роботи, рівня володіння навичками догляду, готовності брати на себе відповідальність за стан хворого, відношення до можливих ризиків роботи, опитані доглядальниці обирають для себе відповідні форми надання послуг. Це може бути погодинний догляд, добове чергування, догляд з проживанням у клієнта, догляд хворих у лікарнях.

Родичі запрошують, вони переживають за свого хворого...
(Наталія, 63 р.)

ЗАПРОШУЮТЬ І ОПЛАЧУЮТЬ ПОСЛУГИ РІДНІ ХВОРИХ: ...Дети оплачивают. Сыновья, дочери. Племянники, племянницы. Иногда внуки. (Любов, 60 р.)

ПОГОДИННИЙ ДОГЛЯД

НЕ ВАЖКІ КЛІЄНТИ, ЗРУЧНІСТЬ, ГНУЧКИЙ ГРАФІК, МОЖЛИВІСТЬ ВИБОРУ, ВИЗНАЧЕНІ ГОДИНИ ДОГЛЯДУ, ПОМІРНІ ОБОВ'ЯЗКИ:

...Естественно, мы находили таких людей, которые поблизости. Чтобы я могла в любое время по просьбе клиента подъехать. Это на пару часов. Самое минимальное - 2-3 часа. Родственников подменить. (Олена, 59 р.)

...Могла бы еще одного взять, если недалеко. Проконтролировать давление, присмотреть за ним. (Любов, 60 р.)

...Бо якщо щось близько біля дома, ось я ходила прошлу неділю до жіночки, то вона рядом живе, через дорогу мені перейти - ну от я соглашалась.

(Наталія, 63 р.)

ДОБОВЕ ЧЕРГУВАННЯ, ДОГЛЯД З ПРОЖИВАННЯМ У КЛІЄНТА

ПОЗМІННЕ ЧЕРГУВАННЯ, ПОВНИЙ ДОГЛЯД КЛІЄНТА «як на роботі»: ...Да, цілу добу я. З 8 до 9 ранку як ми домовляємося, і вже приходить на 9 ранку інша. От уже на добу. На зміну, як на роботі. Одна іншу змінє.

(Наталія, 63 р.)

ТРИВАЛІСТЬ ЗМІН - ВІДПОВІДНО ДОМОВЛЕНОСТЕЙ З РОБОТОДАВЦЕМ І МІЖ КОЛЕГАМИ-ЗМІННИЦЯМИ:

...Вона їздить - дві неділі там живе і дві неділі вона вдома. (Наталія, 63 р.)

...Я обычно работаю через сутки. Мне тяжело больше суток себя нагружать.

(Тамара, 59 р.)

...Многие работают с проживанием, а живут не в городе. Им бы хотелось работать неделя через неделю. (Олена, 59 р.)

...Отработать месяц-две недели дома. (Любов, 60 р.)

ДОГЛЯД У ЛІКАРНЯХ

МОЖЛИВИЙ ОДНОЧАСНИЙ ДОГЛЯД ЗА УСІМА ПАЦІЄНТАМИ ПАЛАТИ: ..Я пришла в больницу, в Семашко. В палате было четыре женщины после инсульта, очень свежие, не ходячие, им еще и подниматься нельзя было. Я пришла к одной, и они меня попросили, возьмите и нас, и взяла еще их трое. Так я почти целый месяц, 23 дня, ухаживала за женщинами после инсульта. Кормила, подмывала, памперсы меняла.. Оплачивали родственники больных. (Любов, 60 р.)

...Тому що санітарочка, наприклад, не може за всіма дивитися. Ті самі медсестри, забудеться, замотається і не дасть вовремя укол.. Кажу: девочки, он укол робить! (Наталія, 63 р.)

ДОГЛЯДАТИ МОЖУТЬ НЕ ТІЛЬКИ ПРАЦЮЮЧІ АБО КОЛИШНІ САНІТАРКИ ЛІКАРЕНЬ: ...Я працювала в лікарні. Мене знають, мене і лікарі знають, і для мене плюс, розумієте? Пріоритет. Ну а буває ще й такі люди просто з вулиці. Родичі там домовляються і з лікарем. (Наталія, 63 р.)

ПІДВИЩЕНИЙ РИЗИК: ...Был коронавирус. Когда один человек, соблюдаешь правила гигиены, а когда их в больнице много, мне не хочется. У меня дети, внуки. (Тамара, 59 р.)

ПАЦІЄНТИ

У практиці респонденток траплялись хворі з різними захворюваннями, догляд за якими потребує великих моральних і фізичних зусиль та відповідних медичних навиків. Професійними медичними навичками володіє дуже обмежена кількість сиділок, але, на думку однієї з респонденток, це не обов'язково: сиділка має володіти навиками догляду, для проведення медичних і оздоровчих дій є лікарі, медсестри, реабілітологи.

ХВОРОБИ ПІДОПІЧНИХ

Інсульт
Післяопераційні хворі
Відновлення після переломів
Онкологічні захворювання
Порушення зору
Хвороба Альцгеймера
Деменція
Хвороба Паркінсона
Інсульт
Атеросклероз
Гіпертонія
Діабет
Пролежні
Психічні захворювання, у тому числі з проявами агресії
Діти і підлітки з ДЦП

Капельницы я стараюсь не делать, у пожилых людей очень плохие вены. Это прерогатива процедурных медсестер, у них рука набита. Уколы – без проблем. (Любов, 60 р.)

ОСНОВНІ МЕДИЧНІ НАВИЧКИ СИДІЛОК

Вимір тиску
Ін'єкції
Обробка пролежнев
Перев'язки
Своєчасне виконання приписів лікаря
Зміна памперсів
Санітарно-гігієнічне обслуговування
Взаємодія з лікарями, реабілітологами, процедурними медсестрами
Зняття крапельниці

ПРОФЕСІЙНИМИ МЕДИЧНИМИ НАВИЧКАМИ ВОЛОДІЄ ДУЖЕ ОБМЕЖЕНА КІЛЬКІСТЬ СИДІЛОК

Крапельниці
(постановка)
Санація
ЛФК
Масаж

Катетери
Калоприйомники
Невідкладна допомога
Годування через зонд

А так я працювала з різними захворюваннями: люди після інсульту бувають різні, і онкохворі, сердечні, з поломаними шийками берда...лежачі. Люди з різними психічними хворобами – були навіть такі, що билися... Агресивні...Билися і обзивалися. От такі – вульгарні. Але тут уже приспособлялась до каждого хворого, що ж...(Наталія, 63 р.)

Вряд ли мне хватает медицинских знаний, но тех знаний, которые у меня есть, мне достаточно по уходу за человеком, мне не требуется особых медицинских знаний - для этого есть врачи, медсестры, на крайний случай. А я, как сиделка, я выполняю назначения доктора и осуществляю уход. (Любов, 60 р.)

...Уколи сама робила, було таке і що крапельниці сама підключала. ...Ну уже за крапельниці, то це у нас тільки одиниці, які можуть поставити, я, наприклад, ставлю крапельниці, можу одна і без медичної освіти, а так обично у нас приходять медсестрички, і ставлять. Вона поставити вона не може.
...і санірувати – це інсультних хворих, коли вони вже не можуть глотати.
...І з катетерами діло мала і калоприйомниками...
...Могла і тиск поміряти, знала як, і як правильно зробити укол.
...Єсть больніє, що ми їх кормим через зонд. Треба знати, як через зонд кормити, промити...
(Наталія, 63р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ

Респонденти констатують, що догляд за літніми людьми – дуже важкий процес, який вимагає великої кількості часу і терпіння. Необхідно враховувати багато психологічних і соціальних факторів, оскільки догляд за літніми людьми не повинен обмежуватися тільки турботою про їх фізичний стан. Дуже важливо надавати психологічну підтримку, підтримувати соціальні зв'язки літньої людини, надавати медичну, психологічну, реабілітаційну допомогу. Надання необумовлених на початку співпраці додаткових послуг по веденню господарства більшість респонденток вважає недоречними.

...Ідеш на зміну, наприклад, на сутки, то я там була і за лікаря, і за медсестру, і за санітарочку, і за кухаря, і за психолога – водночас. (Наталія, 63 р.)

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ ПРИ ДОБОВОМУ ЧЕРГУВАННІ АБО ПРОЖИВАННІ У КЛІЄНТА

ПОВНИЙ ДОГЛЯД ЗА ПІДОПІЧНИМ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВИКОНАННЯ ПРИПИСІВ І МЕДИЧНИХ ПРОЦЕДУР ЗА ВКАЗІВКОЮ ЛІКАРЯ, САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНИЙ ДОГЛЯД, ПРИГОТУВАННЯ ЇЖІ, ГОДУВАННЯ, СПІЛКУВАННЯ, ПСИХОЛОГІЧНА, РЕАБІЛІТАЦІЙНА ДОПОМОГА

...Все, как с маленькими детьми: накормить, сменить памперс, выкупать, уложить, укачать, обработать... Лекарства, давление меряют, уколы, если нужны. Следить, за всем следить. Старики же – как дети малые. (Любов, 60 р.)

...Кормление, приготовление пищи, замена памперсов, со сменщицей старались бабушку посадить, помыть ее (2-3 раза в неделю), легкий массаж, работала по восстановлению памяти, уколы, давала таблетки по часам, следили за общим состоянием. (Тамара, 59 р.)

ПОГОДИННИЙ ДОГЛЯД

ЗАГАЛЬНИЙ НАГЛЯД ВІД 2-6 ГОДИН (ІНОДІ КІЛЬКА РАЗІВ НА ДЕНЬ) З ОБМЕЖЕНИМ ПЕРЕЛІКОМ ОБОВ'ЯЗКІВ

...Не всегда нужны такие люди, как я, выполнить простейшее: поменять памперс, постирать, приготовить. Сделать укол, поставить капельницу мне не по силам ...По назначению врача – таблетки, это все. Составляла график давления, записывала учащенность пульса. По желанию это все я выполняла. (Олена, 59 р.)

...Сейчас у меня бабушка с деменцией, 62 года. Я приезжаю на часа 3-4, потом меня меняет внук. 3-4 раза в неделю у меня эта бабушка. Потом, я считаю, что не совсем проблемный дедушка. Он такой здоровяк был, у него легкая деменция. Я помогаю ему именно по дому. Готовлю. Меняю постель. Он – бодрячок, ходит и в туалет сам. Единственно что, я помогаю ему раз в две недели мыться. (Олена, 59 р.)

...Ця жіночка живе від мене через дорогу, я ходила до неї два рази в день, вона платила за день 100 грн, 50 зранку, 50 увечері, то я ж соглашалась. (Наталія, 63 р.)

ДОДАТКОВІ ОБОВ'ЯЗКИ

Можливість відлучитись від підопічного на декілька годин розглядається як відпочинок і відновлення сил – з такої точки зору потреба піти у магазин за продуктами (при тому, що основний необхідний набір продуктів забезпечують роботодавці) не вважається додатковою послугою і проблемою, але надання необумовлених на початку співпраці додаткових послуг по веденню господарства більшість респонденток вважає недоречними. Транспортні витрати і харчування – теми окремих домовленостей.

Як ухажувати, що робить треба.
(Наталія, 63 р.)

ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ ВХОДЯТЬ У ВАРТІСТЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ

КУПІВЛЯ ПРОДУКТІВ:

...Что-то подкупить, это не проблема. В магазин мне только за радость сходить, если я вижу, что пациент позволяет, что человеку от этого не будет хуже, если я уйду. (Любов, 60 р.)

ПОТОЧНЕ ВОЛОГЕ ПРИБИРАННЯ:

...Поддерживающая уборка, не генеральная, нет. Просто протереть пол, это как влажная уборка возле больного человека и в своей комнате. (Любов, 60 р.)

СПІЛКУВАННЯ, ПРОГУЛЯНКИ, ДОЗВІЛЛЯ:

...Конечно, сиделка должна разговаривать, общаться с ними, выгуливать. Читат. Не читала.
(Олена, 59 р.)

ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ УНИКАЮТЬ НЕОБУМОВЛЕНИХ НА ПОЧАТКУ РОБОТИ ПОСЛУГ:

...Мимоходом могли попросить о чем-либо. После первого человека я смотрела на такие вещи. Мне это не понравилось.
(Тамара, 59 р.)

ТРАНСПОРТНІ ВИТРАТИ

ТРАНСПОРТНІ ВИТРАТИ ЗАЗВИЧАЙ НЕ КОМПЕНСУЮТЬСЯ

Оскільки доглядальниці часто проживають в сільській місцевості, транспортні витрати і час, витрачений на дорогу, у значній мірі визначає графік їх роботи:

...Многие работают с проживанием, а живут не в городе. Им бы хотелось работать неделю через неделю. Обычно мы договариваемся на такой график. Я поэтому ушла с работы. Когда моя коллега уехала, взяли людей совсем с другим графиком. (Тамара, 59 р.)

...Воно не вигідно, по-перше, з транспортом, тіряєш час, їдеш, і це уже півдня. Ти більше проїздиш, чим заробиш, розумієте. (Наталія, 63 р.)

ХАРЧУВАННЯ

ПРИ ДОГЛЯДАННІ З ПРОЖИВАННЯМ ХАРЧУВАННЯ ЧАСТІШЕ ПЕРЕДБАЧЕНО УМОВАМИ І НЕ ВИРАХОВУЄТЬСЯ ІЗ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ.

... С проживанием, с питанием. Кушаем вместе. Готовлю, кормлю бабушку, сама кушаю. Все, что готовим, кушаем вместе. Сразу надо оговаривать: проживание с питанием. Бывает, что без питания, но, редко. (Любов, 60 р.)

ПРИ ПОГОДИННОМУ ДОГЛЯДІ ХАРЧУВАННЯ ЧАСТІШЕ НЕ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ:

... Дорога и питание не оплачивается.
(Олена, 59 р.)

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ

Робота доглядальницею потребує фахової, морально-психологічної підготовки, витримки, терпіння, милосердя: часто сиділка долучається до трагічних, дуже складних і болючих моментів особистого життя і смерті людини. Також сиділка щоденно повинна приділяти кілька годин на відновлення сил.

...Потом думаешь, что тебя ждет то же самое. Страшно. (Олена, 59 р.)
...Приспосабливаешься к человеку, чтобы ему было хорошо, и тебе легче работать. (Любов, 60 р.)

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ

БІЛЬ ВТРАТ, ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ КРИЗИ, ТРИВАЛІ ДЕПРЕСІЇ:

...К человеку привыкаешь...Я ухаживала за женщиной, она умерла, а мне не сказали...Я пришла, присела на её кровать... Боль, грусть, как родной человек умер.

...Эти мои клиенты уже ушли из этого мира. Бабушке было 82, ему 89. Он раньше умер. Я этот момент очень переживала. (Олена, 59 р.)

...Я в своем городе ухаживала два с половиной года за лежащим мужчиной. Я себя чувствовала вообще там, как дома. Когда он умер, это для меня тоже как трагедия была. Я привыкла... Настолько хорошие люди, позитивные, добрые... И этот мужчина, он очень был такой добряк, что я вам передать не могу...Когда он умер, я просто приехала к дочке в Одессу, к морю. Я просто отходила. Такое было состояние, как родной человек умер, понимаете? (Любов, 59 р.)

ПСИХОЛОГІЧНО І ФІЗИЧНО ВАЖКІ УМОВИ ПЕРЕБУВАННЯ З НЕМІЧНОЮ, СТРАЖДАЮЧОЮ ЛЮДИНОЮ НА ПОРОЗІ СМЕРТІ:

...Многие уже ничего не понимают, живут в своем мире. (Олена, 59 р.)

...Бо, буває, приходиш, і такий хворий чи хвора, що хай Бог милує. Це вже лежить, як кажуть, живий труп.

...А люди після інсульту бувають різні. Буває що людина лежить у комі, або ж розуміє і не може говорити. Ну от, таке от...Тяжко, тяжко було...

...А пролежні бувають різні - запущені. Був такий хворий, тоже парализованный...в нього була видна тазобедренна кістка. (Наталія, 63 р.)

ДОСВІДЧЕНІ І УСПІШНІ У СФЕРІ ПОСЛУГ ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ ВВАЖАЮТЬ, ЩО ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ЗБЕРЕГТИ ВЛАСНЕ ПСИХІЧНЕ І ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я, МАЙЖЕ КОЖЕН ДЕНЬ СТИКАЮЧИСЬ З ПІДВИЩЕНИМ ПСИХОЛОГІЧНИМ І ФІЗИЧНИМ ПЕРЕНАВАНТАЖЕННЯМ, СИДІЛКА МАЄ ВІДПОВІДАТИ ПЕВНИМ ВИМОГАМ І ДОТРИМУВАТИСЬ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАВИЛ: ЩИРЕ МИЛОСЕРДЯ, ДОБРОТА І ЛЮБОВ ДО ХВОРОГО, ОСОБИСТИЙ ЧАС НА ВІДНОВЛЕННЯ СИЛ

...Это надо, чтоб человеку хотя бы немножко это нравилось. А если душа к этому не лежит, то не стоит даже и начинать, потому что это во вред тебе и, тем более, человеку, которого нужно досматривать. (Любов, 60 р.)

...По-перше, треба добротою до хворого. Не бути злою до його, кричать, шарпать - усе з ним робити треба з любов'ю. (Наталія, 63 р.)

...Каждый день у сиделки должно быть два часа свободного времени, чтобы самой не убится на работе. (Любов, 60 р.)

ІНШІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ

Санітарно-гігієнічне обслуговування потребує фізичної і моральної витримки, навичок професійної санітарки, передбачає неприємну взаємодію з болем, гноєм, блювотними масами важких пацієнтів

...Сама грязна робота це сиделкою, робота санітаркою, тому що різні ситуації. (Наталія, 63 р.)

ПРОБЛЕМИ СПІЛКУВАННЯ І САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

ВАЖКІ ХАРАКТЕРИ ПІДОПІЧНИХ, ІНОДІ ЇХ РІДНИХ, КАПРИЗИ, НАДУМАНІ ДОКОРИ, НАРІКАННЯ, НАКЛЕПИ, ПРОКЛЬОНИ, РОЗУМОВІ РОЗЛАДИ, ПРОЯВИ АГРЕСІЇ:

...Агресивні... да... Билися і обзивалися. От такі – вульгарні. Але тут уже приспособлялась до кожного хворого, що ж... треба десь ось так – уговарювати, пояснювати, якщо людина адекватна. Бо деякі люди неадекватні. Там уже приходится як хочеш підступати до хворого. Тут треба бути хорошим психологом. (Наталія, 63 р.)

...Есть проблемы с пожилыми людьми, которые рассказывают очень много, хотят больше внимания, посеять непонятку в отношениях. Он хотел что-то, а ему нельзя, начинает родственникам говорить на тебя гадости. (Тамара, 59 р.)

Когда я регистрировалась на сайте, женщина говорила, что бы я не принимала близко к сердцу все трудности этого возраста. Многие отказываются от этой работы, боятся ее. Близко к сердцу нельзя принимать. (Олена, 49 р.)

МЕДИЧНЕ І САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДОПІЧНОГО, ВЗАЄМОДІЯ З БОЛЕМ, ГНОЄМ, БЛЮВОТНИМИ МАСАМИ, СЕЧЕЮ, КАЛОМ, СЛИНОЮ:

...Буває, і памперс треба убрати і буває таке, що рвота і все. Треба знати як, по-перше, техніку всього цього – як це все виконувати: як правильно поміняти памперс. Якщо людина там рве, як там правильно зробити.

...Коли там запущені пролежні, то там треба за зміну, за сутки – декілька разів його промивати, обробляти. Перестав – вигнило усе. Скільки туди треба було вилляти перекісю водню і цей весь, вибачте, гній змістить і його оце все обробить – ці перев'язки, це все. (Наталія, 63 р.)

ВАЖКІ ФІЗИЧНІ НАВАНТАЖЕННЯ, ВОЛОДІННЯ ВІДПОВІДНИМИ НАВИЧКАМИ: ПОТРЕБА ПІДНІМАТИ, ГОДУВАТИ, ОБЕРТАТИ, САДИТИ, МИТИ ПІДОПІЧНИХ:

...Тому що люди бувають різні. Один 50 кг, а другий може бути 150 кг. (Наталія, 63 р.)

ОСОБИСТІ ЯКОСТІ

Також робота потребує відповідних людських і професійних якостей. Доглядальниця має бути не випадковою людиною, а кваліфікованим спеціалістом, який відповідає професійним і особистим вимогам, несе відповідальність за свою роботу.

...Добра душею, не брезглива, і щоб трошки щось у медицині шурупала.. (Наталія, 63 р.)

...Каждый новый заказ - это новая наука. (Любов, 60 р.)

ТЕРПІННЯ, ПСИХОЛОГІЧНА ВИТРИМКА, ВМІННЯ ЗБЕРІГАТИ СПОКІЙ, ПРОЯВЛЯТИ РОЗУМІННЯ І АДЕКВАТНЕ СПРИЙНЯТТЯ СИТУАЦІЇ:

...Терпение, самое главное – терпение. Больные люди они все капризные, капризульки...Нужно, чтобы характер был добрый, мягкий... (Любов, 60 р.)

...Терпение, желание. (Тамара, 59 р.)

...Если я знаю, что человек терпеливый, небрезгливый, то я бы предложила ему такую работу. (Олена, 59 р.)

...Треба бути хорошим психологом. От тому що в хворих різні характери. Є що спокійне, а друге... зле! Я ж говорила, що ходила до одной бабушки, то я там нагнулася їй памперси поміняти, а вона мене за коси! ...То кулаком тебе стукають в спину, то щипає, то б'ється. От... то треба підход до кожного хворого, розумієте? (Наталія, 63 р.)

ЗОСЕРЕДЖЕНІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ВИКОНАННІ ПРИПИСІВ ЛІКАРЯ:

...Передо мной сейчас полстола лекарств... Половинки, четвертинки, за 30 минут до еды, во время еды, через час после.. И все это надо больному вовремя давать, потому что это очень для него важно. (Любов, 60 р.)

Я предпочитаю, чтобы все было по графику. (Тамара, 59 р.)

ПОВАГА ДО ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ КЛІЄНТІВ, ПОРЯДНІСТЬ, КОРЕКТНА ПОВЕДІНКА З ПІДОПІЧНИМ:

...Вона може випивати з хворим, щоб потім було на нас п'ятно. Або немає в квартирі того-того і вже підозра на всіх, розумієте? (Наталія, 63 р.)

...Деньги, которые клиенты оставляют на продукты, я даже не кладу в свой кошелек, они всегда лежат отдельно. (Любов, 60 р.)

ДОПИТЛИВІСТЬ, УВАГА, ПОТРЕБА У БАЗОВИХ ЗНАННЯХ ПРО ХВОРОБИ ПІДОПІЧНОГО, ГОТОВНІСТЬ ДО ЗАГОСТРЕНЬ, НАПАДІВ, КРИТИЧНИХ СИТУАЦІЙ, ВМІННЯ І ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ РЕАГУВАТИ НА НИХ:

...Страшно, как ввести инсулин. У меня был случай, когда у человека повысился сахар, и я не знала, как мне поступить. Я звоню родственникам. (Тамара, 59 р.)

...Это большая ответственность, без медицинского образования. А вдруг я растеряюсь, когда человеку стало действительно плохо. (Олена, 59 р.)

...Так, даже были такі ситуації, ось, наприклад, хворому погано, погано хворому, що робить? Я телефоную даже до лікаря... Кажу, так-то й так-то, шо, шо мені зробить ото, наприклад, у хворого тиск упав, шо мені робить? Ага, те-то й те-то, треба ввести стільки-то й стільки-то кубиків... от, і я роблю. (Наталія, 63 р.)

НЕБАЙДУЖІСТЬ, ВИМОГЛИВІСТЬ ДО ПІДОПІЧНИХ І КОЛЕГ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СТАН ПАЦІЄНТА.

При неякісній роботі сиділки стан хворого погіршується і змінниця недостатньо дбайливої доглядальниці стикається з більшими проблемами: ...Появилась требовательность к клиенту, требовательность к сменщику. (Тамара, 59 р.)

...От я кажу Олі: у мене прошлый раз такого не было - чому появился синячок, або пролежні? (Наталія, 63 р.)

ВАРТІСТЬ ПОСЛУГ

Вартість послуг за годину або за добу догляду клієнта оговорується після того, як домашня працівниця безпосередньо на місці оцінить об'єм робіт за критеріями, які визначають, наскільки важким буде догляд за підопічним. Орієнтиром є середній рівень оплати послуг з догляду за годину або за добу догляду.

...Чем тяжелее человек, тем выше оплата.
(Любов, 60 р.)

КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

ВАРТІСТЬ РОБОТИ НЕ ОБГОВОРЮЄТЬСЯ ПО ТЕЛЕФОНУ, А ВИЗНАЧАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ДОГЛЯДАЛЬНИЦЯ БЕЗПОСЕРЕДНЬО НА МІСЦІ ОЦІНИТЬ СИТУАЦІЮ ЗА КРИТЕРІЯМИ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ, НАСКІЛЬКИ ВАЖКИМ БУДЕ ДОГЛЯД ЗА ПІДОПІЧНИМ:

...Я дивлюся по хворому, по состоянию хворого. І тут ще залежить від ситуації. (Наталія, 63 р.)
...Это зависит от тяжести. Смотришь прежде всего, в каком состоянии пациент. (Любов, 60 р.)

ЗАГАЛЬНИЙ ФІЗИЧНИЙ І ПСИХІЧНИЙ СТАН, МАСА ТІЛА, АДЕКВАТНІСТЬ ПОВЕДІНКИ, НАЯВНІСТЬ І СТАН ПРОЛЕЖНІВ, БЕЗСОННЯ ПІДОПІЧНОГО:

...Обычно женщины работают в этой сфере. Женщинам тяжело поднимать больного. (Тамара, 59 р.)
...А ще як пролежні бувають. Як пролежні, то це вообще, там дуже тяжко працювати, з такими. Коли там запущені пролежні то там треба за зміну, за сутки - декілька разів його промивать, оброблять, це дуже кропітка робота. (Наталія, 63 р.)
...Как он себя ведет, как ночью, спит, не спит, будет ли у меня возможность ночью поспать...наличие пролежний. Ходит, не ходит, лежачий или ходячий. Это для меня самое важное. (Любов, 60 р.)

ОБ'ЄМ ОBOB'ЯЗКІВ:

...Ось, що наприклад, я приходжу, тут дочка їсти наварила, мені тільки покормить його і убрати за ним, памперси поміняти, помити його. Переодіну його і всьо. (Наталія, 63 р.)
...Это по договоренности. Человек предлагает и говорит, что ему нужно вот это и это и называет цену. (Тамара, 59 р.)

ГРАФІК ЧЕРГУВАННЯ: ПОГОДИННО, ПОДОБОВО, ЦІЛОДОВОБОВИЙ ДОГЛЯД З ПРОЖИВАННЯМ У КЛІЄНТА:

...Посуточно, то більший дохід сіделкой. Там дохід більший, тому що там відповідальність більша.
(Наталія, 63 р.)

Я 1200 грн. никогда не брала, мой потолок - 800 грн. Вот недавно была женщина, лежащая, очень крупная, надо было переворачивать, вся в пролежнях...
Около 4-х месяцев за ней ухаживала, пока она умерла...
(Любов, 60 р.)

СЕРЕДНЯ ВАРТІСТЬ ПОДІБНИХ ПОСЛУГ НА РИНКУ:

- по годинно: 60 -75 грн./год.
- подобово: 500-1200 грн./Доба

...По интернету я посмотрела среднюю оплату - 60 гривен в час. (Олена, 59 р.)
...Ну а так, зараз, якщо почасово, то це 65-70 гривень/час. У нас у Житомирі...
...А якщо посуточно, суточно, то це 800-900 гривень. (Наталія, 63 р.)
...мой доход 500-800 гривен за сутки. (Тамара, 59 р.)
...350-400 и выше, это если ходячий больной, который сам себя обслуживает. А за сутки берут, и 1000, до 1200 грн. 1200 сейчас чаще всего. (Любов, 60 р.)

ОПЛАТА І ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Розрахунок за надані послуги відбувається після надання послуг по графіку, який визначено в процесі домовленостей: щоденно, раз у тиждень, раз у місяць. Розцінки на послуги можуть бути зменшені, якщо родина клієнта не має великих статків. Попередня оплата не практикується, тому є ризик, що роботодавець може не виконати зобов'язань по оплаті послуг.

...Вона ж наперед не може дати. Розумієте, якщо хворий тяжкий, то ми не знаємо, що буде завтра з хворим...(Наталія, 63 р.)

ОПЛАТА І ПЕРЕГЛЯД ВАРТОСТІ ПОСЛУГ

РЕСПОНДЕНТИ НЕ ЗГАДУВАЛИ ПРО СПРОБИ ЗБІЛЬШЕННЯ ОПЛАТИ ПОСЛУГ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ЦІНУ БУЛО ЗАТВЕРДЖЕНО НА ПОЧАТКУ СПІВПРАЦІ З РОБОТОДАВЦЕМ

Навпаки, мова йшла про потребу дотримуватись обумовленої вартості послуг, незалежно від поточного стану підопічного:

...Не, ну якщо ж ми вже ідемо посуточно, то ні. Ми сказали 900 за сутки - значить 900. Там уже не збільшується. (Наталія, 63 р.)

Респонденти вважають, що грошова винагорода важлива, але це не найголовніше. Вони мотивовані також співчуттям, відповідальністю перед людиною, якістю останнього періоду життя якої їм довірено:

...Ну тому що, ми обично, якщо доглядали, то доглядали до останнього. Або людину ставили на ноги, або людина вже була в такому стані, що вона помирала. (Наталія, 63 р.)

...в один прекрасный момент прийдешь, а человек умер, а ты привязываешься к человеку. (Олена, 59 р.)

При формуванні вартості послуг може бути враховано матеріальний стан родини, і, якщо родина не має великих статків, вартість послуг може бути зменшена:

...Дивимось, якщо людина живе небагато, бідно, то не будеш уже з хворого гроші дерти. (Наталія, 63 р.)

ОПЛАТА ПОСЛУГ ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗА ДОМОВЛЕНІСТЮ:

...Сначала это по договоренности. Человек предлагает и говорит, что ему нужно вот это и это и называет цену. (Тамара, 59 р.)

ГРАФІК ОПЛАТИ ЗАМОВНИК ВИЗНАЧАЄ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СВОЇХ ФІНАНСОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ:

...Ми домовляємося. Коли я приходжу, ми домовляємося за оплату, і нам люди кажуть: як вам платити: кожен день, раз у неділю, раз у місяць? Я, наприклад, коли приходжу, то мені дочка платить за кожен день. Або, наприклад, каже: я тобі даю 500, а завтра вже дам 100 - за 2 дня буде. Ось так і домовляємося - як кому. Як нам вигідно. А буває, хазяйка каже: дівочки, давайте я буду вам платити раз у неділю...Ось я кожен день не можу - раз у неділю. Хорошо, ми же домовлялися як вигідно. (Наталія, 63 р.)

...Чаще всего платят после каждого посещения. Бывает, что в конце недели. Внучка платит раз в месяц. (Олена, 59 р.)

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

Респондентки відмічають, що їхні клієнти працюють і отримують дохід у різних сферах, головне, що їх об'єднує – наявність фінансової можливості оплачувати послуги доглядальниць. Погодинні послуги догляду можуть дозволити більша кількість людей, добовий догляд на тривалий термін – значно менша. Іноді, досить рідко, серед замовників трапляються люди з середнім і нижче середнього рівнем достатку.

...Работодатели самые разные. Самые разные слои. (Любов, 60 р.)

РОБОТОДАВЦІ

ПРАЦІВНИКИ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, СИЛОВИХ СТРУКТУР, НАУКОВЦІ:

...Недавно в Києве, ухаживала в семье. Отец работал в СБУ в Киеве. Вы же понимаете... Институт Таирова в Одессе, обычные люди... (Любов, 60 р.)

ЗАМОЖНІ ЛЮДИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ І ОТРИМУЮТЬ ДОХІД У РІЗНИХ СФЕРАХ: ПРАЦІВНИКИ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ З ВИСОКИМ РІВНЕМ ЗАРОБІТКУ, ПРЕДСТАВНИКИ ВЕЛИКОГО, МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ, ЛЮДИ, ЯКІ МАЮТЬ ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА ДОХОДУ, ДОПОМОГУ ВІД ДІТЕЙ, РОДИЧІВ ІЗ-ЗА КОРДОНУ:

...Здебільшого люди більш багаті, яким дозволяє бюджет. Люди, що працюють в такій сфері, що там висока оплата, чи вони там займаються якимось бізнесом.

...У когось є якийсь бізнес, то есть сеть магазинів, от були такі. У когось, наприклад, є декілька квартир, держить квартирантів, есть дохід. В того, я ж кажу, есть хороша работа, то син допомагає, дочка допомагає. Ось наприклад, у Москві родич живе там, курс рубля до нашої гривні, то вже у їх есть можливість у дочки.

...Більшість таких, що десь з закордону допомога йде. (Наталія, 63 р.)

ЛЮДИ З СЕРЕДНІМ РІВНЕМ ДОХОДУ:

...А такі більш бідні попадаються, але дуже, дуже мало. А якщо попадаються, то ми стараємось не дерти з них шкуру. Ідеш їм назустріч, бо бачиш, що людям дійсно тяжко, от...і жалко таких людей, розумієте. То вже йдеш назустріч, то дійсно вже там оплату з них не береш, таку як.. (Наталія, 63 р.)

БІЛЬШОСТІ ЛЮДЕЙ, ЯКІ МАЮТЬ СЕРЕДНІЙ АБО НИЖЧЕ СЕРЕДНЬОГО ДОХІД, ПОСЛУГИ ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНИМИ І ХВОРИМИ ЛЮДЬМИ НЕ ДОСТУПНІ:

...Ну а так, люди, які працюють і живуть на одну зарплату, така людина витягнуть не може. Ви пам'ятаєте, скільки це треба грошей, якщо платить кожен день по 800-900 гривень людині, якщо посуточно? Щоб кожен день платити 800-900 гривень, це ж яку треба мати зарплату? (Наталія, 63 р.)

РОБОТА & РОБОТОДАВЦІ

Незважаючи на те, що респонденти не мали негативного досвіду у взаємовідносинах з замовниками, у них є приклади такого досвіду від їх колег, які також працюють у сфері домашніх послуг. В першу чергу, це неоплата або недостатня, тобто нижче, ніж було домовлено, оплата за надані послуги.

Чтобы совсем неофициальными, я бы не сказала, все равно, какая-то грань есть. Отношения дружелюбные, теплые, но близких отношений не хочется ни мне, ни им. (Тамара, 59 р.)

НЕГАТИВНИЙ ДОСВІД І ПОБОЮВАННЯ

НЕ ОПЛАТА АБО НЕДОСТАТНЯ ОПЛАТА ПОСЛУГ:

...У меня есть знакомые, которые работают в семьях. Раз а два я слышала претензии, что не оплатили ту сумму, которую договаривались. Мол, Вы что-то сделали не так, и мы Вам не заплатим. Что-то другое я не слышала.

(Любов, 60 р.)

...Неоплата есть. (Тамара, 59 р.)

...Я ни разу не столкнулась, чтобы мне не заплатили за работу, но могу попасть на это. Я потратила свое время, свое здоровье. Это не легкий труд, честно говоря. (Олена, 59 р.)

ВАЖКІ ХАРАКТЕРИ, НАДУМАНІ ДОКОРИ, НАРІКАННЯ, НАКЛЕПИ:

...Даже клиенты наговаривают, чтобы был повод не заплатить.

(Тамара, 59 р.)

НЕПЕРЕДБАЧЕНІ СИТУАЦІЇ:

...Бывают такие ситуации, когда клиенты не могут приехать вовремя. Ничего страшного. (Олена, 59 р.)

ЗВЕРХНЄ, ПРИНИЗЛИВЕ СТАВЛЕННЯ:

...Хамского или пренебрежительного отношения, как ко второму сорту, как к дворнику, уборщику, такого не было. Они же тоже люди, куда деваться. (Олена, 59 р.)

ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД І ОЧІКУВАННЯ

ПОЗИТИВНИЙ МОРАЛЬНИЙ КЛІМАТ, ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ, ВВІЧЛИВІСТЬ, СВОЄЧАСНА ОПЛАТА ПОСЛУГ:

...Мне не важно, кто, главное, чтобы морально было хорошо. Когда по-доброму с человеком, с семьей. Не важно, какой статус, какой достаток. А все тяжести – оно приложится, если морально хорошо... (Любов, 60 р.)

...Да, вже як родичі. Раді бачить. От, "Наташенька, як ви, як там", і ми розпитуємо, як ваша хвора, чи вона померла, чи вона живе. (Наталія, 63 р.)

...От хозяев жду вежливости и своевременной оплаты. (Тамара, 59 р.)

ЧЕСНІСТЬ, ОБ'ЄКТИВНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАН ХВОРОГО:

...Я всегда говорю, так как есть. Никогда ничего не придумываю, не приукрашиваю. Как он себя чувствовал, как ел, как себя вел. (Любов, 60 р.)

МОЖЛИВА ДОПОМОГА У ОСОБИСТИХ СПРАВАХ, ЯКОЮ ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ НЕ ЗЛОВЖИВАЮТЬ:

...Можуть, можуть допомогти, буває ідуть назустріч, але мені нічого такого не треба було від них. Щоб щось таке прям, якихось благ, як кажуть.

(Наталія, 63 р.)

...Помогали, и не раз, когда мне срочно что-то надо было, но я старалась не обращаться часто с какими-то своими просьбами. (Любов, 60 р.)

ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ: ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ & РЕКОМЕНДАЦІЇ

Опитані доглядальниці мають різний досвід працевлаштування: як за рекомендаціями, так і через агенції та інтернет-ресурси. З досвідом роботи перевага надається працевлаштуванню за особистим досвідом або рекомендаціями: доглядальниці охоче повертаються до роботодавців, з якими мали позитивний досвід співпраці, приймають пропозиції за рекомендаціями родичів, сусідів, колег, знайомих, лікарів, роботодавців.

...Я уже давно нікого не ищу, уже лет шесть. Находят меня. (Любов, 60 р.)
...Сама я не ищу. И не искала - меня ищут. Разумеете? Меня ищут! (Наталья, 63 р.)

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ

ПОЗИТИВНА РЕПУТАЦІЯ, ГОРДИСТЬ І ВІДЧУТТЯ ОСОБИСТОЇ ЦІННОСТІ:

...бо і родичі мною задоволені, і вони мене пропонують іншим людям. Десь, ось, наприклад, робить на своїй роботі, де вона там організація, от, і вона пропонує мене як людину, як хорошу сиділку іншим людям і мене вже люди знають. Номера телефонів дають... (Наталія, 63 р.)
...Там були родственники, они были мне благодарны. И меня порекомендовали эти родственники. У них были соседи, вот они меня порекомендовали, у них там бабушка была. Она очень старенькая была. Я за ней смотрела. (Олена, 59 р.)

ПЕРЕВІРЕНИЙ ДОСВІД ПОШУКУ НОВИХ НАДІЙНИХ КЛІЄНТІВ:

...В агентстве я проработала года полтора. Потом знакомые сказали про меня знакомым, те своим знакомым, знакомые знакомым... Сарафанное радио, большая деревня. Зато все проверенные, надежные люди. (Любов, 60 р.)

РОБОТА «НА СЕБЕ», БЕЗ ВИПЛАТ ПОДАТКІВ І ВІДСОТКІВ АГЕНЦІЇ:

...Я сама по себе, ни от кого не завишу, что заработала, то заработала. А работа пока всегда есть, даже приходится отказывать. (Любов, 60 р.)

ОЧІКУВАННЯ БІЛЬШ КОМФОРТНИХ ОСОБИСТИХ І РОБОЧИХ ВІДНОСИН, ВІДЧУТТЯ БІЛЬШОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ, ВПЕВНЕНІСТЬ У СТАБІЛЬНОСТІ ЗАРОБІТКУ:

...Во-первых, это какая-то защита. Я слышала, что есть непорядочные люди, которые могут не заплатить. (Тамара, 59 р.)
...Я слышала, что могут не заплатить, но, слава Богу, со мной этого пока не случилось. (Олена, 59 р.)
...Оговаривалась одна сумма, а потом, при расчете, совершенно другое. (Любов, 60 р.)

САМОСТІЙНІСТЬ У РІШЕННЯХ ЩОДО ВИБОРУ КЛІЄНТІВ І СПІВПРАЦІ З НИМИ:

...Або в мене хворий такий, дядько, як сказати вам, вредний, дуже вредний. То він, вибачте, так пив кров! Я сказала дочці, що, так і так, кажу, я відмовляюся, я ходити не буду, мені моє здоров'я важніше. (Наталія, 63 р.)

СПІВПРАЦЯ ТІЛЬКИ З ПЕРЕВІРЕНИМИ І НАДІЙНИМИ ЗМІННИЦЯМИ:

...Випивала з хворим. Ми вже знаєм - схильна до цього, от, то ми її не берем. Ми її...відшили. (Наталія, 63 р.)
...Я приехала на смену и не сразу узнала эту бабушку, так она похудела. Ослабленный человек, принимает множество лекарств, нельзя, чтобы он ничего не ел. У меня есть, у нее не есть. У меня она уже ходила, а теперь сидит на кровати, как гусенок, ручки и ножки дрожат, бледенькая, полностью без сил. (Любов, 60 р.)

РОБОТОДАВЦІ: ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ & РЕКОМЕНДАЦІЇ

Роботодавці, на думку доглядальниць, також віддають перевагу неофіційному працевлаштуванню сиділок, які мають рекомендації від знайомих: це надає попередні гарантії якості і людяності догляду, має менші ризики долучення сторонньої людини до особистого життя, надає додаткові можливості кращої організації позмінної роботи, економить кошти на послугу доглядальниці.

...Я всегда находила общий язык и с подопечными, и с их родственниками, даже если подопечные были такие... капризульки. А их родственники, в добрый час сказать, всегда попадались хорошие, позитивные люди. (Любов, 60 р.)

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ РОБОТОДАВЦІВ

ЯКІСТЬ ПОСЛУГ, ВИКОНАННЯ ПРИПИСІВ ЛІКАРЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ:

...Когда тебе говорят, что человеку осталось два месяца, готовьтесь, а он живет еще больше двух с половиной лет и благодарен за это...(Любов, 60 р.)

...У меня были люди с сахарным диабетом. А человек спрашивает, почему я его кормлю всем постным. Накормишь не тем, подсказывает давление. (Тамара, 49 р.)

ПРОЯВИ ЩИРОГО СПІВЧУТТЯ, ЛЮДЯНЕ, НЕБАЙДУЖЕ СТАВЛЕННЯ ДО ПІДОПІЧНОГО:

...сострадание. Чтобы не черствость. Механически нельзя с ними, потому что они, как дети. (Олена, 59 р.)

...Я завжди кажу - різні ситуації, хочеться допомогти. Або там ставили на ноги, реалізації, там масаж, там ЛФК - це дуже тяжкий процес, трудойомкий. (Наталія, 63 р.)

ОБІЗНАНІСТЬ ЩОДО ОСОБИСТИХ ЯКОСТЕЙ ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ, БІЛЬШИЙ РІВЕНЬ ДОВІРИ, МЕНШІ РИЗИКИ ДОЛУЧЕННЯ СТОРОННЬОЇ ЛЮДИНИ ДО ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ:

...Это очень, очень личная, сложная сторона жизни каждой семьи, потому что находится с пожилым больным человеком круглые сутки очень тяжело. (Олена, 59 р.)

ЯКІСНА ПОЗМІННА РОБОТА, ЯКУ ОРГАНІЗУЄ ВІДПОВІДАЛЬНА І ДОСВІЧЕНА У НАДАННІ ПОСЛУГ ЛЮДИНА:

...Наприклад, якщо я сутки відпрацювала і я через 3 дня приходжу і бачу що в хворого щось ухудшилося. Пролежні появились, чи якесь почервоніння, чи ще щось, то я можу пред'являть до неї претензії. До цих сиділок, що були перед мною 3 дні. Або вона може до мене щось пред'являти, ну це таке. Ми одна до одної можемо пред'являти! (Наталія, 63 р.)

ВІДСУТНІСТЬ ПОДАТКІВ, СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ, НАРАХУВАНЬ АГЕНЦІЇ, ГОТОВНІСТЬ ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ ПІТИ НАЗУСТРІЧ, ПОГОДИТИСЬ НА НИЖЧУ ОПЛАТУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ДОБРОБУТУ СІМ'Ї, ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ НА ПОСЛУГУ:

...але коли ти приходиш у сім'ю та дивишся там по ситуації, то там уже - ми самі можемо домовлятися. Я, наприклад, беру 50 грн в час, а через агентство там, мабуть, 75 грн.

...Заявки вони-то дають, але їм не вигідно. Там вони оплачують ці організації, за те що вони їм представили сиделку, і плюс ще треба сиделці платити, розумієте? Двойну оплату з родичів треба, то їм такий варіант не вигідний. Вони шукають через знайомих, от...там десь почули, там, то, сьо... (Наталія, 63р.)

ВІДСУТНІСТЬ ВИПАДКОВИХ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ:

...Я насмотрелась в Москве, в агентстве, на этих приезжих сиделок. Пьют, любят бухнуть. Этот несчастный человек лежит, извините, в памперсе, описанный-обкаканный, а она выпила, и спит, ей хорошо. Родственники тоже не набегаются все время проверяют. (Любов, 60 р.)

...Єсть і такі не добросовісні, йде людина у квартиру, а потім приходиться хазяйка і чогось немає - крадуть. (Наталія, 63 р.)

РОБОТА & ВІДПОЧИНОК

Оскільки німці люди потребують щоденного догляду, респондентки мають обмеження, щоб дозволити собі відпочинок. Відпочинок можливий, коли є вимушена перерва в роботі, або доглядальниця знаходить собі заміну на час відсутності, і на це погоджується роботодавець. Відпустка не оплачується, тому теоретично вона можлива, але практично реалізувати це досить складно.

...Відпустка в мене тільки була на офіційній роботі. (Наталія, 63 р.)
...Отпускают, отпускают! Особенно, когда сами посидят со своими родителями недельку и понимают, насколько нужен отдых. (Любов, 60 р.)

ВІДПУСТКА: ПЛАНУВАННЯ, ОПЛАТА, ПОВЕРНЕННЯ

ВІДПУСТКА МОЖЛИВА, КОЛИ Є ВИМУШЕНА ПЕРЕРВА В РОБОТІ:

...Ну то есть немає, ну, нехай неділю – дві нема, потім все рівно мені хтось десь зателефонує, що треба іти. (Наталія, 63 р.)

...Я не думала об этом. Получалось само собой. Мы с человеком разошлись, и получается, какое-то время есть отпуск. (Тамара, 59 р.)

ВІДПУСТКА, НАВІТЬ ТРИВАЛА, МОЖЛИВА, КОЛИ РОБОТОДАВЕЦЬ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ТИМЧАСОВУ ЗАМІНУ, ЗАПРОПОНОВАНУ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЕЮ:

...Розумієте, ну то я вже там своїх дівчат вже підставляла на цей період там на одну зміну, чи на два дні, чи на три дні, ну якось так. Я вже знала кого я можу поставити, домовлялася і так мене підміняли. (Наталія, 63 р.)

...У меня есть проверенные сменщицы, которым я могу доверять, как себе. Могут подменить меня даже на месяц, мало ли что может произойти, у меня тоже своя семья. Месяц работаю – месяц дома, или две недели дома. Главное – предупредить заранее, за одну-две недели. (Любов, 60 р.)

ЗАЗВИЧАЙ У ЗАТРЕБУВАНИХ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ ВІДПУСТКИ КОРОТКОТРИВАЛІ:

...Короткі, короткі, так. (Наталія, 63 р.)

...Вот недавно, я приехала домой 2 марта, хотела устроить себе отпуск, побыть с семьей, у меня день рождения. 9-го уже звонят, не могли бы Вы приехать, и вот 11 я уже тут, в Одессе. (Любов, 60 р.)

ВІДПУСТКИ НЕ ОПЛАЧУЮТЬСЯ І ТРАПЛЯЮТЬСЯ НЕЧАСТО:

...Вот мое преимущество, мой отпуск не оплачивается. Я в свободном полете. Оговаривается. Но у меня такого еще не было. (Олена, 59 р.)

Тут відпусток типу не було тому, що тут уже раз ти людям пообіцяла, то уже хожу, хожу. Тому що тут треба, або уже на своє місце когось шукать, розумієте, щоб хтось ходив замість мене, вот, а так – ні, такого не було. Якщо я вже хожу до хворого, то я хожу постійно. (Наталія, 63 р.)

ПОПИТ НА ПОСЛУГИ ДОГЛЯДУ

Респондентки відмічають, що професійних доглядальниць меншає, і знайти професійну сиділку стає все важче. Переважно у сфері працюють жінки 40+, які проживають у сільській місцевості – ця тенденція стосується також санітарок у лікарнях.

...Такою роботою займаються люди старшого віку...
(Наталія, 63 р.)

СЕРЕДНІЙ ВІК

ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ - ЖІНКИ ПЕРЕВАЖНО СЕРЕДНЬОГО І СТАРШОГО ВІКУ, ВІД 40+ (ПЕРЕВАЖНО 55+)

...Молоді цим не займаються, це вже такою роботою займаються люди старшого віку, розумієте, більш там... Так, так, уже десь такі роки, більш 40 років десь. (Наталія, 63 р.)

...В основном, пожилые люди. Один раз мне попалась коллега лет сорока. (Тамара, 59 р.)

ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ

МАЛОЧИСЕЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНИХ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ, БІЛЬШІСТЬ З ЯКИХ ВИЇХАЛА ПРАЦЮВАТИ ЗА КОРДОН:

...Желающих очень много, а профессиональных сиделок очень мало. Все, в основном, наверное, уезжают за рубеж, там и больше платят. Здесь заработки маленькие. (Олена, 59 р.)

...І зараз уже я вам скажу не то що хворих стало менше стало шукать, зараз уже і сиделок менше стало. (Наталія, 63 р.)

МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ

БІЛЬШІСТЬ ЖІНОК, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЯМИ, ПРОЖИВАЮТЬ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ:

...а сиделки в нас зараз більшість, які проживають не у міській місцевості, а по селах. То есть люди, які проживають у селах. У нас у лікарні багато есть санітарок, що більшість яких у селах живуть. Їх зараз я знаю. Не вигідно їздить, не хочуть. (Наталія, 63 р.)

ВТОМА, ВІКОВІ ХВОРОБИ, ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ

ДОСВІДЧЕНІ ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ ПЕРЕВАНТАЖЕНІ РОБОТОЮ, ВІДЧУВАЮТЬ ВТОМУ, ПОТРЕБУ БІЛЬШЕ ЧАСУ ПРИДІЛИТИ ВЛАСНІЙ СІМ'Ї, БАЖАННЯ ВІДПОЧИНКУ:

...У мене вік, я все втомилась, просто, у цьому сенсі, що мені вже тяжко трохи, розумієте. Тому що це і недоспані ночі, і воно вже мені тяжко на здоров'я вже. От тому що і в самої вже і тиск, гіпертонія от, а це треба більше отдых, от. А це тільки що мені вже тяжко, розумієте? (Тамара, 63 р.)

...Я вынуждена отказывать... Я же не могу всех взять. Не успела приехать домой, хотела побыть с семьей, уже звонят, не могли бы Вы к нам приехать. Есть усталость, усталость накапливается. (Любов, 60 р.)

ПОШУК КВАЛІФІКОВАНИХ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ СТАЄ БІЛЬШ ВАЖКИМ:

...Зараз уже сиделку тяжче знайти. Люди не хочуть іти. Не вигідно, їздить не хочуть, важко зараз з цим. (Наталія, 63 р.)

ПЕРСПЕКТИВИ ПОСЛУГ ДОГЛЯДУ

Респондентки вважають, що, з плином часу, беручі до уваги події, які відбуваються в країні, потреба суспільства у послугах доглядальниць буде збільшуватись, і попит на професійних доглядальниць буде перевищувати пропозиції. Випадкові люди, які йдуть у доглядальниці за заробітком, не тільки не вирішать, але й посилять проблему.

...Сейчас будет больше таких людей, инвалидов. Профессия будет, скорее всего, очень востребованной. (Тамара, 59 р.)

СТАРІННЯ СУСПІЛЬСТВА

...Я не знаю, с какой целью проводится этот опрос, но продвигайте это, молодежи мало, а стариков много, им нужно помогать и защищать их. (Олена, 59 р.)

НЕЗАХИЩЕНІСТЬ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

...Государство-вообще. Вот эти пенсии. Вот я столкнулась, когда досматривала моих родителей, вот эта пенсия ихняя, 2300, кажется... Вот если бы не мы с братом, если бы дети не помогали, не покупали лекарства, это смешно. Эта пенсия – ни на лекарства, ни на еду. О каком там лечении? Что за 2300 можно полечить, и купить, и покушать? И никому это не интересно.

...Я заметила, что 65, 70 лет еще в больницу проще положить, если уже Тебе 80, так это ж.. Стараются отпихнуться. На дом еще врач придет, дома, дома мы вам все выпишем, чтобы, не дай Бог, не было галочки, что умер в больнице. Я с этим столкнулась, когда мои родители... (Любов, 60 р.)

ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ ПРАЦЮЮТЬ, АЛЕ ВОНИ ПЕРЕЗАВАНТАЖЕНІ І НЕДОСКОНАЛІ

...Я не преследовала тему работать в этой сфере. Я знала, что есть соцработники, которые ходят по домам. Знала такую работу. (Олена, 59 р.)

...У меня подруга работает соцработником. Соцработник, это по протоколу, он два раза в неделю приходит, приносит продукты. А что такое два раза в неделю к старому пожилому человеку, понимаете? Целую неделю он сам по себе. Ну хорошо, если есть там соседи, которые присматривают, насколько это возможно. (Любов, 60 р.)

ВІДСУТНІСТЬ КОМФОРТНИХ І ДОСТУПНИХ БУДИНКІВ ДЛЯ ПРЕСТАРІЛИХ

...Очень жаль, что у нас нет хороших, как на западе, домов престарелых. (Олена, 59 р.)

ПРОБЛЕМА ПОТРЕБУЄ РЕГУЛЮВАННЯ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

СОЦІАЛЬНІ ПРАЦІВНИКИ

Люди похилого віку, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, можуть отримати послуги державного соціального обслуговування. Одна з респонденток має подругу, яка працює у цій сфері, і має можливість порівняти рівень навантаження і оплати праці у державному і неофіційному сегменті послуг догляду за літніми людьми. На прикладі подруги вона відмічає, що соціальні працівники можуть мати медичну освіту, вони відповідальні, небайдужі, але перевантажені роботою, не мають можливості приділяти клієнту достатньо часу, не працюють цілодобово, не працюють з важкими клієнтами, мають суттєво нижчу заробітню платню. Також офіційна робота має переваги: вихідні дні, відпустки, можливість відпочивати вночі, пенсійне забезпечення.

СОЦІАЛЬНІ ПРАЦІВНИКИ

- **ОРІЄНТОВАНІ НА МЕНШ ТЯЖКИХ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ МАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ЧАСТКОВО СЕБЕ ОБСЛУГОВУВАТИ**
- **БАЖАНІСТЬ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**
- **ПЕРЕЗАВАНТАЖЕНІ ПОТОЧНОЮ РОБОТОЮ**
- **НЕНОРМОВАНИЙ ГРАФІК РОБОТИ**
- **ФІЗИЧНІ ПЕРЕНАВАНТАЖЕННЯ**
- **НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ**

...Суматоха, это же суматоха, каждый день туда-сюда. А если, не дай Бог, заболел, рабочий день до 5, а в 8 она еще бежит уколы делать, потому что там бабушка заболела. ...Она ж тоже не набегається. Я просто сужу по своей подруге. Она тоже там убивается. Каждый божий день у нее три-четыре посещения, и это же не то, что пришел, посидел. Это надо убирать, постирать, если нужно, что-то там приготовить... За лекарствами, принести продукты, с 8-ми утра и до 5 загружен день. Три-четыре человека, и он загружен. И это каждый день. Суббота, воскресенье, можно отдохнуть, и то, она говорила, если человек там больной, она бежит, она очень ответственная, она медик сама. (Любов, 60 р.)

Им тяжелее, потому что она на ногах целый день. И она обязана, потому что приходишь к одному, начинаешь от А до Я, приходишь к другому, опять то же самое, приготовить, убрать, постирать, следующий, третий, четвертый... За день там, сколько она успевает. А я все-таки, на месте, вот у меня один сейчас, рассчитываю работу, рассчитываю свои силы на этого человека.

...Возвращусь к своей подруге. Она говорит: Люба, я бы не смогла, как ты. Она же тоже ухаживает за пожилыми. Она как: пришла-ушла. Она такая вот: энергичная, в драйве. Я другая: спокойная, домашняя, я бы тоже не выбегала эти 4-5 человек каждый день. Везде свои плюсы и минусы. (Любов, 60 р.)

ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ

- **ЦІЛОДОБОВИЙ РЕТЕЛЬНИЙ ДОГЛЯД**
- **ПОСТІЙНЕ ПЕРЕБУВАННЯ З ПІДОПІЧНИМ**
- **ПОВНЕ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ**
- **НЕОФІЦІЙНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ**
- **МОЖЛИВІСТЬ САМОСТІЙНО ПЛАНУВАТИ РОБОТУ І РОЗРАХОВУВАТИ СИЛИ**
- **ВИЩІЙ РІВЕНЬ ЗАРОБІТКУ**

Минус тот, что и ночью. Эту ночь почти не спали. Она вроде бы как отдыхает ночью... Везде что-то своё, свои плюсы и минусы, однозначно. (Любов, 60р.)

АГЕНЦІЯ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Дві з чотирьох опитаних мають досвід працевлаштування через агенцію з офіційним працевлаштуванням, трудовим договором, трудовою книжкою, одна з респонденток працевлаштувалась через інтернет-агенцію без будь-яких оформлень і гарантій, і ще одна ніколи не мала досвіду звернень в агенції або на інтернет-ресурси з пошуку роботи. Одна з респонденток вважає досвід офіційного працевлаштування невдалим, хоча переймається питаннями робочого стажу і пенсії.

...В принципі, через агентство теж непогано. Але я предпочитаю по рекомендаціям, через знакомых, знакомых знакомых, это надежнее. (Любов, 60 р.)

...Даже не знаю. Мне бы хотелось, чтобы все было официально, а с другой стороны, я не знаю, что лучше. Тут есть право выбора. (Тамара, 59 р.)

ОФІЦІЙНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ В АГЕНЦІЇ

ПЕРЕВАГИ

ПРИПУЩЕННЯ, ЩО В АГЕНЦІЇ БІЛЬША ПОГОДИННА І ПОДОБОВА СТАВКА ОПЛАТИ ПРАЦІ:

...Через агентство вигідніше. Я, наприклад, беру 50 гривень в час, а через агентство там мабуть 75 гривень. Сиділка, 75 гривень. (Наталія, 63 р.)

МОЖЛИВІСТЬ ШВИДКО ОТРИМАТИ НОВОГО КЛІЄНТА, ЯКЩО СПІВПРАЦЯ З ПІДОПІЧНИМ НЕ СКЛАЛАСЬ:

...Бывает, что ты, вроде бы, к человеку с добром, и вроде бы человек неплохой, но какая-то несостыковка...характерами не сходитесь. Тогда агентство очень быстро дает тебе другого клиента, а твоего отдает кому-то другому. У меня никогда такого не было, но, я видела, девочкам так меняли. (Любов, 60 р.)

ОФІЦІЙНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ, НАРАХУВАННЯ СТРАХОВОГО СТАЖУ:

... Мне даже трудовую книжку завели (Любов, 60 р.)

...Платили родственники на фирму, мне уже оттуда проценты. Понятно, меньше, чем на фирму. (Любов, 60 р.)

НЕДОЛІКИ

ЧАСТІШЕ ТРАПЛЯЮТЬСЯ ВИМОГЛИВІ, ЗВЕРХНІ, ВАЖКІ У СПІЛКУВАННІ РОБОТОДАВЦІ І ПАЦІЄНТИ – такі не в змозі знайти сиділку в інший спосіб, наприклад, за рекомендаціями: ... Есть наглые, есть такие, которые считают, что ты им должен. (Тамара, 59 р.)

РИЗИКИ РОБОЧИХ НЕПОРОЗУМІНЬ, КОНФЛІКТІВ, НЕПРИЄМНОГО СПІЛКУВАННЯ У КОЛЕКТИВІ: ...Я пытаюсь со всеми договариваться. Я не создаю острых углов. Тяжело, когда пытаешься человеку сказать, а в ответ слышишь: смотри за своей работой и т.д. (Тамара, 59 р.)

...Это коллектив. С коллегами бывают разногласия. Лучше, когда сам по себе. (Любов, 60 р.)

У МОЖЛИВИХ КОНФЛІКТАХ З РОБОТОДАВЦЯМИ АГЕНЦІЯ РІДКО ВІДСТОЮЄ ІНТЕРЕСИ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ, ЧАСТІШЕ - ЗАМОВНИКА:

...Первого нашла через фирму. Он был не очень хорошим. Потом я стала смотреть, чтобы не очень трепали нервы. (Тамара, 59 р.)

НЕПРОЗОРІ УМОВИ ОПЛАТИ: ...Обещают одно, потом начинаются эти проценты...(Любов, 60 р.)

ПРИВАТНІ ПАНСІОНАТИ & ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Респондентки висловили припущення, що працевлаштування через інтернет-ресурси в приватних пансіонатах, за допомогою агенцій або інших організацій (наприклад, Червоного Хреста) шукають в першу чергу ті, у кого немає досвіду роботи, замовлень і можливості знаходити клієнтів у знайомому оточенні по рекомендаціям. Також вони вважають, що не мають потреби в офіційному працевлаштуванні, тому що мають достатній пенсійний стаж і не мають надії на пенсійне забезпечення.

...Я в OLX как-то заходила, просто просматривала. Так они ж, эти частные пансионаты, там на каждом углу сидят, приглашают. (Любов, 60 р.)

...Ну есть, в любом місті єсть організація, як вона там називається... Червоний хрест, чи як там... (Наталія, 63 р.)

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ В ПРИВАТНИХ ПАНСІОНАТАХ І ОРГАНІЗАЦІЯХ ПО ДОГЛЯДУ ЗА НЕМІЧНИМИ ЛЮДЬМИ

ПЕРЕВАГИ

ДОСТУПНІСТЬ РОБОТИ, БАГАТО ПРОПОЗИЦІЙ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ:

...Как-то мне здесь, в Одессе, звонили пансионаты по уходу за больными. Ну я чего-то не знаю... Я не вникала никогда... Дочка как-то дала объявление, мол, сиделка ищет работу. Они сразу же позвонили, 5 или 6 разных, мол, приходите, мы Вас приглашаем. Видно, этим занимается кто-то. (Любов, 60 р.)

...Одна клиентка – позвонила моя знакомая и попросила. Я два раза езжу, сижу по 4 часа. А двух я смотрю именно через агентство. (Олена, 59 р.)

ЗНЕЦІНЕННЯ ПЕРЕВАГ

ЗАВАНТАЖЕНІСТЬ РОБОТОЮ І ВІДСУТНІСТЬ ПОТРЕБИ У ДОДАТКОВИХ ПРОПОЗИЦІЯХ:

...Ну мене і так без організації шукають, мені пропонують роботу. Розумієте, єсть дівчата, які шукають ці агентства, бо їх ніхто не запрошує, їх ніхто не пропонує... А я, наприклад, їм не зацікавлена, тому що мене самі шукають. (Наталія, 63 р.)

...У меня никогда за все эти годы не было так, чтобы я долго была без работы. Наоборот. (Любов, 60 р.)

НЕДОЛІКИ

ОДНАКОВІ, ЯК ПРИ САМОЗАЙНЯТОСТІ, УМОВИ ОПЛАТИ І ПРОЖИВАННЯ, АЛЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЗНАЧНО БІЛЬШЕ:

...То же самое. С проживанием, с питанием, и зарплата та же самая, ну, не знаю... в коллективе.. Мне как-то один человек спокойнее. (Любов, 60 р.)

НЕЗНАЙОМИЙ ДОСВІД РОБОТИ, ОДНАК ПРЯМІ АНАЛОГІЇ І ОТОТОЖНЕННЯ З НАЯВНИМ НЕГАТИВНИМ ДОСВІДОМ:

...Я просто не работала никогда в этих пансионатах... Не знаю, не пробовала. Думаю, то же самое, может, побольше, несколько человек. Где-то я слышала, краем уха, что там 10 или 12 человек, и за ними нужен уход. Я работала в больницах, я знаю, как это происходит. Лучше, когда сам по себе, сам себе предоставлен. (Любов, 60 р.)

НЕВИПРАВДАНІ ДОДАТКОВІ ВИТРАТИ ДЛЯ РОДИНИ, ЯКА ЗАПРОШУЄ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЮ:

...З Червоним Хрестом – ні, не працювала, бо через ці організації не вигідно. Мені-то так...тому що нам пропонують роботу родичі, нам родичі оплачують, а родичам це не вигідно. (Наталія, 63 р.)

ОФІЦІЙНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Життєвий досвід респонденток не надає їм підстав сподіватись на підтримку держави і пенсію, що забезпечать їхні потреби у пенсійному віці. Дві з опитаних вже мають пенсійні виплати, суми яких підтверджують необхідність додатково працювати. Респондентки з вищою освітою виявляють більше занепокоєння. Одна з них, яка не має достатнього стажу офіційної роботи, проявляє увагу до пенсійного законодавства, відчуває тривогу за майбутнє. Інша, у якій стаж офіційної роботи є, на даний час бачить переваги у неофіційній праці і не вважає офіційне працевлаштування таким, що суттєво вплине на розмір її пенсії в майбутньому.

...Я об этом не думаю. Работаю, пока работается, а там...
(Любов, 60 р.)

ВІДСУТНІСТЬ ПОТРЕБИ У ОФІЦІЙНОМУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

НАЯВНІСТЬ ДОСТАТНЬОГО СТАЖУ:

...Официальное трудоустройство мне не важно, я сейчас на пенсии. Я читала, что некоторые оформляли, но мне не нужно. Сейчас, по крайней мере, не нужно. Стаж у меня тоже, то ли 29, то ли 28 лет. (Любов, 60 р.)

РОЗЧАРУВАННЯ У ПЕНСІЙНІЙ СИСТЕМІ, РОЗМІРИ ПЕНСІЙ, ЯКІ НЕ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ МІНІМАЛЬНИЙ ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ:

...Пенсія – було 2 тисячі 600 - добавили 100 гривень. За 47 років стажу. (Наталія, 63 р.)

...Соцвиплати сейчас 1934 грн. Мне назначили соцвиплати. Я пока могу, работаю. (Любов, 60 р.)

...Если это будет отражаться на мою пенсию, не думаю. Она будет, как у всех. Мне все равно. (Олена, 59 р.)

ЗНЕВІРА У СИСТЕМІ ЛІКАРНЯНИХ ВИПЛАТ:

...Я стараюсь не болеть. Если у тебя деньги есть, можешь обратиться в любую клинику. (Олена, 59 р.)

НАДІЯ НА ДІТЕЙ:

...Я не очень переживаю, потому что у меня две дочери, на которых я могу положиться, так что я за это не особо и волнуюсь. (Любов, 60 р.)

ГНУЧКИЙ ГРАФІК, СВОБОДА ДІЙ:

...Я же говорю, что у меня свободный график. Я всегда могу отказаться. (Олена, 59 р.)

НАЯВНІСТЬ ПОТРЕБИ У ОФІЦІЙНОМУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ПЕНСІЙНОЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ, НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ, ТРИВОГА ПРО МАЙБУТНЄ:

...Я не знаю, как об этом думать. Стажа мне все равно не хватит и неизвестно, какие законы будут дальше. Это одна из болевых точек, которые я ощущаю. (Тамара, 59 р.)

...В том, что я официально не трудоустроена, есть риски. Риски во всем есть. Я не могу утверждать, что все гладко. (Олена, 59 р.)

РОБОТА & СОЦІАЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ

Респонденти переконані, що їхня важка щоденна робота з літніми людьми, які потребують допомоги, має важливе соціальне значення як для тих, кого вони обслуговують, так і для тих, хто запросив їх та оплачує їм послуги доглядання.

Важна, очень важна. Молодежи надо двигаться, растить своих детей создавть свои семьи. А тут, как бы цинично это не звучало, старики – балласт. (Олена, 59 р.)

РЕСПОНДЕНТИ ВВАЖАЮТЬ, ЩО РОБЛЯТЬ ВАЖЛИВУ, СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩУ СПРАВУ. ЦЕ ПІДТВЕРДЖУЄ ПОПИТ, ЯКИЙ ВОНИ БАЧАТЬ НА СВОЮ РОБОТУ В СУСПІЛЬСТВІ, І ВДЯЧНІСТЬ ЛЮДЕЙ, ЯКИМ ВОНИ ДОПОМОГЛИ ДОГЛЯДАТИ НЕМІЧНИХ РІДНИХ

ВАЖЛИВА ДОПОМОГА РІДНИМ, НАДАННЯ ЇМ МОЖЛИВОСТІ ПРАЦЮВАТИ, ПОПЕРЕДЖЕННЯ МОРАЛЬНОГО І ФІЗИЧНОГО ВИСНАЖЕННЯ:

...Это дает им возможность работать, немножко отдохнуть. Выйти из этого состояния. Когда постоянно в нем находишься, для самосохранения надо отвлечь себя. (Тамара, 59 р.)

...был такой случай, уже после пандемии, женщина меня нашла, у нее бабушка полностью лежащая, у нее там и пролежни были, я это все обрабатывала, а она сама, получается дочка, в другой комнате просто отдыхала, потому что находится с человеком круглые сутки очень тяжело. А я просто на пару часов заменяла ее. (Олена, 59 р.)

...Та звісно, корисна, чому не користь. Як я це бачу – наприклад, чи приношу користь для хворого? Приношу, і... бо і родичі мною задоволені, і вони мене пропонують іншим людям. (Наталія, 63 р.)

ПОЧУТТЯ МОРАЛЬНОЇ ЗАДОВОЛЕНОСТІ, ЩО НАДАЄ ТУРБОТА ПРО БЕЗПОРАДНИХ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ, ЇХ ВДЯЧНІСТЬ, ВДЯЧНІСТЬ РІДНИХ, ЯКУ ВОНИ ЗБЕРІГАЮТЬ ПРОТЯГОМ БАГАТЬОХ РОКІВ:

...Положительная сторона этой работы – чувство удовлетворенности в оказании помощи, покормить, помыть, поговорить. (Олена, 59 р.)

...Ну мене, по-хорошому, зустрічають, там у городі десь зустрічаємося з тими родичами, з якими я доглядала, скільки-то років назад, то ми, як родичі зустрічаємося. То єсть, не соромно дивитися в очі. (Наталія, 63 р.)

...Был у меня подопечный мужчина, 43 кг я его взяла. Еле дышал. Маленький, худенький дедулечка, смотреть не было на что. 4 года я его досматривала. Так за первый год он так поправился, 65-66 кг стал. Никто не мог поверить. Питание просто. И уже даже выходил сам на балкон и девочкам, ну как девочкам, своим ровесницам, и кто немного помоложе, глазки строил. (Любов, 60 р.)

РОБОТА & ВІЙНА

У респонденток немає єдиної точки зору щодо впливу війни на затребуваність послуг догляду. Одна з респонденток вважає, що попит на послуги зменшився у зв'язку з погіршенням фінансової спроможності людей, інші – що попит не змінився і навіть збільшився у зв'язку з тим, що літні люди переважно лишились у своїх домівках, а молодші члени сім'ї виїхали з України, з'явилися поранені на війні, які потребують догляду, що збільшило вимоги до медичних навичок доглядальниць. Також відмічено тенденцію, коли доглядом з проживанням займаються вимушені переселенці.

...Переселенцы проживают и ухаживают. Раньше не было такого, чтобы люди переселялись, жили и ухаживали. (Любов, 60 р.)

У СИТУАЦІЇ З РОБОТОЮ МОЖНА УМОВНО ВИДІЛИТИ ТРИ ТОЧКИ ЗОРУ

ПОПИТ НА ПОСЛУГИ З ДОГЛЯДУ ЗМЕНШИВСЯ

...Менше, менше, менше стало людей видно. Може у людей немає достатку, знаєте, нема чим платить, стало менше. Раніше був більший попит. (Наталія, 63 р.)

Прибувши в Одесу вимушені переселенці з інших регіонів домовляються про проживання у родинях, яке передбачає догляд за літніми німеччинами людьми у цих родинях

ПОПИТ НА ПОСЛУГИ З ДОГЛЯДУ ЗБІЛЬШИВСЯ

Практически, спрос остался прежним, даже стал больше. Потому что молодые поехали, а старики остались. Но больше нужен медицинский персонал. (Олена, 59 р.)

Зростанню попиту на послуги доглядальниць, на думку однієї з респонденток, сприятиме також збільшення кількості людей, які отримали поранення і каліцтва на війні

СИТУАЦІЯ НЕ ЗМІНИЛАСЬ

...Для меня ничего не изменилось, я не почувствовала никакой такой разницы в моей работе. (Любов, 60 р.)

...В Одессе есть такое, что переселенцы проживают в семьях и досматривают пожилых. Не знаю, как они там договариваются, платят за жилье или не платят. Война, люди приспособляются, как могут... (Любов, 60 р.)

РОБОТА & ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Обговорюючи наявність громадської організації, яка має відстоювати трудові права доглядальниць і її можливі функції, одна респондентка згадала інтернет-ресурс з пошуку роботи «Нова допомога», інша - сайт «Добрим людям», також були названі організації Червоний Хрест і приватні пансіонати з догляду за літніми і хворими людьми, які пропонують доглядальницям працевлаштування. Було висловлено припущення, що основними функціями подібної організації має бути допомога у пошуку роботи, надання гарантій дотримання трудових прав доглядальниць, юридична, психологічна допомога.

Слышала. Но так чтобы знать, не знаю. (Тамара, 59р.)

ІСНУЮЧІ СПІЛЬНОТИ

У ДНІПРІ Є ІНТЕРНЕТ-РЕСУРС ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ – СЛУЖБА ДОГЛЯДУ «НОВА ДОПОМОГА» ПОСЛУГАМИ ЯКОГО КОРИСТУЄТЬСЯ ОДНА РЕСПОНДЕНТКА З ДНІПРА: ...Просто зарегистрирована. Я не могу ничего о них сказать, они мне помогают. (Олена, 59р.)

...Я еще зарегистрировалась на сайте «НОВА ДОПОМОГА», 1,5 года назад дочка зарегистрировала. Это просто сайт, служба сиделок. Мне очень неплохо. (Олена, 59 р.)
...Когда искала, находила что-то «Добрым людям». (Тамара, 59 р.)

ДОПОМОГА У ПОШУКУ КЛІЄНТІВ, ПОМІРНІ ВИМОГИ ДО ОСВІТИ І ДОСВІДУ КАНДИДАТІВ:

...Удобно этот сайт. Я дала все свои данные, у меня же медицинского образования нет и официального оформления мне как такового не надо. А там без всего этого.

НАДАННЯ КЛІЄНТАМ МІНІМАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ, ПІДТВЕРДЖЕНИХ ДОВІДКАМИ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я, ВІДСУТНОСТІ СУДИМОСТІ, ФЛЮОРОГРАФІЄЮ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ:

...Единственное, что требуется: медицинская справка, флюорография от меня. Я это приветствую. Тем более сейчас положением, с коронавирусом. Справку я еще брала о несудимости, люди же разные бывают.

ВІДСУТНІСТЬ БУДЬ-ЯКОГО ОФОРМЛЕННЯ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕД ШУКАЧАМИ РОБОТИ: ...Я хотела оформиться, это хоть какая-то гарантия есть, что я защищена. Но она сказала, что они не оформляют.

ВІДСУТНІСТЬ ГАРАНТІЙ ОПЛАТИ ПРАЦІ ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ

...Единственное, что мне не нравится – это гарантии. Я ни разу не столкнулась, чтобы мне не заплатили за работу, но могу попасть на это. Я потратила свое время, свое здоровье. Это нелегкий труд, честно говоря.

ПРІОРИТЕТНА УВАГА ДО ПРАВ І ПОТРЕБ ЗАМОВНИКА, ЯКИЙ ПЛАТИТЬ КОШТИ: ...Они же договор составляют с заказчиком. Наверное, заказчик платит. Со мной рассчитывается сам заказчик.

РОБОТА & ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Окрім надання юридичної, психологічної допомоги, функціями організації могли б бути навчання, обмін досвідом, служба допомоги самотнім літнім людям, у тому числі у ситуаціях, коли доглядальниця лишається наодинці з проблемою, і має брати на себе відповідальність за подопічного, не являючись його родичем.

...Чтобы какая-то была система. (Любов, 60 р.)

ПОТРЕБИ

ЮРИДИЧНА ПІДТРИМКА, ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ, ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА:

...Просто поддержку. Чтобы я знала, что меня могут защитить. Например, если не заплатят или не доплатят. Вот в таком духе. (Олена, 59 р.)

ДОПОМОГА У СКРУТНИХ ОБСТАВИНАХ ОДИНОКИМ ЛІТНІМ ЛЮДЬМ, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ДІТЕЙ І РІДНИХ, ЯКІ Б МОГЛИ ПОДБАТИ ПРО НИХ:

...если нет детей, вообще не очень хорошая ситуация. (Любов, 60 р.)

МОЖЛИВІСТЬ ЗВЕРНУТИСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ У НЕСТАНДАРТНИХ СИТУАЦІЯХ, КОЛИ ПОРУЧ НЕМАЄ РІДНИХ ЛІТНЬОЇ ЛЮДИНИ:

...У меня была такая ситуация в Москве, когда я сидела с бабушкой, а ее сын работал в Вашингтоне. И я на лето просто забирала ее к себе домой, пока это было возможно, до инсульта. Она вообще была старенькая, потом случился инсульт, слава Богу, в Москве он случился, но она стала нетранспортабельная. Когда возникают такие вопросы, конечно, помощь бы не мешала, чтобы на кого-то можно было опереться, если родственники где-то далеко. (Любов, 60 р.)

...Есть такі случаї, що закордоном діти живуть і шукають сиделочку, щоб подобово, щоб була. Ото в нас 4 людини – одна другу міняли. (Наталія, 63 р.)

ДОГЛЯДАЛЬНИЦІ НЕ ВИКОРИСТОВУЮТЬ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ВІДДАЮЧИ ПЕРЕВАГУ У СПІВПРАЦІ ТИМ, КОГО ЗНАЮТЬ ОСОБИСТО:

...Я ж не за каждого могу поручиться... Не хочется посоветовать, чтоб... Сиделки же тоже разные бывают... (Любов, 60 р.)

РОБОТА & САМООРГАНІЗАЦІЯ

Досвідчені доглядальниці, які працюють позмінно, зацікавлені, щоб змінниці також надавали якісні послуги догляду, адже погіршення стану хворого є проблемою, потребує нових важких зусиль. Тому існує тенденція, коли сиділки організуються у групи по декілька осіб і працюють, підміняючи одна одну у різних роботодавців, надаючи гарантії якісного позмінного догляду з професійною організацією «як у лікарні».

...Когда я работаю с кем-то в паре, я хочу, чтобы когда я приехала после перерыва на работу, я не разгребала, прежде всего, в плане здоровья. Это и лекарства нужно вовремя дать, и питание, и уход. (Любовь, 60 р.)

САМООРГАНІЗОВАНІ ГРУПИ ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗМІННОЇ РОБОТИ

ГАРАНТІЇ БЕЗПЕРЕРВНОГО ЯКІСНОГО ДОГЛЯДУ ДЛЯ КЛІЄНТА

ДОВГОТРИВАЛИЙ ДОГЛЯД ІЗ ДОТРИМАННЯМ ГРАФІКУ ЧЕРГУВАНЬ

ПЕРЕВІРЕНІ ДОСВІДЧЕНІ СИДІЛКИ: ...прихожу и сразу интересуюсь, дайте мне выписки, эпикризы, чтобы я посмотрела, какие хронические заболевания, какие диеты. (Любов, 60 р.)

МОЖЛИВІСТЬ ПОВНОЦІННИХ ВІДПУСТОК

НАВЧАННЯ, ОБМІН ДОСВІДОМ

...Мы вам доверяем, мы о вас слышаны. (Любовь, 60 р.)

ОДНА З ДОГЛЯДАЛЬНИЦЬ ДОЛУЧИЛА ДО РОБОТИ СВОЮ ДОНЬКУ: ...У моей дочки маленький ребенок, она сейчас не ездит. А так ездила. (Любов, 60 р.)

...Мы связаны с девчонками за столько лет работы, конечно, мы друг друга знаем. ...Восемь человек таких у меня. Это таких, что можно понадеяться, можно поручиться, как за себя. Никто не хочет свою репутацию портить. (Любов, 60 р.)

...Ото в нас 4 людини – одна другу міняли, як в лікарні. Ну, от, наприклад, я добу відпрацювала – я три доби вдома. А ці три дні – інші дівчата ходили. Коротше, як на роботі, як на роботу на зміни ходили. (Наталія, 63 р.)

...А я, наприклад, розкажую, я вчу. Якщо вона щось не розуміє, я їй вчу. Вона мені телефонує: ось у мене така-то, така-то ситуація, що мені робити? Я їй розкажую. Навіть було таке, що приходила і показувала, як робить. (Наталія, 63 р.)

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!